

พฤติกรรมแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์



นางสาวระจ่างศรี ศรีระจ่าง

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน


คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2007-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FORTUNE TELLING RADIO AND TELEVISION PROGRAM'S FAN BEHAVIOR



Miss Krajangsri Srikrajang

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2007-6

กระจ่างศรี ศรีกระจ่าง : พฤติกรรมแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์. (FORTUNE TELLING RADIO AND TELEVISION PROGRAM'S FAN BEHAVIOR) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกายะ, 106 หน้า. ISBN 974-17-2007-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจถึงสาเหตุของการเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตและศึกษาความพึงพอใจที่ได้รับหลังจากติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตผ่านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงที่ศึกษาคือ 'รายการคนรักบ้าน' ของสถานีวิทยุ 99 Mhz อ.ส.ม.ท. (Sport Radio) ส่วนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุโทรทัศน์ที่ศึกษาคือ 'รายการดีลฮวงจู้ย' ทางสถานีโทรทัศน์ยูบีซี

ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุของการเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตเนื่องจากแฟนรายการต้องการข้อมูลข่าวสารของรายการพยากรณ์ชีวิตเพื่อสนองต่อความต้องการในการช่วยลดความไม่แน่นอนและช่วยให้สามารถควบคุมสถานการณ์ที่ประสบปัญหาอยู่ได้ รวมทั้งก่อให้เกิดความสบายใจ โดยการติดตามรายการของแฟนรายการเกิดจากการได้รับความรู้จากนักพยากรณ์ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อตัวนักพยากรณ์และคำพยากรณ์ นำไปสู่ความเชื่อในคำพยากรณ์ทำให้แฟนรายการติดตามรายการ และมีส่วนร่วมกับรายการโดยการเขียนจดหมายหรือโทรศัพท์เข้าไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตนต้องการ เมื่อแฟนรายการมีความพึงพอใจจะทำให้นำคำพยากรณ์ที่ได้รับไปปฏิบัติ พฤติกรรมการติดตามของแฟนรายการจะสิ้นสุดลง เมื่อแฟนรายการสามารถคลี่คลายปัญหาของตนเองได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4285203428 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: FORTUNE TELLING / FAN BEHAVIOR / RADIO PROGRAM / TELEVISION PROGRAM / FAN

KRAJANGSRI SRIKRAJANG : FORTUNE TELLING RADIO AND TELEVISION PROGRAM'S FAN BEHAVIOR. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. SIRICHAIRIRIKAYA, Ph.D., 106 pp. ISBN 974-17-2007-6.

The objectives of this research are to find out the reasons why people become fans of fortune telling radio and television programs, their behaviors as the audience, and their satisfaction from the programs. The qualitative approach is used as the research methodology. “Khon Rak Ban”, the radio program at FM 99 Mhz and “Tili Huang Jui” on UBC Channel 37 are selected as the case studies.

From the study, the reason for becoming the fans of fortune telling radio/television programs is to make use of the information to serve their needs to reduce their uncertainty, to handle their difficulties, and to make them happier. The useful knowledge and information as well as the positive attitude towards the fortunetellers resulted in reinforcing their original beliefs and fan behaviors. They tend to participate in the programs via letters and phone calls to get their needed information. When they are satisfied with the prediction, they applied the prediction in their real life. Their behavior ended once they solved the encountered problems.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department Mass Communication

Field of study Mass Communication

Academic year 2002

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

กว่าจะถึงฝั่งฝันของผู้วิจัยต้องอาศัยระยะเวลาที่นานกว่าปกติ สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับฝันที่เป็นจริงได้ในวันนี้ของผู้วิจัยก็คือ ความรู้ ความกรุณา รวมถึงคำแนะนำต่าง ๆ ที่ได้รับจากรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกาณะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณทีมงานครอบครัวบ้าน ที่มงานดีสี่ห้องจ้อย และแฟนรายการทุกท่านที่เข้าใจและสละเวลาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณรุ่นพี่ทุก ๆ คน โดยเฉพาะพี่กฤษณ์ ทองเลิศ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการทำวิทยานิพนธ์ของตัวเอง มาช่วยให้คำแนะนำกับผู้วิจัย

ขอบคุณสำหรับกำลังใจจากเพื่อน ๆ ที่การบินไทย พี่บ๊วย พี่ป้อ ปิ่น จูน จำ กิ๊ฟ สุ พี่เปิ้ล เพื่อน ๆ ที่เชียงใหม่ อ้อม แจ๊ด แอ้ อั้ง วิ ขอขอบคุณเปิ้ลที่คอยรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทำตลอดเวลา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ชาว MC 9 ทุกคนที่คอยหมั่นให้กำลังใจ ไม่ให้ท้อแท้ สุด ก้อย หน้า ซิม โรเจอร์ น้อง ป๊อปปี้ แจน พี่บุญยอด พี่บ๊วย ฯลฯ และที่สำคัญที่สุดพี่เบ๊คี่ ที่ร่วมหัวจมท้ายกันมาตลอด 4 ปี และให้การสนับสนุน stationary ดี ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์

ท้ายสุดกับกำลังใจอันสำคัญของคนรอบครัว “ศรีกระจ่าง” บิดา มารดา น้องชายและน้องสาว ที่เข้าใจและมั่นใจในตัวผู้วิจัยว่าสามารถทำได้และคอยเป็นแรงใจสำคัญในการมาพยายามให้มีวันนี้ ขอขอบคุณดุจยศศักดิ์ ผสมทรัพย์ อีกหนึ่งกำลังใจที่มอบให้จนผู้วิจัยสามารถฟันฝ่ากับอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และเป็นแรงฮึดฮึดสุดท้าย ขอขอบคุณค่ะ

สุดท้ายขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านอีกครั้ง ที่มีส่วนในการสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้ของผู้วิจัย

กระจ่างศรี ศรีกระจ่าง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช-ฐ

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2. ปัญหานำวิจัย.....	4
1.3. วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.4. ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.5. ข้อสันนิษฐาน.....	6
1.6. นิยามศัพท์.....	6
1.7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร (Audience).....	8
2.2. แนวคิดเกี่ยวกับแฟน (Fan) และ แฟนดอม (Fandom).....	13
2.3. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร.....	18
2.4. แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ พฤติกรรม และการปฏิบัติ(KABBP).....	24
2.5. ทฤษฎีการเล่น (Play Theory).....	27
2.6. ทฤษฎีสิ่งเร้า – การตอบสนอง (Stimulus – Response Theory).....	28
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	29
3.1. แหล่งข้อมูล.....	29
3.2. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
3.4. การนำเสนอข้อมูล.....	37
4. แผนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียง.....	39
4.1. สาเหตุของการเป็นแผนรายการพยากรณ์ชีวิต.....	47
4.2. พฤติกรรมของแผนรายการพยากรณ์ชีวิต.....	58
4.3. ความพึงพอใจและการปฏิบัติตามคำแนะนำของแผนรายการพยากรณ์ชีวิต.....	67
5. แผนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุโทรทัศน์.....	69
5.1. สาเหตุของการเป็นแผนรายการพยากรณ์ชีวิต.....	80
5.2. พฤติกรรมของแผนรายการพยากรณ์ชีวิต.....	87
5.3. ความพึงพอใจและการปฏิบัติตามคำแนะนำของแผนรายการพยากรณ์ชีวิต.....	92
6. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	94
6.1. สรุปผลวิจัย.....	94
6.2. ข้อจำกัดในการวิจัย.....	97
6.3. ข้อเสนอแนะ.....	97
รายการอ้างอิง.....	98
ภาคผนวก.....	101
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	106

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พิไลรัตน์ รุจิวิณิชกุล (2524) กล่าวว่าเมื่อมนุษย์เกิดมีปัญหา มีความคับแค้นใจ มีความวิตกกังวลใจ หรือเกิดความท้อแท้หมดหวัง มนุษย์จำเป็นต้องหาทางออกต่าง ๆ เท่าที่สามารถ ผ่อนคลายความตึงเครียดหรือความเดือดร้อนได้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวัตถุหรือทางด้านจิตใจ บางคนอาจจะหาทางออกโดยการประกอบอาชีพการกรรม เช่น จ้างบ้าน ช่างทอผ้า เป็นต้น บางคนหันไปพึ่งพาสีงศักดิ์สิทธิ์เป็นที่พึ่งทางใจ บางคนหันเข้าปรึกษาหมอดูเพื่อพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตเพื่อลดความกระวนกระวายใจ ผ่อนคลายความตึงเครียดทางจิตใจของตน

เรื่องราวเกี่ยวกับโหราศาสตร์ การทำนายโชคชะตาหรือการพยากรณ์ชีวิต จึงได้รับความสนใจจากผู้คนมาทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าจะเป็นในสังคมระดับสูงหรือระดับล่าง ผู้คนมักจะอาศัยกฎเกณฑ์ทางโหราศาสตร์มาใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งสิ้น อย่างเช่นการดู “ฤกษ์ยาม” เพื่อใช้ในเรื่องของ การรพทพจบัศค การสร้างบ้านเมือง เรือยลงไปจนกระทั่งถึงการกำหนดเวลาในการตัดผมตัดเล็บ เป็นต้น ที่ล้วนแล้วแต่อาศัยกฎเกณฑ์ทางโหราศาสตร์ทั้งสิ้น เนื่องจากมีความเชื่อว่ากฎเกณฑ์เหล่านั้น จะก่อให้เกิดผลดีและเป็นมงคลแก่ผู้ที่ปฏิบัติ

ประกอบกับบุคคลที่ต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนหรือต้องเปลี่ยนสภาวะแวดล้อม เช่น ในกรณีต้องโยกย้ายที่อยู่หรือที่ทำงาน บุคคลเหล่านั้นย่อมต้องการความมั่นใจจึงเกิดการแสวงหาข่าวสารมากกว่าปกติ เพื่อที่จะช่วยลดความไม่แน่นอนและช่วยให้สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ คำพยากรณ์ที่ได้จากการไปพบนักพยากรณ์หรือการดูหมอดู จึงถือเป็นข้อมูลข่าวสารที่จะสามารถช่วยลดความไม่แน่นอนในชีวิตให้กับบุคคลเหล่านี้ได้

ซึ่งแต่เดิมในการพยากรณ์ชีวิต จะมีลักษณะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการพบปะซึ่งหน้ากัน สามารถโต้ตอบกันได้ทันที คือ ผู้มาใช้บริการจะไปปรึกษาหาหรือและสนทนากับนักพยากรณ์หรือหมอดูเป็นการส่วนตัว ในการแสวงหาข้อมูลที่ตนต้องการ เนื่องจากว่าข้อมูลที่ผู้ใช้บริการต้องการเป็นข้อมูลที่เป็นเรื่องราวส่วนตัวของแต่ละบุคคล ทำให้เหมาะที่จะสื่อสารเป็นการส่วนตัวมากกว่า

แต่เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสื่อสารทำให้เกิดช่องทางใหม่ในการสื่อสาร ซึ่งได้แก่สื่อประเภทการกระจายเสียงและแพร่ภาพ (Broadcasting) ที่เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ได้รับความนิยมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยเริ่มจากวิทยุที่เป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 และเริ่มเข้ามามีบทบาทสูงกว่าหนังสือพิมพ์มากในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากช่วงนั้นหนังสือพิมพ์ยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องของกระดาษพิมพ์ที่หายาก ทั้งที่ก่อนหน้านี้สื่อวิทยุยังต้องหยิบยืมเนื้อหาจากหนังสือพิมพ์เพราะวิทยุยังไม่มีเนื้อหา ของตัวเอง ต่อมาเมื่อสื่อวิทยุค่อย ๆ พัฒนาจนสามารถส่งกระจายเสียงสู่ผู้ฟังจำนวนมากและครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง ทั้งผู้ฟังยังสามารถรับสารได้เกือบจะในเวลาเดียวกันกับที่เหตุการณ์เกิดขึ้น และการเข้าถึงผู้รับสารก็ทำได้ง่ายกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากผู้รับสารไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือออกก็สามารถที่จะรับสารจากสื่อวิทยุได้ ส่วนสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อกระจายเสียงที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วไม่แพ้สื่อวิทยุ ซึ่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สื่อโทรทัศน์มีลักษณะเป็นเพียงของเล่นชิ้นใหม่ของสังคม แต่ด้วยลักษณะเด่นของสื่อโทรทัศน์ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารได้ทั้งภาพและเสียง ซึ่งภาพนั้นเป็นการถ่ายทอดลักษณะภาพเคลื่อนไหว ทำให้สื่อโทรทัศน์ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วจากผู้รับสาร จนปัจจุบันกลายเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือสื่อวิทยุนั่นเอง

การที่สื่อกระจายเสียงทั้งวิทยุและโทรทัศน์ได้แพร่ขยายตัวอย่างรวดเร็วและสังคมยอมรับมากขึ้นจนกลายเป็นพื้นฐานสำคัญในการเผยแพร่เรื่องสาธารณะ (Public) ซึ่งในทัศนะของ Habermas (อ้างใน สมภพ กิ่งเงิน, 2541) กล่าวว่าเนื้อหาของเรื่องสาธารณะจะมาจากเรื่องที่สาธารณะสนใจ (Public Interest) และนำมาวิพากษ์ แสดงทัศนะต่าง ๆ จนกลายเป็นเรื่องสาธารณะ แต่ในมุมกลับกันความสนใจในเรื่องส่วนตัว ถ้าหากได้รับการยอมรับจากสาธารณะ และขยายไปในวงกว้างจนกลายเป็นเรื่องที่สาธารณะสนใจแล้ว ก็สามารถกลายเป็นเรื่องสาธารณะได้เช่นกัน และทำให้ผู้ฟังและผู้ชมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเนื้อหาการพยากรณ์ชีวิตได้ โดยการสอบถาม ปรีक्षा หรือร่วมแสดงความคิดเห็น

การเลือกเรื่องที่อยู่ในความสนใจผู้รับสารของสื่อกระจายเสียง จะดูจากวิถีชีวิต (Life style) ความเชื่อดั้งเดิม (belief) และความต้องการข้อมูลข่าวสารของผู้คนในสังคม รายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่น่าเสนอเนื้อหาด้านการพยากรณ์ชีวิตได้เปรียบนักพยากรณ์หรือหมอดูเป็นผู้ส่งสารประเภทหนึ่ง ซึ่งสุมน ทิพยมาศโกเมน (2539) กล่าวว่า โหราจารย์หรือหมอดูถือเป็นผู้ส่งสารประเภทหนึ่ง ที่เปรียบเสมือนผู้เสนอขายสินค้าที่ต้องสร้างความเชื่อมั่นในตัวสินค้านั้น ๆ ให้เกิดในกลุ่มผู้บริโภค แต่สินค้าของพวกเขาเป็นสินค้านิตพิเศษที่เกิดขึ้นจากความกังวลและความไม่รู้ โหราขายบริการโดยให้คำปรึกษา ทำนายอนาคต หรือคำแนะนำต่าง ๆ ตลอดจนการ “สะเดาะเคราะห์” หลายแบบแตกต่างกัน

กันไป โดยมียุทธวิธีที่สำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมการขายที่ได้ผล คือ การนำเสนอสินค้าของเขาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น การจัดรายการวิทยุ การออกโทรทัศน์ การเขียนคอลัมน์ดูดวงในนิตยสาร นอกจากนี้ ไทยังสร้างภาพพจน์ของความศักดิ์สิทธิ์ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การวาดภาพประกอบคล้ายยันต์โบราณ การอ้างชื่อดวงดาวต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้จัดได้ว่าเป็นกลยุทธ์ในการสื่อสารอย่างหนึ่งนั่นเอง

ผู้รับสารที่ติดตามรายการเหล่านี้ก็เพื่อต้องการทราบเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิต ซึ่งในปัจจุบันพบว่า รายการที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตมีอยู่หลายรายการทั้งวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้กับผู้รับสารที่เปลี่ยนสถานะตัวเองไปเป็นแฟนรายการ ที่ชื่นชอบและคลั่งไคล้ในเนื้อหา เพื่อต้องการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตัวเอง

สื่อวิทยุกระจายเสียงมีการนำเรื่องราวของการพยากรณ์ชีวิต มานำเสนอออกอากาศในรายการวิทยุ ซึ่งในปัจจุบันรายการเช่นนี้มีอยู่หลายรายการ แต่มักจะเป็นรายการที่มีระยะเวลาสั้น ๆ โดยเป็นเพียงช่วงหนึ่งช่วงใดภายในรายการ และบางรายการก็เพิ่งจะเริ่มออกอากาศเมื่อไม่นานนัก ทำให้จำนวนผู้ฟังรายการมีจำนวนไม่มาก แต่สำหรับ “รายการคนรักบ้าน” ของสถานีวิทยุ FM 99 Mhz หรือคลื่นสปอร์ตเรดิโอ (Sport Radio) เป็นรายการที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตโดยตรงทั้งรายการ และก็เป็นหนึ่งในรายการพยากรณ์ชีวิตที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟังเป็นอย่างดี เห็นได้จากการที่รายการออกอากาศมาตั้งแต่ปี 2541 จนถึงปัจจุบันยังคงมีผู้ฟังจำนวนมากที่ติดตามรายการนี้ และมีการเขียนจดหมายหรือโทรศัพท์เข้ามาร่วมในรายการเพื่อให้นักพยากรณ์ช่วยพยากรณ์ชีวิตให้ จนทำให้ต้องเพิ่มเวลาออกอากาศเพื่อรองรับต่อความต้องการของผู้ฟัง โดยเพิ่มวันออกอากาศอีกหนึ่งวัน ซึ่งแต่เดิมออกอากาศในวันเสาร์เพียงวันเดียว

ขณะที่สื่อวิทยุโทรทัศน์ก็มีรายการพยากรณ์ชีวิตลักษณะเช่นนี้เหมือนกัน ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตทั้งรายการ โดยนำเสนอเฉพาะเรื่องของยุทธศาสตร์แห่งภูมิทำเลที่ตั้ง นั่นก็คือ “รายการดีสี่ดวงจ้อย” ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ยูบีซี ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์เคเบิลทีวี (Cable TV or Subscription) คือเสียค่าสมาชิกในการรับชมรายการจากทางสถานี และออกอากาศทางช่อง 37 (X-Zyte) ลักษณะของช่องเป็นสารพันบันเทิง (Entertainment World) คือ นำเสนอเรื่องราวประเภทวาไรตี้บันเทิง ความแปลกมหัศจรรย์ และความสนุกสนานตื่นเต้นกับประสบการณ์พิเศษแปลกใหม่ รายการดีสี่ดวงจ้อยเป็นหนึ่งในรายการที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมเป็นอันดับต้น ๆ ของทางช่อง จากการสำรวจความนิยมของผู้ชมยูบีซี

ดังกล่าวเห็นได้ว่าเรื่องของการพยากรณ์ชีวิตยังคงได้รับความนิยมจากผู้คนในสังคม และทางผู้ผลิตสื่อจึงหยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาเพื่อผลิตรายการที่มีเนื้อเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตในลักษณะที่เป็นรสนิยมมวลชน (Mass Taste) เนื่องจากคนจำนวนมากสนใจในเรื่องเดียวกัน ประสบปัญหาเดียวกัน ซึ่งต้องการหาทางออกให้กับปัญหานั้น ๆ จึงแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อช่วยคลี่คลายปัญหาเหล่านั้น หรือลดความไม่แน่นอนให้กับชีวิต โดยให้นักพยากรณ์ยังคงทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารเช่นเดิม แต่ได้เปลี่ยนช่องทางการสื่อสารเสียใหม่

การที่ผู้ฟังหรือผู้ชมถูกรั้งเข้ามาด้วยเคยชินจากสื่อ และจากความชื่นชอบและสนใจในเนื้อหาของการพยากรณ์ชีวิต นำไปสู่การติดตามรายการอย่างสม่ำเสมอ จนพัฒนาไปสู่การเป็นแฟนรายการ ซึ่งการแสดงออกของพฤติกรรมแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต สามารถบอกได้ถึงรสนิยมความต้องการของแฟนรายการที่มีต่อรายการทำให้ผู้ผลิตสามารถที่จะเข้าใจในตัวแฟนรายการ ดังนั้นการศึกษาถึงพฤติกรรมแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต จะช่วยให้เข้าใจถึงสาเหตุ พฤติกรรมและความพึงพอใจหลังจากการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตผ่านสื่อกระจายเสียง ซึ่งเมื่อทราบถึงลักษณะการใช้สื่อและความพึงพอใจของแฟนรายการจะทำให้ผู้ผลิตสามารถพัฒนารายการและเนื้อหาของรายการได้ดียิ่งขึ้น

ปัญหานำวิจัย

1. อะไรคือสาเหตุของการเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
2. พฤติกรรมในการติดตามของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เป็นอย่างไร
3. ทำไมแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต ถึงได้มีความพึงพอใจและทำตามคำแนะนำของนักพยากรณ์เมื่อได้รับการพยากรณ์ชีวิตผ่านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเข้าใจถึงสาเหตุของการเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่ได้รับหลังจากติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตผ่านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์” ครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต โดยทำการศึกษาจากรายการพยากรณ์ชีวิต 2 รายการดังนี้

1. รายการคนรักบ้าน

เป็นรายการเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิต ดำเนินรายการโดยคุณนพรัตน์ แก้วรัตน์ โดยมีคุณภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล เป็นนักพยากรณ์รับเชิญในรายการ เพื่อให้ความรู้และตอบคำถามทั่วไปเกี่ยวกับศาสตร์ทางด้านการพยากรณ์ ทางสถานีวิทยุ FM 99 Mhz อ.ส.ม.ท. (Sport Radio) ออกอากาศสัปดาห์ละ 2 วันคือ

วันเสาร์	เวลา	08.00 - 10.00 น.
วันอาทิตย์	เวลา	08.30 - 10.00 น.

โดยทำการศึกษาตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 – เดือนมิถุนายน 2544

2. รายการดีลีฮวงจุ้ย

เป็นรายการเกี่ยวกับภูมิพยากรณ์ ดำเนินรายการโดยคุณสาวิตรี สามิภักดิ์ โดยมีคุณจิระ จิรเจริญเวศน์ เป็นนักพยากรณ์รับเชิญ เพื่อให้ข้อมูลและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องฮวงจุ้ยหรือภูมิพยากรณ์ให้กับแฟนรายการ โดยออกอากาศทางช่อง 37 (UBC X-Zyte) ของสถานีโทรทัศน์ยูบีซี (Cable TV) ซึ่งช่อง 37 นำเสนอรายการที่มีลักษณะให้ความบันเทิง (Entertainment World) โดยนำเสนอสัปดาห์ละ 1 ตอน และนำรายการเดิมมาออกอากาศซ้ำ (Rerunning) ในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

วันจันทร์	เวลา	03.00 – 04.00 น.
วันอังคาร	เวลา	11.00 – 12.00 น.
วันพุธ	เวลา	06.00 – 07.00 น.
วันศุกร์	เวลา	14.00 – 15.00 น.
วันอาทิตย์	เวลา	20.00 – 21.00 น.

โดยทำการศึกษาตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 – เดือนมิถุนายน 2544

ข้อสันนิษฐาน

- สาเหตุของการเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต เนื่องจากแฟนรายการมีความสนใจในเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิต และเนื้อหาของรายการพยากรณ์ชีวิตที่แฟนรายการสนใจสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่แฟนรายการประสบอยู่
- พฤติกรรมการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตของแฟนรายการเกิดจากการแสวงหาข้อมูลความรู้จากรายการ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการ หากข้อมูลที่ได้รับยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ แฟนรายการก็ยังคงติดตามรายการและเข้าร่วมกับกิจกรรมของทางรายการต่อไป
- เมื่อแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ก่อให้เกิดความประทับใจและมีทัศนคติที่ดีต่อนักพยากรณ์ และมีความเชื่อถือต่อคำพยากรณ์ ทำให้นำสู่การปฏิบัติตามคำแนะนำของนักพยากรณ์

นิยามศัพท์

นักพยากรณ์

อาจเรียกว่า โหร หมอดู ชินแส หรือนักโหราศาสตร์ก็ได้ แล้วแต่ว่าจะเรียกกันอย่างไร ในที่นี้หมายถึง บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในการนำวิชาทางด้านโหราศาสตร์ มาทำนายหรือพยากรณ์ เรื่องราวต่าง ๆ

แผนรายการ

ผู้ชมหรือผู้ฟังที่ติดตามรายการที่ตนชื่นชอบทางสื่อวิทยุ

กระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นประจำอย่างน้อยเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 6 เดือน โดยมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมกับรายการนั้น ๆ

รายการพยากรณ์ชีวิต

รายการที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ การทำนายดวงชะตา เหตุการณ์ และเรื่องราวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการทำเลที่ตั้ง (ฮวงจุ้ย) ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนารายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตให้ตรงกับความต้องการของแฟนรายการ
2. ทำให้ทราบถึงแรงจูงใจและความต้องการของแฟนรายการในการติดตามเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิต
3. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตของแฟนรายการทั้งจากสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์” เป็นการศึกษาผู้ฟังและผู้ชมรายการพยากรณ์ชีวิต ในฐานะเป็นผู้รับสาร (Audience) ประเภทหนึ่ง ในลักษณะของการเป็นแฟน (Fan) หรือ แฟนดอม (Fandom) ที่ติดตามรายการด้านการพยากรณ์ชีวิตจากสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์ โดยผู้วิจัยต้องการทราบถึงสาเหตุของการเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตและพฤติกรรมในการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต รวมทั้งความพึงพอใจที่ได้รับหลังจากติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร (Audience)
2. แนวคิดเกี่ยวกับแฟน (Fan) และแฟนดอม (Fandom)
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร
4. แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคติ ความเชื่อ พฤติกรรม และการปฏิบัติ (KABBP)
5. ทฤษฎีการเล่น (Play Theory)
6. ทฤษฎีสิ่งเร้า - การตอบสนอง (Stimulus – Response Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร (Audience)

องค์ประกอบหลักของการสื่อสารประกอบด้วย ผู้ส่งสาร (sender) สาร (message) ช่องทางการสื่อสาร (channel) และผู้รับสาร (audience) โดยในยุคเริ่มแรกของการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสาร ผู้รับสารถูกมองว่าเป็นผู้ชมหรือผู้ดู (spectator) ซึ่งก็คือกลุ่มผู้รับสารที่เข้าไปรวมกันในสถานที่เดียวกันและในช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อชมการแสดง มหรสพ การละเล่น หรือกิจกรรมต่าง ๆ ต่อมาเมื่อการสื่อสารมีการพัฒนา ก่อให้เกิดสื่อเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ การตีความถึงผู้รับสารจึงเปลี่ยนแปลงไปตามความหลากหลายของผู้รับสาร

จากแนวคิดของ McQuail (2000) ได้กล่าวถึงผู้รับสารในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ผู้รับสารในฐานะตลาด (Market) เป็นหนึ่งในความหมายของการกระจายเสียงที่ปราศจากข้อสงสัยเมื่อผู้ฟังวิทยุและผู้ชมโทรทัศน์พัฒนาไปสู่ความเป็นผู้บริโภคหลักของตลาดอย่างรวดเร็ว ประการแรกถูกใช้ในการแสดง "ตลาดของสื่อ" คล้ายกับการเสนอแนวทางอื่น ๆ ที่อธิบายถึงปรากฏการณ์ของผู้รับสาร โดยเปรียบสื่อเป็นการประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ ในแง่ของการตลาดหากจะมีกำไรสามารถกำหนดได้จากการให้บริการโดยสื่อ ขณะที่แนวคิดทางการตลาด คือ การปฏิบัติและการใช้งานในอุตสาหกรรมสื่อและการวิเคราะห์ธุรกิจสื่อ ก่อให้เกิดปัญหาและไม่มีคุณค่าที่แท้จริง โดยเป็นการเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารในการผลกำไรมากกว่าทางความสัมพันธ์ทางสังคมหรือความสัมพันธ์ปกติ ซึ่งเป็นการติดต่อธุรกิจทางการค้าระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคมากกว่าเป็นความสัมพันธ์ทางการสื่อสาร เมื่อไม่สนใจที่จะบริการ ผู้ให้บริการ (provider) จึงละเลยความสัมพันธ์ภายในกับผู้บริโภค ซึ่งจะเน้นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจสังคม และการบริโภคมากกว่าการรับสื่อ

อิทธิพลของการสื่อสารและลักษณะประสบการณ์ของผู้รับสาร เป็นแนวคิดที่สำคัญประการที่สองของในแง่การตลาด ภาพของผู้รับสารในฐานะเป็นตลาด มักหนีไม่พ้นภาพจากสื่อ (โดยเฉพาะจากเจ้าของสื่อและผู้ผลิต) ในแง่ของอุตสาหกรรมสื่อ คนทั่วไปในฐานะผู้รับสารที่ไม่ธรรมดาตระหนักดีว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของตลาด และในแง่ของตลาด ความสัมพันธ์ของผู้รับสารถูกบิดเบือนไปจากเดิม ลักษณะของผู้รับสารในฐานะตลาด เป็นกลุ่มบริโภคเฉพาะอยู่บนพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เป็นกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ไม่มีส่วนร่วมลักษณะเดียวกัน และเป็นกลุ่มที่มีลักษณะชั่วคราว

2. ผู้รับสารในฐานะกลุ่ม (Group) หรือ สาธารณชน (Public) ผู้รับสารประเภทนี้ มีเอกลักษณ์คือ มีความเป็นอิสระในการรวมกลุ่ม ตัวอย่างที่ชัดเจนไม่ว่าจากอดีตหรือ small scale เห็นได้ว่าการเติบโตมากขึ้นโดยเป็นการจัดกลุ่มทางสังคมที่มีอยู่แล้ว (เช่น ชุมชน หรือ การเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมือง ศาสนา หรือชนกลุ่มน้อย) โดยมีลักษณะทางสังคมร่วมกัน ในเรื่องสถานที่ ชนชั้นทางสังคม การเมือง วัฒนธรรมและอื่น ๆ นอกจากนี้ยังหมายถึง "สาธารณชน" (Public) ที่เป็นกลุ่มสังคมอิสระที่มีบทบาทและมีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นฐานของผลประโยชน์ วัตถุประสงค์ และประสบการณ์ร่วมกันบางประการ ซึ่ง "สาธารณชน" ในที่นี้มักจะรวมตัวกันโดยพื้นฐานทางการเมือง ชุมชนท้องถิ่น เชื้อชาติ หรือการมีจุดมุ่งหมายร่วมกันบางประการ ทั้งนี้จะสังเกตได้จากการมีสำนึกในเรื่องเอกลักษณ์และศักยภาพในการขับเคลื่อนไปยังจุดหมายที่ต้องการ ดูเหมือนว่าจะมีความเชื่อมโยงที่เป็นบรรทัดฐานระหว่างผู้รับสารและสื่อ และระหว่างสมาชิกของผู้รับสารด้วยกันเอง ผู้รับสารประเภทนี้มักจะมี

ความยั่งยืนกว่ากลุ่มอื่น สมาชิกภาพจะมีความต่อเนื่องมากกว่า และมีแนวโน้มที่จะตอบสนองอย่างกระตือรือร้นต่อสิ่งที่สื่อนำเสนอ

ปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันสำหรับผู้รับสาร (media audience) ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หรือกลุ่มผู้ฟังวิทยุชุมชน ผู้รับสารเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของสังคมท้องถิ่น ที่มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกของชุมชน โดยสื่อท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการทำให้ผู้รับสารตระหนักถึงและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นหรือชุมชน

3. ผู้รับสารในฐานะกลุ่มความพึงพอใจ (The gratification set) ในความหมายนี้ จะเลือกมาจากกลุ่มผู้รับสารที่มีความสนใจ ความต้องการ หรือความชื่นชอบสื่อเป็นพื้นฐาน โดยผู้รับสารประเภทนี้เป็นการรวมกันของปัจเจกบุคคล ที่อยู่กันอย่างกระจัดกระจายโดยปราศจากความสัมพันธ์กัน ในขณะที่ผู้รับสารในฐานะสาธารณชน (public) มีความต้องการและสนใจสื่อ ในความรู้สึกเป็นส่วนร่วมหรือส่วนหนึ่งในสังคม กลุ่มความพึงพอใจเกิดขึ้นบนพื้นฐานของวัตถุประสงค์หรือความต้องการเฉพาะบางประการ ที่เป็นอิสระจากสื่อ และมักจะเกี่ยวโยงกับประเด็นทางการเมืองหรือสังคม ความต้องการข้อมูลข่าวสาร หรือความพึงพอใจทางอารมณ์หรือความชอบพอ ซึ่งกลุ่มนี้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องขององค์ประกอบ การมีบทบาทในการแสดงความต้องการซึ่งเป็นตัวกำหนดการตอบสนอง และเป็นกลุ่มที่ได้รับการคัดสรรมาแล้ว

ปรากฏการณ์นี้ไม่ใช่สิ่งใหม่ เห็นได้จากการเกิดหนังสือพิมพ์ประชานิยม (popular newspaper) ที่รู้จักกันดีในเรื่องของแพชชั่นและข่าวซุบซิบนินทา (gossip) และนิตยสารสำหรับครอบครัว ก่อให้เกิดความพอใจสำหรับผู้ที่สนใจ ไม่นานความสนใจก็กว้างขึ้นตามแต่ลักษณะของสื่อ (ภาพยนตร์, หนังสือ, นิตยสาร, วิทยุ, แผ่นเสียง ฯลฯ) ซึ่งมีหลากหลายทางเลือกในการดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร

Herbert Gans ได้เสนอแนวคิดสำหรับผู้รับสารประเภทนี้ว่า มิได้เป็นกลุ่มทางสังคม และเป็นการรวมตัวกันของปัจเจกบุคคลที่มีพฤติกรรมของผู้บริโภคแบบเดียวกัน คือรวมตัวกันด้วยความสนใจมากกว่าความจงรักภักดีหรือลักษณะร่วมทางสังคมเหมือนกัน ซึ่ง Gans ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “เป็นการรวมกันของเนื้อหาที่คล้ายกันซึ่งถูกเลือกโดยคนกลุ่มเดียวกัน” (ดู Lewis, 1981:204) วัฒนธรรมทางรสนิยม (Taste Culture) บางประการก็เกิดมาจากความคล้ายคลึงกันของผู้คน ขณะที่บางอย่างก็เกิดจากสื่อ ซึ่งมันเป็นตัวชี้ความแตกต่างของจุดเริ่มต้นของการก่อตัววัฒนธรรมทางรสนิยม

ในการศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อและความพึงพอใจ” (media uses and gratifications) เป็นการศึกษาภายใต้ความต้องการที่แท้จริงของผู้รับสารในการบริโภคสื่อในแนวทางที่เป็นการกระตุ้นให้เลือกเปิดรับเนื้อหาของสื่อ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตน จากแนวคิดทางจิตวิทยาและทางสังคมศาสตร์ ก็เพื่อที่จะนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาอธิบายเกี่ยวกับผู้รับสาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการบริการของสื่อใหม่ ๆ และเพื่อต่อสู้กับคู่แข่ง

4. กลุ่มผู้ฟังที่เป็นแฟนสื่อ (The medium audience) เป็นผู้รับสารที่เลือกสื่อใดสื่อหนึ่งโดยเฉพาะ ผู้ชมโทรทัศน์ (television audience) หรือผู้ชมภาพยนตร์ (cinema-going public) โดยในยุคแรก ๆ จะเป็นกลุ่มผู้อ่าน (reading public) เป็นกลุ่มขนาดเล็กที่อ่านและวิจารณ์การเขียนของ นักประพันธ์ ซึ่งสื่อแต่ละสื่อ ไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นเสียง ได้ก่อให้เกิดกลุ่มผู้บริโภคหรือกลุ่มของผู้จงรักภักดี และได้แพร่หลายจนเกิดสื่อใหม่ ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต (internet) หรือสื่อประสม (multimedia)

ผู้รับสารประเภทนี้มีความคล้ายคลึงกับ มวลชน (mass audience) เนื่องจากผู้รับสารเหล่านี้จะมีอยู่เป็นจำนวนมาก กระจายอยู่ทั่วไป และมีความแตกต่างกันในโครงสร้างหรือภายในซึ่งผู้รับสารประเภทนี้สอดคล้องกับแนวคิดทางการตลาดเกี่ยวกับผู้บริโภค

การเป็นแฟนของสื่อ นั้นขึ้นอยู่กับความรู้สึกของผู้รับสารที่มีต่อตัวบท (Text) ทางวัฒนธรรมโดยเป็นความสัมพันธ์เฉพาะเรื่อง ที่รวมแต่ละบริบทเข้าด้วยกัน คนบางคนให้ความสนใจตัวบทเพียงบางเรื่องเท่านั้น จึงนำไปสู่การตีความอย่างเฉพาะเจาะจงลงไป และบางครั้งอาจทำให้มีอำนาจในการปฏิเสธตัวบทอื่น ความรู้สึกของผู้บริโภคจึงสามารถวัดได้จากโครงสร้างความพอใจ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อน และมีความสัมพันธ์ที่ต่างกันได้ที่สามารถวัดได้ในระดับการยอมรับการบริโภค เกิดความสุขจากการทำสิ่งที่ผู้อื่นบอกให้ทำ เกิดความเพลิดเพลินจากการทำในสิ่งที่ตนต้องการ เกิดความสนุกสนานจากการหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ เกิดความเต็มเต็มความรู้สึกเพื่อให้สมความปรารถนา ฯลฯ (ไซมัวร์ แก้วประไพ, 2541)

สรุปได้ว่าผู้รับสารประเภทนี้ถูกดึงดูดเข้ามาและถูกรั้วไว้ด้วยความเคยชินหรือความจงรักภักดีต่อสื่อใดสื่อหนึ่ง เช่น สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ ผู้รับสารเหล่านี้จะมีอยู่เป็นจำนวนมากและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งก่อนที่แฟนรายการจะเข้ามาเป็นแฟนรายการ ส่วนใหญ่ก็จะถูกกระตุ้นด้วยเหตุผลทางการค้าของสื่อ ไม่ว่าจะเป็นเกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดหรือค่อย ๆ เกิดขึ้น ซึ่งล้วนแต่เกิดจากความพยายามในการบริหารด้านตลาดอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามความจงรักภักดีเช่นนี้ จะทำให้

ผู้รับสารประเภทนี้มีลักษณะบางประการที่เป็นกลุ่มทางสังคมหรือสาธารณชน ลักษณะดังกล่าวคือมีความยั่งยืน มีขอบเขตเฉพาะของกลุ่ม และมีความตระหนักถึงความเหมือนกันของกลุ่ม และสำหรับแนวคิดของสื่อทางการค้า ผู้รับสารประเภทนี้เป็นเพียงการไหลมารวมกันของกลุ่มคนหรือเป็นแค็ตตาลด ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารกับสื่อ ก็จะเป็นในลักษณะที่เน้นเรื่องผลประโยชน์มากกว่าเรื่องศีลธรรมจรรยา สมาชิกของกลุ่ม ก็คือ ผู้บริโภคทั่วไปของผลิตภัณฑ์ของสื่อที่เกี่ยวข้อง และลูกค้าของสินค้าใด ๆ ที่ จะทำการโฆษณาหรือนำออกขาย (McQuail, 1994)

5. ผู้รับสารที่ถูกระบุโดยช่องทางการสื่อสารหรือเนื้อหา (Defined by channel or content)

การจำแนกผู้รับสารเป็น กลุ่มผู้อ่าน กลุ่มผู้ชม กลุ่มผู้ฟัง เกี่ยวข้องโดยตรงกับ หนังสือ ผู้แต่ง ภาพยนตร์ หัวข้อข่าว หรือรายการโทรทัศน์ ถูกใช้ในการวิจัยผู้รับสารในเรื่องความนิยมในการสะสมหนังสือ ผู้รับสารประเภทนี้จะเห็นได้ชัดเจนมากในแง่ธุรกิจของสื่อ ไม่มีเรื่องอะไรซับซ้อนและไม่มีตัวแปรของแรงจูงใจทางด้านจิตวิทยาที่จะนำมาวัด

ผู้รับสารประเภทนี้สอดคล้องกับแนวคิดทางการตลาด ที่ว่าผู้รับสารคือ กลุ่มผู้บริโภคสื่อ ที่ยอมจ่ายเงินเพื่อบริโภคสื่อ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความนิยม (rating) ในรายการ เช่นเดียวกับการเป็นสมาชิกของเคเบิลทีวีที่ต้องเสียค่าสมาชิก เพื่อได้รับชมรายการโทรทัศน์ที่มีความหลากหลายมากขึ้นกว่าช่องปกติที่ได้รับจากสถานีโทรทัศน์ที่ไม่ต้องเสียค่าสมาชิก (Free Television)

แฟนดอม (fandom) มักจะมีส่วนร่วมในการวิจารณ์โดยไม่คำนึงถึงผลของวัฒนธรรมมวลชนและพฤติกรรมมวลชน Fiske (1992) กล่าวว่า “fandom” แสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจในเชิงสร้างสรรค์ของผู้รับสาร เป็นการสร้างความหมายใหม่ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นจากสิ่งที่เป็นไปได้มากกว่าการใช้การจัดการที่แบบยล ซึ่งผลก็คือจะเกิดการติดยึดโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการมีส่วนร่วมหรือความเหมือนกันมีระดับที่สูงขึ้น ผู้รับสารประเภทนี้มีความคลุมเครือ มีแนวโน้มที่จะมีความพยายามแสวงหาประโยชน์โดยการขายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ ลักษณะเฉพาะหรือแนวทางของสื่อ

และ McQuail (2000) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยได้กล่าวถึงผู้รับสารในฐานะผู้มีส่วนร่วม (Participants)

ตามแนวคิดของคาเรย์ ในแบบจำลอง ritual or expressive model (Carey, 1975) การสื่อสารได้รับนิยามในแง่ของการมีส่วนร่วมและการแบ่งปันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารมากกว่าที่จะให้ผู้รับสารทำตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร ดังนั้นในมุมมองของคาเรย์การสื่อสารลักษณะนี้ไม่ได้มุ่งเน้นการกระจายข่าวสารและการเผยแพร่ข้อมูลออกไปเท่านั้น แต่ยังคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ในสังคมขณะนั้นและยังเป็นตัวแทนของการแบ่งปันความเชื่ออีกด้วย การสื่อสารไม่ได้เป็นเครื่องมือหรือก่อให้เกิดประโยชน์ได้ เนื่องจากบางครั้งทัศนคติของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทั้งที่มาจากเรื่องส่วนตัวและพื้นฐานทางจิตใจทำให้เกิดการปฏิบัติหลังจากได้ข้อมูลจากผู้ส่งสารไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

จากแนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสารสามารถนำมาอธิบายถึงลักษณะของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทั้งจากวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งสาเหตุของการเข้ามาเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับแฟน (Fan) และแฟนดอม (Fandom)

แฟน (Fan)

คำว่า “แฟน” หรือที่ปัจจุบันคนไทยใช้ทับศัพท์แทนคำภาษาอังกฤษว่า “fan” นั้น Henry Jenkins (1992) กล่าวว่ามาจากคำ “fanatic” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละติน หมายถึง บุคคลซึ่งหลงใหล คลั่งไคล้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และคำว่า “fan” เกิดขึ้นครั้งแรกในศตวรรษที่ 19 โดยนักหนังสือพิมพ์กำหนดคำนี้ขึ้นใช้เพื่อเรียก กลุ่มคนที่คอยติดตามทีมนักกีฬาอาชีพ (นักเบสบอล) ต่อมา คำ ๆ นี้ได้ถูกพัฒนาความหมาย โดยขยายความรวมถึง ความจงรักภักดีของผู้ที่อุทิศตนให้กับการกีฬา และงานบันเทิงต่าง ๆ ซึ่งแฟนแต่ละกลุ่มก็จะมี ความแตกต่างกัน เนื่องจากมีความชื่นชอบที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านลักษณะ ภาพลักษณ์ และพฤติกรรม เช่น กลุ่มแฟน ภาพยนตร์ กลุ่มแฟนดนตรีร็อก กลุ่มแฟนกีฬา เป็นต้น

Joli Jenson (1992) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “แฟน” คือ กลุ่มคนที่ชื่นชมและหลงใหล ในความเป็นผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง โดยกลุ่มคนดังกล่าวได้ถูกเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบความมีชื่อเสียงที่ผ่านมาถึงกลุ่มโดยสื่อมวลชน Jenson มองว่ากลุ่มแฟนเหล่านี้ เป็นลักษณะอาการทางสังคมโดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ บุคคลที่ชื่นชมหลงใหลอยู่เพียงลำพัง และกลุ่มบุคคลที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างลึกซึ้ง ทั้งยังสามารถขยายกลุ่มของตนเองออกไปได้

โดยสามารถอธิบายลักษณะกลุ่มบุคคลดังกล่าวเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. แฟนที่หลงใหลเพียงลำพัง (Obsessed loner) จะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ต้องการให้ตนมีความแตกต่างจากผู้อื่น (Alienate) ทำให้เกิดความเป็นมวลชนน้อยลง และตัดตัวเองออกจากครอบครัว เพื่อน และสังคม ชีวิตจะถูกครอบงำมากขึ้น จากความโด่งดังและความมีชื่อเสียงของนักกีฬา นักแสดง บุคคลที่พวกตนชื่นชอบ ทำให้สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งบุคคลลักษณะดังกล่าว จะถูกยั่วเย้าโดยสื่อมวลชน และนำเข้าสู่โลกมายา จนบางครั้งอาจนำไปสู่อาการทางจิต ที่ต้องการจะฆ่าคนที่ตนถือว่าเป็นเจ้าของ เพื่อให้สมความปรารถนาของตัวเองที่มี

2. แฟนผู้คลั่งไคล้ (Hysterical Crowd) เป็นลักษณะของกลุ่มแฟนที่หลงใหล คลั่งไคล้ ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างไม่สมเหตุสมผล และมีความจงรักภักดีต่อผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง หรือรายการที่ตนโปรดปราน อาทิเช่น แฟนคอนเสิร์ต แฟนฟุตบอล กลุ่มแฟนประเภทนี้ได้รับการชักจูง หรือถูกครอบงำ จากอิทธิพลภายนอกได้ง่าย

Lisa A. Lewis (1992) ได้กล่าวถึงแฟนว่า เราต่างก็เป็นแฟนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ยามที่เราารู้สึกว่า ชื่นชม นับถือ และปรารถนาของสิ่งนั้นอยู่เสมอ ดังนั้นเราจึงแยกแยะความรู้สึก และสร้างข้อผูกมัดของตัวเองขึ้นมา เราจะสามารถเข้าใจตัวเราเองได้ดียิ่งขึ้น ถ้าเราได้พยายามเข้าใจแรงผลักดัน ในการเป็นแฟนต่อสิ่งนั้น ๆ การเป็นแฟนแสดงให้เห็นว่า สามารถใช้สิ่งที่ได้รับจากการติดตามเพื่อสร้างความนับถือตนเอง เป็นการแสดงอำนาจอย่างหนึ่งในสังคมของเขา ทำให้เกิดความมั่นใจในสถานการณ์ต่าง ๆ การมีสิ่งที่คุณชื่นชอบ ทำให้แฟนมีโอกาสสร้างความหมายของการมีตัวตนในสังคม และประสบการณ์ทางสังคมที่ตนสนใจและมีหน้าที่ต้องทำ

จากแนวคิดของ McQuail (1994) ในเรื่องของผู้รับสารนั้น ได้กล่าวถึงกลุ่มของผู้คลั่งไคล้หรือกลุ่มของแฟน (Fan Group) ว่าผู้รับสารประเภทนี้เกิดขึ้นจากความสนใจในเนื้อหาประเภทใดประเภทหนึ่ง ซึ่งแฟนของรายการวิทยุหรือโทรทัศน์เหล่านี้สนใจในเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ จัดเป็นวัฒนธรรมทางรสนิยม (Taste Culture) คือรสนิยมในการหาความสุขโดยการบริโภคคำพยากรณ์ ซึ่งองค์ประกอบของกลุ่มแฟนเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เช่น เมื่อแฟนรายการพ้นจากช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ที่เกิดความไม่แน่นอนในชีวิต เรื่องของหน้าที่การงาน คู่ครอง และแม้ว่าบางส่วนของกลุ่มจะมีความมั่นคง แต่การดำรงอยู่ของกลุ่มก็ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่นำเสนอเท่านั้น และเมื่อสิ่งนี้เปลี่ยนแปลงไป เช่น แฟนรายการได้รับข้อมูลที่สามารถแก้ปัญหาให้กับตนเองได้ ฟังพอใจต่อคำพยากรณ์และไม่มีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น ก็ไม่จำเป็นต้องฟังเนื้อหาของรายการพยากรณ์ หรือหมดศรัทธา

และความเชื่อต่อคำพยากรณ์หรือนักพยากรณ์นั้น ๆ ผู้รับสารก็จะกระจัดกระจายไป หรือรวมตัวกันขึ้นใหม่ในรูปแบบอื่น

แฟนดอม (Fandom)

ในบางครั้ง ผู้รับสารประเภทนี้ จะถูกกระตุ้นโดยสื่อให้รวมตัวกันเป็นกลุ่มทางสังคม (เช่นการเป็นแฟนคลับ) หรืออาจจะรวมตัวกันเองก็ได้ โดยมีการแต่งกาย พฤติกรรม และการพูดที่เป็นรูปแบบเดียวกัน Fiske (1992) กล่าวว่า “fandom” แสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจในเชิงสร้างสรรค์ของผู้รับสาร เป็นการสร้างความหมายใหม่ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นจากสิ่งที่เป็นไปได้ มากกว่าการใช้การจัดการที่แบบยล ซึ่งผลก็คือจะเกิดการติดยึด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการมีส่วนร่วมหรือความเหมือนกันมีระดับที่สูงขึ้น ผู้รับสารประเภทนี้มีความคลุมเครือ มีแนวโน้มที่จะมีความพยายามแสวงหาประโยชน์ โดยการขายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ ลักษณะเฉพาะ หรือแนวทางของสื่อ

McQuail (1997) กล่าวว่า fandom หมายถึง ความรู้สึกของผู้รับสาร ที่ชื่นชอบผู้แสดงคนใดคนหนึ่ง หรือการแสดงประเภทใดประเภทหนึ่ง (ดนตรี ประเภทของภาพยนตร์ นวนิยาย) อย่างเด่นชัด แฟนดอมที่อ่อนที่สุดคือ ความสนใจในสื่อประเภทใดประเภทหนึ่ง (เช่น การเป็นแฟนภาพยนตร์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง) แฟนดอมที่แข็งแกร่งที่สุด คือ การทุ่มเทด้านอารมณ์ความรู้สึก และมีกิจกรรมมุ่งเน้นในสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง ตัวอย่างที่เช่น ผู้ที่เป็นแฟนละครชุดทางโทรทัศน์ ซึ่งจะมีการผสมปนเปกันระหว่างความชื่นชอบในตัวละครตามบทกับความนิยมชมชอบผู้แสดงเป็นตัวละครนั้น หรือเมื่อผู้ชมเริ่มแยกไม่ได้ชัดระหว่างนิยายและเรื่องจริง

fandom จะเป็นความรู้สึกร่วมของคนในสังคม เป็นความรู้สึกที่มีร่วมกันในระดับที่ค่อนข้างรุนแรง แน่นอนที่ต้องมีแฟนแบบปัจเจกบุคคลด้วย แต่การเป็นแฟนอยู่เพียงลำพังค่อนข้างลำบาก แฟนดอมจะถูกส่งเสริมและกระตุ้นด้วยอาวุธทางการสื่อสารโดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและด้วยวิธีการที่หลากหลาย (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลิตภัณฑ์ที่สื่อจัดทำขึ้นโดยเฉพาะสำหรับดาราหรือศิลปินคนใดคนหนึ่ง) แต่บางครั้งก็เป็นแฟนเป็นผู้จัดทำขึ้นเอง ตามทฤษฎีทางวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันนี้ แฟนดอมมีความเกี่ยวข้องกับการผลิตของสื่อ (Media Production) โดยผู้รับสารเอง เนื่องจากกิจกรรมของ ‘แฟน’ ได้เข้าไปร่วมอยู่ในกิจกรรมของสื่อ

fandom หมายถึง ความสัมพันธ์กับสื่อในลักษณะที่น่าพึงพอใจ เป็นตัวเชื่อมหรือประสานระยะห่างระหว่างศิลปินและผู้คลั่งไคล้ศิลปิน และยังหมายถึงความรู้สึกที่เจ็บปวด เนื่องจากจะ

เกี่ยวข้องกับความคิดหวังอย่างสูง และความผูกพันทางอารมณ์ความรู้สึกอย่างรุนแรง ซึ่งจะทำให้ 'แฟน' มีความรู้สึกที่เปราะบาง ซึ่งความรู้สึกผิดหวังนี้มักจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ เนื่องจากความไม่ได้สัดส่วนของความพึงพอใจ และการไม่สามารถแยกแยะเรื่องโลกของความเป็นจริง บางครั้ง 'fandom' ก็มีความรู้สึกขาลงกับสิ่งอันเป็นที่รัก เนื่องจาก 'fan' จะมีความรู้สึกเปลี่ยนไปมา ไม่ให้อภัย และในที่สุดจะละทิ้งศิลปินที่เคยชื่นชอบไปได้ ซึ่งจะนำไปสู่การชุบชิบนิินทา ความอิจฉาริษยา และความเกลียดชัง ซึ่งจะรุนแรงขึ้นด้วยการกระทำของสื่ออื่นๆ

สำหรับ "fandom" คือ ลักษณะของกลุ่มคนผู้คลั่งไคล้ เป็นลักษณะอาการทางจิตวิทยา ที่ต้องการได้รับความสนใจจากสิ่งที่ตนเรียกร้อง เพื่อทดแทนสิ่งที่ตนขาด และจำเป็นต้องมีในการดำเนินชีวิตที่ทันสมัย

Michel de Certeau ได้พูดถึงว่า Fandom ว่าเป็นกลุ่มชนย่อยเฉพาะ ซึ่งถ้ามองในแง่ของความสัมพันธ์ในระหว่างผู้บริโภคก็จะเรียกได้ว่า กลุ่มชนเหล่านี้จะมีกิจกรรมเฉพาะที่จะเป็นตัวแทนหรือเป็นปากเป็นเสียงแทนกลุ่มของตน หรือเป็นให้กับกลุ่มผู้บริโภคซึ่งกิจกรรมหลาย ๆ อย่างจะมุ่งความสนใจไปสู่ขั้นตอนของการสร้างวัฒนธรรมที่เหมาะสมของตนขึ้นมา หากพวกเขาอยู่ในสถานภาพที่เป็นผู้ชมรายการโทรทัศน์ ก็จะดัดแปลงประสบการณ์ในการชมโทรทัศน์เข้าสู่วัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มที่รุ่งเรืองและซับซ้อน จะสร้างลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรมและสังคมของตนผ่านการยึดภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมมวลชน โดยโยนโยไปสู่กลุ่มสื่อที่มีอิทธิพลและครอบคลุมนวัฒนธรรมมวลชนนั้น ๆ อยู่

และกล่าวว่า วัฒนธรรมแฟนเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อน และมีหลากหลายมิติ มีรูปแบบในการเข้าร่วมหลายระดับ และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในสื่อตัวนั้น สำหรับ "Textual Poachers" ของกลุ่มผู้ชมรายการโทรทัศน์ แฟนเหล่านี้จะดัดแปลงประสบการณ์ในการชม เข้าสู่วัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มที่รุ่งเรืองและซับซ้อน กลุ่มแฟนจะสร้างลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมและสังคมของตนผ่านการยึดภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) โดยโยนโยไปสู่กลุ่มสื่อที่มีอิทธิพลและครอบคลุมนวัฒนธรรมมวลชนนั้น ๆ อยู่ สำหรับแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตจะมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของรายการพยากรณ์ชีวิต ที่ต้องการคำพยากรณ์จากนักพยากรณ์ รวมถึงการเสนอแนะหรือตีชมรายการตามความคิดเห็นของตน และรู้สึกที่ตนเองเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของรายการด้วย

John Fiske (1989) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ Fandom ว่าคือการผสมลักษณะพิเศษของการตัดสินใจทางวัฒนธรรม (Cultural determination) หรือในทางกลับกันอาจจะกล่าว ได้ว่า

แฟนดอมคือการเพิ่มขึ้นของวัฒนธรรมมวลชนนิยม (Popular Culture) ที่ก่อตัวอยู่ภายนอกสังคมและมักจะต่อต้านกับวัฒนธรรมที่เป็นทางการ (Official Culture)

Janice Radway (1988: 36) เสนอความคิดว่า แฟนสื่อจะเกิดความพึงพอใจถ้ามีโอกาสได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับบทความต้นฉบับทั้งหลายและบางครั้งจะข้ามขอบเขตบทความของสื่อเหล่านั้น โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมของบรรดาแฟนเหล่านี้ จะไม่ได้พึงพอใจแค่เพียงบทความเดียว แต่จะพยายามเข้าไปแทรกแซงบทความหรือเนื้อหาที่มีลักษณะเดียวกัน เพื่อที่จะห้อมล้อมบทความเดียวกันเอาไว้ เนื่องจากแฟนก็เปรียบเสมือนผู้บริโภคคนอื่น ๆ ของวัฒนธรรมมวลชน ที่เวลาอ่านหนังสือหรือบทความต่าง ๆ มักจะมีความพึงพอใจร่วมกันในสิ่งเดียวกัน นั่นคือการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สาระของรายการใด รายการหนึ่งโดยเฉพาะ โดยรายการเหล่านั้นบรรดาแฟนจะถือว่าเป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่พวกเขาได้สร้างมันขึ้น

จากเดิมที่แฟนถูกแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือ แฟนกลุ่มที่มีขนาดใหญ่และแฟนกลุ่มที่มีขนาดเล็ก ซึ่งแฟนกลุ่มแรกคือกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ถูกมองว่าเป็นกลุ่มผู้บริโภคตัวบท (Text) ของวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) ที่มีความเฉื่อยชา แต่แฟนในกลุ่มหลังที่อยู่อย่างกระจัดกระจายนั้นกลับเป็นผู้ใช้ตัวบทที่มีลักษณะเฉพาะอย่างกระตือรือร้นและให้ความสำคัญกับความหมายดั้งเดิมและความหมายใหม่ นอกจากนี้กลุ่มแฟนที่มีขนาดเล็กยังเป็นกลุ่มที่ใช้วัฒนธรรมประชานิยมเพื่อแสดงออกถึงประสบการณ์ชีวิตของตนและคนอื่น อีกทั้งยังต่อต้านความตึงเครียดของสภาวะทางสังคมและสร้างลักษณะเฉพาะทางสังคมของตนขึ้น ลักษณะนี้จัดว่าเป็นแฟนที่แท้จริง เพราะถึงแม้ว่ากลุ่มแฟนกลุ่มนี้จะมีขนาดเล็กแต่ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากกว่ากลุ่มแฟนที่มีขนาดใหญ่ แฟนจึงสามารถจำแนกโดยอาศัยรูปแบบวัฒนธรรมประชานิยม และผลของความพยายามของกระแสทางการค้าที่เตรียมไว้

การตอบรับของแฟนเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับความหลงใหล และความนิยมชื่นชอบ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความหงุดหงิดผิดหวัง การต่อต้าน องค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นตัวเชื่อมที่ผลักดันให้แฟนเกิดความรู้สึกผูกพันกับสื่อ เมื่อแฟนเกิดความรู้สึกนิยมชมชอบก็จะผลักดันให้เกิดความหลงใหลในสาร สารทำให้เกิดอาการหิวหรือต้องการสารเหล่านั้นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมติดตามสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อใดที่แฟนเกิดความรู้สึกผิดหวังในสารที่ตนได้รับก็จะเกิดความรู้สึกไม่พอใจและต่อต้าน ซึ่งนำไปสู่การเรียกร้องสิทธิที่ตนพึงได้รับในฐานะที่ตนเป็นผู้รับสาร

จากแนวคิดข้างต้นสามารถนำมาใช้อธิบายถึงลักษณะและพฤติกรรมของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ดังจะเห็นได้ในการวิจัยต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

จากหนังสือ “The Rhetoric” ของอริสโตเติล (Aristotle) ทำให้นักวิชาการสื่อสารทราบว่าการศึกษากับการสื่อสารได้มีมานานนับพันปีแล้ว ความหมายของการสื่อสารได้ถูกนิยามไว้เป็นจำนวนมากและหลากหลายแตกต่างกันไป อย่างเช่น วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm) กล่าวว่า “การสื่อสาร” คือ การมีความเข้าใจร่วมกันในสาร ในขณะที่เอเวอเรท เอ็ม โรเจอร์ (Everette M. Rogers) กล่าวว่า “การสื่อสาร” คือ กระบวนการของความคิดหรือข่าวสารถูกส่งจากแหล่งสารไปยังผู้รับสารด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมบางอย่างของผู้รับสาร ส่วนเบเรลสันและสไตเนอร์ (Berelson and Steiner) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นพฤติกรรมหรือกระบวนการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ทักษะ ฯลฯ โดยการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งอาจจะได้แก่ คำพูด หนังสือ ภาพ ตัวเลข กราฟ ฯลฯ

ซึ่งแนวคิดประการหนึ่งได้กล่าวว่า ข้อมูลข่าวสารอาจหมายถึง ความแตกต่างในพลังของเรื่องต่าง ๆ (matter – energy) ซึ่งมีผลกระทบต่อความไม่แน่นอนในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งจะมีทางเลือกหนึ่งอยู่ท่ามกลางทางเลือกอื่น ๆ ในขณะที่แนวคิดอีกประการหนึ่งของเวอร์ซิก (Wersig) ซึ่งเน้นผู้รับสารได้ให้คำจำกัดความของ “ข้อมูลข่าวสาร” ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยลดความไม่แน่นอน (Reduction of uncertainty) เนื่องจากข่าวสารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวันให้เป็นอย่างดีอย่างราบรื่น ดังนั้นเมื่อบุคคลที่ต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนหรือต้องเปลี่ยนสภาวะแวดล้อม เช่น ในกรณีต้องโยกย้ายที่อยู่หรือที่ทำงาน ผู้รับสารเหล่านี้ย่อมจะมีความต้องการในการแสวงหาข่าวสารมากกว่าปกติ ทั้งนี้เนื่องจากศักยภาพของข่าวสารที่จะช่วยลดความไม่แน่นอนและช่วยให้สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

ดังกล่าวดังกล่าวสามารถสรุปนิยามการสื่อสารในการวิจัยครั้งนี้ได้ว่าเป็นการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเพื่อช่วยลดความไม่แน่นอนในการดำเนินชีวิตให้กับแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต

ปัจจัยแห่งการพูดที่สัมฤทธิ์ผล

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในทัศนะของอริสโตเติล ได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องของการพูดและได้อธิบายว่า ปัจจัยแห่งการพูดที่สัมฤทธิ์ผลแบ่งออกเป็น 3 ชนิดด้วยกันคือ

1. Ethos ซึ่งเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของผู้พูด
2. Pathos ซึ่งเกี่ยวข้องกับกำหนัดวิเคราะห์ผู้ฟัง
3. Logos ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลในการพูด

ฉะนั้นผู้พูดที่ต้องการจะพูดได้อย่างสัมฤทธิ์ผลจะต้องมีปัจจัยต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. Ethos อันหมายถึง ลักษณะความน่าเชื่อถือของผู้พูดที่ปรากฏอยู่ในจิตใจของผู้ฟัง บุคลิกลักษณะส่วนตัวของผู้พูด ซึ่งมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้พูดมีความน่าเชื่อถือมากน้อยในสายตาของผู้ฟังและ Ethos นี้ สามารถแสดงลักษณะหลายประการให้เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิดของผู้ฟังได้ เช่น ทำให้ผู้ฟังคิดว่าผู้พูดเป็นคนหยาบกระด้าง ผู้พูดเป็นคนฉลาดมีไหวพริบดี ผู้พูดเป็นคนมีศีลธรรมดี ผู้พูดเป็นผู้มีความปรารถนาดี เป็นต้น

Ethos ยังประกอบด้วยสิ่งสำคัญอีก 3 ประการดังนี้คือ

- 1.1 ความรู้จริงในเรื่องที่พูด (Expertise or Expertness) ความรู้จริงในเรื่องนี้พูดหรือสิ่งที่พูดนั้นนับเป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง การที่ผู้พูดจะพูดเรื่องอะไร ผู้พูดจะต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง หรือรู้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ถ่องแท้เสียก่อนและสามารถที่จะสื่อสารเรื่องเหล่านั้นให้ผู้ฟังเข้าใจอย่างชัดเจนเช่นกัน ซึ่งความรู้จริงในเรื่องที่พูดนี้จะกระทำได้โดยการหมั่นศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้จริงในเรื่องที่พูดจะทำให้ผู้ฟังเกิดความเลื่อมใสในตัวผู้พูด เมื่อผู้พูดจะพูดเรื่องอะไร จึงต้องศึกษาค้นคว้าเรื่องนั้น ๆ ให้รู้จริงอย่างกระจ่างแจ้งเสียก่อนหนึ่งการศึกษาวิฉัยพบว่า ความรู้จริงในเรื่องที่พูดของผู้พูดนี้ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพูด เพราะผู้พูดที่รู้จริงย่อมต้องเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าและมีความรอบรู้ในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี

- 1.2 คุณธรรมหรือความดีงามในตัวผู้พูด (moral character) ผู้พูดจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมความดีงามและแสดงให้ผู้ฟังประจักษ์ถึงคุณธรรมความดีงามนี้ ด้วยการพูดอย่างตรงไปตรงมาถูกต้องตามความจริง ไม่โกหกตลปตะแคง หลอกลวง หรือพูดให้ผู้ฟังหลงกล ผู้พูดต้องยึดมั่นในความจริงและคุณธรรมความดีงามอย่างเคร่งครัด เพื่อความศรัทธาเลื่อมใสที่ผู้ฟังฟังจะมีต่อผู้พูด

- 1.3 ความจริงใจ และปรารถนาดี ต่อผู้ฟัง (sincerity, good will and trustworthiness) ผู้พูดจะต้องแสดงออกถึงความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้ฟัง ซึ่งผู้หากผู้พูดมีความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้ฟังอย่างแท้จริงแล้ว สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนออกทางสีหน้า แววตา ท่าทาง

น้ำเสียง ซึ่งจะปรากฏออกมาให้ผู้ฟังเห็นอย่างเด่นชัด อันเป็นการแสดงถึงเจตนาที่ดี และความปรารถนาดีอย่างแท้จริงต่อผู้ฟัง

ฉะนั้นถ้านักพยากรณ์สามารถทำให้แผนรายการเกิดความรู้สึกว่า ภาพลักษณ์ของนักพยากรณ์ประกอบด้วย 3 สิ่งนี้แล้ว นักพยากรณ์ย่อมได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา นิยมชมชอบ ประทับใจจากแผนรายการ เมื่อนักพยากรณ์พูดหรือพยากรณ์อะไรแผนรายการก็จะเกิดความรู้สึกเชื่อ หรือหากแนะนำสิ่งใดแผนรายการก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือหรือปฏิบัติตามคำแนะนำนั้น ๆ

2. Pathos หมายถึง การที่ผู้พูดจะต้องรู้สึกสภาพอารมณ์ ทัศนคติ ของผู้ฟังและเลือกสรร เนื้อหาสาระที่พูดให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง ตลอดจนจนถึงการศึกษาให้ทราบถึงธรรมชาติแห่งความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไป ความต้องการของผู้ฟังในแต่ละกลุ่ม ซึ่งต้องวิเคราะห์ถึง เพศ วัย อาชีพ ความเชื่อ ความสนใจพิเศษของกลุ่มผู้ฟังและใช้ภาษาถ้อยคำให้เหมาะสมกับระดับของผู้ฟังและสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้ฟังแต่ละกลุ่ม

3. Logos หมายถึง การที่ผู้พูดรู้จักใช้เหตุผล (logic) อย่างถูกต้องมาประกอบการพูด รู้จักการประมวลเรื่องที่พูด และการนำเอาข้อเท็จจริงและหลักฐานต่าง ๆ มาประกอบการพูดและพิจารณาหาเหตุผลในเรื่องที่จะพูด ฟังระลึกไว้เสมอว่า การใช้ Logos นี้ ผู้พูดจะต้องใช้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับความรู้อัจฉริยะในเรื่องที่พูด

จากปัจจัยแห่งการพูดที่สัมฤทธิ์ผล สอดคล้องกับการที่นักพยากรณ์นำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพยากรณ์หรือทำนายให้กับผู้ฟังและผู้ชม เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อถือในตัวนักพยากรณ์และคำพยากรณ์ ดังจะเห็นรายละเอียดได้ในการวิจัยต่อไป

การสื่อสารอย่างมีแบบแผนหรือมีความหมายร่วม (A Ritual or Expressive Model)

เดนิส แมคควอล (Denis McQuail: 2000) ได้เสนอแนวคิดเรื่องการสื่อสารอย่างมีแบบแผนหรือการสื่อสารอย่างมีความหมายร่วม (A Ritual or Expressive Model) ว่าแบบจำลองนี้เน้นความสำคัญของความพอใจที่แท้จริงของผู้ส่ง (หรือผู้รับ) มากกว่าความสัมฤทธิ์ผล การสื่อสารแบบ ritual or expressive นั้นขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมในอารมณ์และความเข้าใจ ซึ่งเน้นการบรรลุเป้าหมาย (จบในตัว) มากกว่าการถือเอาจุดมุ่งหมายเป็นสำคัญ และยังคงต้องการบางสิ่งบางอย่างเพื่อลงมือปฏิบัติให้ได้ผลในการสื่อสาร การสื่อสารมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดความพึงพอใจในการรับสาร สารของ

การสื่อสารประเภทนี้มักจะซ่อนเร้นและคลุมเคลือ หากแต่ว่าต้องอาศัยสัญลักษณ์ (symbols) โดยจะไม่ถูกเลือกจากผู้ทำการสื่อสารแต่จะเลือกจากสิ่งปรากฏในวัฒนธรรม โดยที่ทั้งสื่อและสารมักจะแยกออกจากกันอย่างสิ้นเชิง

แม้ว่าจากเงื่อนงำที่แท้จริง การสื่อสารแบบ ritual จะไม่ได้เป็นเครื่องมือ แต่ก็สามารถที่จะบอกถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมหรือความสัมพันธ์บางอย่างภายในสังคมได้ อย่างเช่น การรณรงค์แผนงานบางแผนงานที่จะต้องกระทำทันที ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมืองหรือการโฆษณา หลักการของการสื่อสารแบบ ritual บางครั้งเข้าจัดการโดยการโฆษณาเรียกความสนใจ (โดยใช้สัญลักษณ์ที่มีศักยภาพวัฒนธรรมที่มีพลังดึงดูด มายาคติ ประเพณี ฯลฯ) การสื่อสารแบบ ritual เป็นส่วนหนึ่งในการรวมความหมายและการกระทำเข้าด้วยกัน ซึ่งจะพบได้ในงานศิลปะ ศาสนา งานพิธีการ และงานฉลองต่าง ๆ

การสื่อสารลักษณะนี้ นำมาใช้อธิบายถึงวิธีการสื่อสารระหว่างนักพยากรณ์และแผนรายการ ที่ต้องการการมีส่วนร่วมและความเข้าใจระหว่างกัน

การสื่อสารเพื่อความโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication)

แนวคิดนี้จะกล่าวถึงกระบวนการสื่อสารและกระบวนการโน้มน้าวใจ ซึ่งคำจำกัดความของการโน้มน้าวใจมีแตกต่างกันออกไป แต่ใจความสำคัญยังคงคล้ายกัน เช่น มิลเลอร์และเบอร์กูน (Miller and Burgoon) อธิบายว่า การโน้มน้าวใจใช้ต่อเมื่อผู้โน้มน้าวใจตั้งใจที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้ได้รับการโน้มน้าวใจ ส่วนเบรมเบ็คและฮาวเวล (Brembeck and Howell) ให้ คำจำกัดความว่า การโน้มน้าวใจ หมายถึงความตั้งใจในการสื่อสารที่จะมีอิทธิพลเหนือทางเลือก ขณะที่ไซมอนส์ (Simons) อธิบายว่า การโน้มน้าวใจหมายถึงการสื่อสารของมนุษย์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นโดยการเปลี่ยนความเชื่อ ค่านิยมหรือทัศนคติ ซึ่งสรุปได้ว่าการสื่อสารโน้มน้าวใจ เป็นการสื่อสารเพื่อการจูงใจ ชี้แนะและชักชวนให้บุคคลทำตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

การศึกษาเรื่องการโน้มน้าวใจนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะทำความเข้าใจและผลักดันพฤติกรรมของผู้อื่นให้ปฏิบัติตามที่ผู้ส่งสารต้องการโดยอาศัยกระบวนการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวใจ โดยมุ่งเน้นเป้าหมายไปยังผู้รับสาร

Hovland อธิบายว่าการสื่อสารที่สามารถจูงใจหรือโน้มน้าวจิตใจ (persuasive communication) ได้นั้น ข้อมูลที่ส่งมาจะสนับสนุนให้เกิดความเชื่อในระดับที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งเป็นกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับ

โรเจอร์ (Rogers) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารในเชิงปฏิบัติว่า การสื่อสารคือกระบวนการที่ความคิดหรือข่าวสารถูกส่งจากแหล่งสารไปยังผู้รับสารด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร ดังกล่าวเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการสื่อสารของโรเจอร์ ก็คือการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งการสื่อสารจะบรรลุผลได้นั้น ทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารต้องมีเข้าใจตรงกันในสารที่ส่งมา ซึ่งผู้ส่งสารต้องพยายามจูงใจหรือโน้มน้าวจิตใจให้ผู้รับสารมีความเข้าใจ ความเห็นที่คล้อยตามกัน

ซึ่งผลของการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด อารมณ์และพฤติกรรมดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงความคิด (Cognitive Change) ประกอบด้วย แนวความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยมที่ผู้รับสารมีอยู่
2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Affect Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงภายในทางด้านความรู้สึก
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด โดยพิจารณาจากถ้อยคำและการกระทำ

เงื่อนไขต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการโน้มน้าวใจ

1. ความคล้ายคลึงกันหรือความแตกต่างกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารโดยผู้ส่งสารคนเดียวกันที่มีเนื้อหาเดียวกันไปยังผู้รับสารคนอื่น ๆ ที่ต่างกัน ก็อาจจะทำให้เกิดผลในการโน้มน้าวใจที่ต่างกันได้ เพราะผู้รับสารอาจมีคุณสมบัติทางกายภาพที่แตกต่างกัน
2. ความแตกต่างกันในเนื้อหาสาระ เมื่อบุคคลที่ได้รับข่าวสารจะเกิดความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในเบื้องต้น จะมีผลต่อการดึงดูดใจของผู้รับสารต่อไป

3. ความแตกต่างในช่องทางการสื่อสาร ที่นำสารไปสู่ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย

4. ความแตกต่างในสถานการณ์ของการโน้มน้าวใจในแต่ละสถานการณ์ ความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางสังคมนั้น ๆ ด้วย เช่น การโน้มน้าวใจผู้รับสารที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย การโน้มน้าวใจนั้นสร้างความพอใจและไม่พอใจให้กับผู้รับสาร ทำให้การตอบสนองจากผู้รับสาร s แตกต่างกันไป

อรวรรณ บิลันธนโอบาท (อ้างใน นวฤทธิ เอิบอิม, 2540) อธิบายไว้ว่าการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ จะเกิดขึ้นได้เมื่อองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. เมื่อมองจากภายนอกของผู้รับสาร องค์ประกอบในการโน้มน้าวใจมี 4 ประการ คือ

1.1 ความแตกต่างภายในผู้รับสาร ผู้ส่งสารแต่ละคนมีปัจจัยแตกต่างกัน ซึ่งทำให้มีความน่าโน้มน้าวใจไม่เหมือนกัน อาทิ ความน่าเชื่อถือ อำนาจทางสังคม บทบาททางสังคม สัมพันธภาพกับผู้รับสารและลักษณะทางประชากรอื่น ๆ เช่น อายุ เพศ อาชีพ

1.2 ความแตกต่างภายในสาร สารแต่ละชิ้นจะมีความโน้มน้าวใจแตกต่างกัน การพูดหรือการเขียน มีความโน้มน้าวใจไม่เหมือนกัน ความแตกต่างในหัวข้อเนื้อหาของสาร ลักษณะของการโน้มน้าวใจที่ใช้ การจัดเรียงเรียงสาร ข้อโต้แย้งทางภาษา ตลอดจนลักษณะของท่วงทำนองลีลา

1.3 ความแตกต่างของสื่อ ความโน้มน้าวใจของสารจะแตกต่างกัน เมื่อเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลเปรียบเทียบกับสื่อสารโดยผ่านสื่อ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

1.4 ความแตกต่างภายในสภาพการณ์ สภาพการณ์ที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือขาดบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น การโน้มน้าวใจให้บริจาคเงิน โดยมีสื่อมวลชนคอยถ่ายภาพรายล้อม อาจเป็นตัวเร้าบวกในการโน้มน้าวใจก็เป็นได้

2. สำหรับตัวผู้รับสารเอง การที่ผู้รับสารคนหนึ่ง ๆ จะมีความละเอียดอ่อน (Susceptible) ต่อการถูกโน้มน้าวใจเพียงใด อาจพิจารณาได้จาก

- 2.1 ลักษณะของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติ การศึกษา อาชีพ
- 2.2 ทรรศนะและทัศนคติ
- 2.3 ความรู้ ซึ่งผู้รับสารมีเกี่ยวกับสารนั้น ๆ
- 2.4 ลักษณะด้านอารมณ์
- 2.5 ความสำคัญที่ผู้รับสารให้แก่หัวข้อหนึ่ง ๆ
- 2.6 วิธีการที่ผู้รับสารรับรู้สภาพการณ์หนึ่ง ๆ

แนวคิดเรื่องการสื่อสารเพื่อความโน้มน้าวใจ สอดคล้องกับวิธีการที่นักพยากรณ์ใช้เพื่อโน้มน้าวใจแฟนรายการให้มีความเชื่อถือและศรัทธาในตัวนักพยากรณ์และคำพยากรณ์ ดังจะเห็นได้ในการวิจัยต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรมและการปฏิบัติ (KABBP)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการอธิบายและศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารในฐานะตัวแปรต้นสามารถนำการพัฒนาไปสู่ชุมชนได้ โดยการศึกษาถึงความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้รับสารว่าเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ เพราะอะไร นอกจากนี้ยังศึกษาถึงความสัมพันธ์ในลักษณะสายโซ่ ที่เริ่มจากความรู้ไปสู่ทัศนคติ และกลายเป็นพฤติกรรมต่อไป (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533)

จากพื้นฐานแนวความคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติ (KAP) เมื่อนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยทำให้ได้เห็นความสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นของตัวแปรอีก 2 ตัวแปรซึ่งคือ ความเชื่อ (Belief) และ พฤติกรรม (Behavior) กลายเป็น KABBP อันได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทัศนคติ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) พฤติกรรม (Behavior) และการปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสาร เพราะความรู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และเมื่อทัศนคติเปลี่ยนแปลงแล้ว ก็จะก่อให้เกิดความเชื่อ นำไปสู่การยอมรับปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

กล่าวคือ เมื่อการสื่อสารเกิดการถ่ายทอดความรู้ (Knowledge) ในเรื่องของการพยากรณ์ชีวิตจากผู้ส่งสารซึ่งในที่นี้คือตัวนักพยากรณ์ไปยังผู้รับสารหรือแฟนรายการ ก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทัศนคติ (Attitude) ในตัวผู้รับสารที่มีต่อการพยากรณ์ชีวิต คำพยากรณ์ ทำให้เกิดความเชื่อ (Belief) ซึ่งสานิต ศิริวิศิษฏ์กุล (2535) กล่าวว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิด

ความเชื่อถือในคำพยากรณ์ของหมอดู คือ ความเชื่อในเรื่องกระบวนการพยากรณ์ ซึ่งความเชื่อของผู้ใช้บริการ จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

- กลุ่มที่ไม่เชื่อในวิชาโหราศาสตร์
- กลุ่มที่เชื่อในโหราศาสตร์

1. กลุ่มที่ไม่เชื่อในวิชาโหราศาสตร์ มักมีการศึกษาสูง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อหมอดูและมีความตั้งใจที่จะไม่เชื่อและไม่นิยมหมอดู เพราะเห็นว่าการดูหมอดูเป็นเรื่องมงาย เป็นเรื่องสนุกมากกว่าเรื่องจริง การเชื่อในคำทำนายของหมอดู สำหรับบุคคลประเภทนี้ต้องอาศัยความสามารถในการทำนายให้แม่นยำ ถูกต้อง หรือการสร้างความสำเร็จประจักษ์

2. กลุ่มที่เชื่อในโหราศาสตร์ แบ่งเป็น

2.1 เชื่อว่าเป็นศาสตร์บริสุทธิ์ ไม่ใช่ไสยศาสตร์ เมื่อใดที่มีการพยากรณ์ถึงภาคพิธีกรรมเพื่อนำมาแก้ปัญหา มักปฏิเสธไม่ทำตาม แต่มองว่าคำพยากรณ์เป็นเรื่องของความน่าจะเป็น ให้ความสำคัญกับระบบตรรกะทางความคิด ไม่ใช่พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ และความเชื่อดังกล่าวจะเป็นเหตุผลในการต่อยอดการตัดสินใจของตนเอง ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจดำเนินชีวิต

2.2 มีความเชื่อในทางศาสนาและพิธีกรรมในพุทธศาสนา เมื่อหมอดูทำนายก็จะแก้ไขโดยการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

2.3 เชื่อในไสยศาสตร์ คือ การพยากรณ์มิได้อยู่ที่กฎเกณฑ์ทางด้านโหราศาสตร์แต่ขึ้นอยู่กับอำนาจบาปมีและวิญญาณที่จะดลบันดาลคำพยากรณ์ออกมา ดังนั้นผู้ให้บริการประเภทนี้จึงนิยมหมอดูที่อ้างตนเป็นร่างทรงวิญญาณเทพและมีพิธีกรรมทางไสยศาสตร์มาเกี่ยวข้อง

2.4 เชื่อทั้งศาสนาและไสยศาสตร์ ซึ่งพบมากที่สุดในกลุ่มผู้ให้บริการเนื่องจากความเชื่อดั้งเดิมทั้ง 2 ด้านผสมผสานอยู่จึงสนใจการพยากรณ์ และพิธีกรรมที่มีลักษณะสัญลักษณ์ทางไสยศาสตร์และศาสนาประกอบกัน

หากความรู้ที่เกิดจากสื่อในกระบวนการพยากรณ์มีความสอดคล้องกับแนวคิดความเชื่อของผู้รับสารจะก่อให้เกิดความโน้มเอียงที่ผู้รับสารจะเชื่อถือคำพยากรณ์และนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรม (Behavior) ที่เป็นแผนรายการ โดยจะติดตามรายการและปฏิบัติ (Practice) ตามคำแนะนำหรือคำพยากรณ์ของนักพยากรณ์ ในทางตรงกันข้ามหากความรู้ที่เกิดจากสื่อในกระบวนการพยากรณ์ไม่มีความสอดคล้องกับแนวความคิดของผู้รับสารจะก่อให้เกิดความโน้มเอียงที่ผู้รับสารจะปฏิเสธความเชื่อถือต่อคำพยากรณ์ และเลิกติดตามรายการพยากรณ์นั้น ๆ

เมื่อทั้งความรู้ ทักษะคิด ความเชื่อ พฤติกรรม และการปฏิบัติจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังนั้นการที่จะเกิดการยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใด ต้องพยายามเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสารก่อน โดยการให้ความรู้กับผู้รับสารหรือมีการโน้มน้าวใจผู้รับสาร ประกอบกับอิทธิพลของสื่อทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในตัวบุคคล (Status Conferral) คือ เป็นหน้าที่และศักยภาพของสื่อในการให้การรับรองบุคคลและสถาบันว่ามีคุณสมบัติที่ดี หรือเป็นตัวแทนความคิดเห็นหรือเป็นตัวแทนของสถาบันต่าง ๆ เมื่อสื่อรับรองสถานภาพของผู้พยากรณ์ว่าเป็นผู้ทำให้ผู้รับสารมีทัศนคติที่ดีต่อผู้พยากรณ์ และปฏิบัติตามคำแนะนำที่ได้รับจากนักพยากรณ์

Stephenson กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นสถาบันที่ให้ความบันเทิงซึ่งสนองตอบต่อจุดประสงค์ 3 ประการ คือ ทำให้คนมีเรื่องคุยกัน ทำให้เกิดการขัดเกลาทางสังคม กล่าวคือ สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อขนบธรรมเนียม ทำให้คนมีการประพฤติปฏิบัติที่เหมือน ๆ กัน ให้การพักผ่อนหย่อนใจ มีชีวิตที่ราบรื่น และประการสุดท้ายก็คือ มีบทบาทเป็นด่านหน้าของการเปลี่ยนแปลง คือ เลิกล้มความเชื่อเก่า ๆ และเอาความเชื่อใหม่ ๆ ใส่เข้าไปแทน

พฤติกรรมของแฟนที่ปฏิบัติตามคำแนะนำของนักพยากรณ์อาจจะไม่ยอมรับและตอบสนองในทันทีเมื่อได้รับข้อมูลความรู้จากนักพยากรณ์ แต่เมื่อรับแรงกระตุ้นจากสื่อไปแล้ว แฟนจะเรียนรู้ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ รอบตัว และอาจจะสะสมประสบการณ์เหล่านี้ไว้ แล้วจึงนำไปปฏิบัติ

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายถึงพฤติกรรมแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หลังจากได้รับคำแนะนำจากนักพยากรณ์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างข้อสันนิษฐานได้ว่า แฟนรายการพยากรณ์ชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ก่อให้เกิดความประทับใจและมีทัศนคติที่ดีต่อคำพยากรณ์ มีความเชื่อถือต่อนักพยากรณ์ ทำให้นำไปสู่การปฏิบัติตามคำแนะนำของนักพยากรณ์ เมื่อได้รับการพยากรณ์ชีวิตผ่านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ทฤษฎีการเล่น (Play Theory)

William Stephenson (1967) ได้อธิบายถึงการเล่น (play) กับการงาน (work) ไว้ในทฤษฎีการเล่น โดยกล่าวว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่สนองตอบต่อตนเองและมุ่งให้ได้รับความเพลิดเพลินจากการเล่นนั้น ในขณะที่การงานเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ โดยได้แยกแยะระหว่างการควบคุมทางสังคม (social control) กับการปฏิบัติตามกันหรือการเลือกปฏิบัติ (convergent selectivity) ซึ่งหมายถึง การที่คนในสังคมเลือกอะไรที่เหมือน ๆ กัน จากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ โดยกล่าวว่า คนเราไม่ชอบการทำงานที่จริงจังและน่าเบื่อหน่าย แต่ชอบการเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งจะช่วยให้ความยุ่งยากต่าง ๆ ในชีวิตผ่อนคลายเป็นไปโดยทั่วไประหว่างการงานและการเล่นออกจากกัน จึงมีการปนเปกันในลักษณะการเล่นที่มีการงาน การงานที่มีการเล่น

ในบางครั้งมีผู้มองว่าการเล่นเป็นการสร้างทำเพื่อเป็นขั้นตอนหนึ่งในการออกจากโลกของภาวะและความรับผิดชอบ ซึ่งในความเป็นจริงนั้น การเล่นเป็นความบันเทิงชั่วคราวในแต่ละวัน นอกจากนี้การเล่นไม่ใช่เรื่องปกติหรือเรื่องจริง เป็นทั้งความสมัครใจและความไม่สมัครใจ เป็นภาวะในเรื่องคุณธรรม และการเล่นก็เป็นกิจกรรมที่มีอิสระที่ซึมซาบตัวผู้เล่นอย่างสมบูรณ์ โดยผู้เล่นจะไม่รู้ตัวหากเขาเล่นด้วยความสนุกสนานในระดับที่เหมาะสม

ทฤษฎีการเล่นมีแนวความคิดหลักที่ว่า คนเราต้องการการสื่อสารเพื่อความพอใจ ความเพลิดเพลินใจมากกว่าต้องการข่าวสารที่จริงจัง เพราะคนเรารับข่าวสารจากหลายทาง แม้คนเราจะรู้ข่าวสารนั้นอยู่แล้วแต่ยังรับข่าวสารจากสื่อมวลชนอีก เพื่อสนองความต้องการบางอย่างของตน ในการสื่อสารนั้นมีเรื่องความต้องการของผู้รับและการตอบสนองความต้องการอยู่ด้วยเสมอเมื่อคนเราต้องการการสื่อสารเพื่อความเพลิดเพลิน คือให้ความบันเทิงไม่ว่าจะเป็นเรื่องสังคมหรือการเมืองก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าการเลือกสรรของคนเรา มักโน้มเอียงไปในทางที่เป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนานมากกว่าที่จะสื่อสารกันอย่างเป็นทางการ ซึ่งทำให้เกิดความเครียด นับตั้งแต่อดีตมาสื่อไม่เคยทำให้ผู้รับรู้สึกอึดอัดเลย และสื่อก็ไม่ควรมีบทบาทใดนอกเหนือไปจากการให้ความเพลิดเพลิน เพราะสิ่งที่ผู้รับมุ่งหวังจากสื่อก็คือ ความสนุกสนาน (อ้างถึงใน ซไมพร แก้วประไพ, 2541)

ดังกล่าวยุทธศาสตร์การเล่น มีแนวคิดที่มุ่งเน้นว่าผู้รับสารต้องการการสื่อสารเพื่อความเพลิดเพลินใจมากกว่าต้องการข่าวสารที่แท้จริง สอดคล้องกับพฤติกรรมของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต

ที่รับฟังคำพยากรณ์หรือคำทำนายเพื่อความสนุกสนานเพลินเพลิน ผ่อนคลายความวิตกกังวล หรือเพื่อหลีกเลี่ยงจากความกังวลใจหรือความไม่สบายใจ มากกว่าที่จะต้องการคำพยากรณ์นั้น ๆ อย่างจริงจัง

ทฤษฎีสั่งเร้า - การตอบสนอง (Stimulus – Response Theory)

ทฤษฎีสั่งเร้า – การตอบสนอง (Stimulus – Response Theory) หรือทฤษฎีเอส – อาร์ (S – R Theory) เป็นแนวความคิดของจอห์น บี วัตสัน (John B. Watson) นักจิตวิทยา ที่ส่วนใหญ่ได้ทำการศึกษาทดลองกับสัตว์ วัตสันกล่าวว่าหลักของเรื่องสั่งเร้าและการตอบสนองสามารถนำมาใช้อธิบายกับพฤติกรรมของมนุษย์ได้เช่นเดียวกัน ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้มุ่งศึกษาแต่สิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้เท่านั้น ซึ่งก็คือพฤติกรรมที่แสดงออกมาของมนุษย์กับสิ่งเร้าที่เป็นปัจจัยภายนอกเท่านั้น โดยไม่สนใจกับกระบวนการทางด้านจิตใจ (Mental process) เนื่องจากจิตใจเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้

สิ่งที่สังเกตเห็นได้ในการศึกษาก็คือพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลกับสิ่งเร้าที่เป็นปัจจัยภายนอกเท่านั้น โดยนักวิจัยให้ความสนใจศึกษาถึงความเกี่ยวข้องระหว่างสิ่งเร้าต่าง ๆ กับพฤติกรรมหลาย ๆ แบบของมนุษย์ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความเข้าใจถึงสาเหตุของการกระทำของมนุษย์ได้อย่างแท้จริง

จากแนวคิดนี้เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาของสื่อมวลชน นักการสื่อสารมวลชนจะพิจารณาว่าตัวสื่อทำหน้าที่เหมือนกับสิ่งเร้าภายนอก (Stimulus) ที่สามารถจะกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองแบบต่าง ๆ ได้ นั่นคือเมื่อการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตผ่านสื่อที่ตรงกับความต้องการในเนื้อหานั้น ๆ ของแฟนรายการ ทำให้สามารถกระตุ้นให้แฟนรายการเกิดปฏิกิริยาตอบสนองในแบบต่าง ๆ ได้ ซึ่งก็คือการแสดงออกของพฤติกรรมแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตนั่นเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมแพนรายการพยานชีวิตของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์” เป็นการศึกษาพฤติกรรมของแพนรายการพยานชีวิตจากสื่อกระจายเสียงทั้งวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของการเป็นแพนรายการ พฤติกรรมการติดตามรายการพยานชีวิตของแพนรายการ ตลอดจนความพึงพอใจที่ได้รับจากการติดตามรายการพยานชีวิต และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดเกี่ยวกับแพนรายการ จึงจำเป็นต้องอาศัย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นวิเคราะห์แพนรายการหรือผู้รับสาร (Audience Analysis) เป็นจุดประสงค์หลักของการศึกษา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับแพนรายการ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกแพนรายการพยานชีวิตมา จาก 2 รายการ คือ ‘รายการคนรักบ้าน’ ทางวิทยุกระจายเสียง และ ‘รายการดีลีสวงจ้อย’ ทางวิทยุโทรทัศน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาอธิบายปรากฏการณ์ในการวิจัย โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

แหล่งข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมแพนรายการพยานชีวิต โดยเน้นแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล คือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งจะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ผลิตรายการและนักพยานชีวิตเป็นหลัก รวมทั้งสัมภาษณ์แพนรายการ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาแพนรายการ อีกทั้งยังใช้แหล่งข้อมูล อื่น ๆ มาประกอบการวิเคราะห์อีกด้วย โดยผู้วิจัยแบ่งแหล่งข้อมูลออกเป็น 3 แหล่งข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร คือ จดหมายของแพนรายการ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้แก่ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้จากการค้นคว้าจากห้องสมุด

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ และกลุ่มแฟนรายการ

2.1 กลุ่มแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต ทั้ง 2 รายการ จำนวน 14 คน

การคัดเลือกรายชื่อแฟนรายการที่ได้รับมาจากผู้ผลิตรายการ ซึ่งผู้ผลิตรายการ จะช่วยคัดเลือกให้ในระดับหนึ่งก่อน เนื่องจากผู้ผลิตรายการมีความคุ้นเคยกับแฟนรายการเป็นอย่างดี จากนั้นจะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แฟนรายการที่สามารถให้ข้อมูลในฐานะแฟนประจำที่ติดตามรายการมาโดยตลอด และติดตามรายการอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 6 เดือน

ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากแฟนรายการ โดยผู้วิจัยได้จัดส่งรูปแบบคำถาม ที่ผู้วิจัยต้องการทราบไปให้แฟนรายการล่วงหน้า ในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการบันทึกเทปและจดบันทึก

โดยแบ่งเป็นกลุ่มแฟนรายการคนรักบ้าน และกลุ่มแฟนรายการตี้ลีสวองจู้ย

กลุ่มแฟนรายการคนรักบ้าน

1. คุณกมลจรัส ไววิทยา

สัมภาษณ์เมื่อ 10 กรกฎาคม 2544

คุณกมลจรัส อายุ 28 ปี เป็นพนักงานบริษัท การขอนัดสัมภาษณ์คุณกมลจรัสได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื่องจากคุณกมลจรัสและผู้วิจัยมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันทำรู้สึกคุ้นเคยกัน ไม่เกิดอาการประหม่า ประกอบกับเวลาทำงานของคุณกมลจรัสเริ่มทำงานตอนเที่ยงจนถึงดึก จึงมีเวลาว่างในช่วงเช้าทำให้ผู้วิจัยสามารถไปสัมภาษณ์คุณกมลจรัสได้โดยสะดวก และก่อนไปสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้คุยกับคุณกมลจรัสทางโทรศัพท์เพื่อเกริ่นนำแนวคำถามให้คุณกมลจรัสทราบล่วงหน้าก่อน

2. คุณธนพร แซ่อึ้ง

สัมภาษณ์เมื่อ 28 มิถุนายน 2544

คุณธนพร มีอาชีพเป็นแม่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการทำกับข้าวทั้งสามมื้อ จึงไม่สะดวกที่ผู้วิจัยจะไปสัมภาษณ์ที่บ้าน ผู้วิจัยจึงขออนัดสัมภาษณ์คุณธนพรทางโทรศัพท์แทน โดยก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้โทรศัพท์พูดคุยเป็นการเกริ่นสำหรับเรื่องที่จะสัมภาษณ์ ซึ่งคุณธนพรให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และผู้วิจัยได้โทรศัพท์ไปสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีก 2-3 ครั้ง

3. คุณบุรณี พุทธประเสริฐ

สัมภาษณ์เมื่อ 18 ตุลาคม 2544

คุณบุรณี เป็นเจ้าของร้านอาหาร อายุ 29 ปี การขออนัดสัมภาษณ์คุณบุรณีได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื่องจากคุณบุรณีเป็นเจ้าของร้านอาหารเองทำให้สะดวกในการให้สัมภาษณ์ และผู้วิจัยได้ส่งแนวคำถามไปให้คุณบุรณีล่วงหน้า

4. คุณบันเทิงศักดิ์ เพิ่มโพคา

สัมภาษณ์เมื่อ 30 มิถุนายน 2544

คุณบันเทิงศักดิ์ พนักงานรัฐวิสาหกิจ อายุ 37 ปี การขออนัดสัมภาษณ์คุณบันเทิงศักดิ์ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื่องจากคุณบันเทิงศักดิ์ทำงานประจำ และไม่ค่อยมีเวลาว่างมากนัก ผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์คุณบันเทิงศักดิ์ทางโทรศัพท์ และก่อนหน้าผู้วิจัยได้บันทึกเทปรายการคนรักบ้านซึ่งเป็นวันที่ทางรายการได้นำดวงชะตาของคุณบันเทิงศักดิ์มาวิเคราะห์หรือออกอากาศ ไว้ด้วย

5. คุณศิริภรณ์ ปาลิวนิช

สัมภาษณ์เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2544

คุณศิริภรณ์ พนักงานรัฐวิสาหกิจ อายุ 33 ปี การขออนัดสัมภาษณ์คุณศิริภรณ์ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื่องจากสามารถไปสัมภาษณ์ที่ทำงานของคุณศิริภรณ์ได้ โดยมีการโทรศัพท์คุยกันเพื่อบอกแนวคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อน และผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากคุณศิริภรณ์มีประสบการณ์ในการศึกษาระดับปริญญาโทมาก่อน

6. คุณสุวิมล ปोंงกันภัย

สัมภาษณ์เมื่อ 8 พฤศจิกายน 2544

คุณสุวิมล พนักงานรัฐวิสาหกิจ อายุ 29 ปี การขออนุญาตสัมภาษณ์คุณสุวิมลจำเป็นต้องโทรศัพท์นัดหลายครั้ง เนื่องจากช่วงนั้นคุณสุวิมลค่อนข้างมีงานยุ่ง โทรศัพท์ไปขออนุญาตสัมภาษณ์ คุณสุวิมลก็มักจะติดประชุม แต่คุณสุวิมลก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และให้ความเป็นกันเองกับผู้วิจัย

กลุ่มแฟนรายการดีสี่วงจ้อย

1. คุณนนทียา จิวบางป่า

สัมภาษณ์เมื่อ 13 มีนาคม 2546

คุณนนทียา เป็นนักร้อง นักแสดง และทางรายการดีสี่วงจ้อยเคยมาถ่ายทำรายการที่บ้านคุณนนทียาในช่วงชีวิตกับฮวงจ้อย การสัมภาษณ์ไม่มีความลำบากแต่ประการใด ทั้งยังได้รับความร่วมมือและความเป็นกันเองในการตอบคำถามเป็นอย่างดีจากคุณนนทียา เนื่องจากผู้วิจัยรู้จักคุณนนทียาอยู่ก่อนแล้ว

2. คุณอรุณรัตน์ เจนสกุล

สัมภาษณ์เมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2545 และ 25 มิถุนายน 2545

คุณอรุณรัตน์ ประกอบอาชีพรับจ้าง อายุ 50 ปี การขออนุญาตสัมภาษณ์คุณอรุณรัตน์ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้ส่งแนวคำถามไปให้คุณอรุณรัตน์ก่อน โดยคุณอรุณรัตน์สะดวกให้ไปสัมภาษณ์ที่ทำงาน

3. คุณวรรณุช บุรีสกุล

สัมภาษณ์เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2545

คุณวรรณุช บุรีสกุล อายุ 40 ปี ปัจจุบันไม่ได้ทำงานเนื่องจากมารดาไม่สบายและกลับไปดูแลมารดาที่จังหวัดชลบุรี ดังนั้นไม่สะดวกที่ผู้วิจัยจะตามไปสัมภาษณ์ที่ชลบุรี การสัมภาษณ์คุณวรรณุชจึงจำเป็นต้องสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การขออนุญาตสัมภาษณ์ได้ส่งจดหมายพร้อมแนวคำถามไปให้คุณวรรณุชทราบก่อน และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคุณวรรณุช เนื่องจากคุณวรรณุชเข้าใจดีถึงการทำวิจัย เพราะคุณวรรณุชมีประสบการณ์ในการศึกษาระดับปริญญาโทมาก่อน ผู้วิจัยโทรศัพท์สัมภาษณ์คุณวรรณุชเพิ่มเติมอีก เมื่อติดขัดข้อมูลบางประการ ซึ่งคุณวรรณุชยินดีให้ความร่วมมือทุกครั้ง

4. คุณพิทักษ์ สุวรรณปัญญา

สัมภาษณ์เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2545

คุณพิทักษ์ ประกอบอาชีพค้าขาย อายุ 30 ปี การขออนุญาตสัมภาษณ์คุณพิทักษ์ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้วิจัยมีเฉพาะที่อยู่ของคุณพิทักษ์ ผู้วิจัยจึงได้ส่งจดหมายพร้อมแนวจดหมายไปให้คุณพิทักษ์เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ คุณพิทักษ์ได้ตอบรับจดหมายพร้อมทั้งให้เบอร์โทรศัพท์กลับมาภายหลัง ผู้วิจัยจึงขอสัมภาษณ์คุณพิทักษ์ทางโทรศัพท์

5. คุณสรรเสริญ สันติพงษ์สกุล

สัมภาษณ์เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2545

คุณสรรเสริญ โปรแกรมเมอร์ อายุ 33 ปี การขออนุญาตสัมภาษณ์คุณสรรเสริญได้รับความร่วมมือเช่นเดียวกับคุณพิทักษ์ เนื่องจากผู้วิจัยมีเฉพาะอีเมล (E-mail) ของคุณสรรเสริญ ผู้วิจัยจึงได้ส่งอีเมลพร้อมแนวจดหมายไปให้คุณสรรเสริญเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ คุณสรรเสริญได้ส่งจดหมายกลับพร้อมทั้งที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ ผู้วิจัยจึงขอสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

6. คุณงามตา ก่อเกียรติบัณฑิต

สัมภาษณ์เมื่อ 6 เมษายน 2546

คุณงามตา อายุ 40 ปี ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปงานเปิดตัวหนังสือ ตีพิมพ์ของอาจารย์จระ ที่งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และได้พบคุณงามตาในห้องบรรยาย และคุณงามตาได้ไปพูดคุยกับอาจารย์จระ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าคุณงามตาเป็นแฟนรายการที่ติดตามรายการตีพิมพ์มาโดยตลอด และอาจารย์จระได้แนะนำให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณงามตา ซึ่งคุณงามตาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

7. คุณลิลลี่

สัมภาษณ์เมื่อ 6 เมษายน 2546

คุณลิลลี่ อายุ 41 ปี ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปงานเปิดตัวหนังสือ ตีพิมพ์ของอาจารย์ จระ ที่งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และได้พบคุณลิลลี่ในห้องบรรยาย จึงเข้าไปขอสัมภาษณ์ เนื่องจากทราบว่าคุณลิลลี่และครอบครัวติดตามรายการตีพิมพ์เป็นประจำ ซึ่งคุณลิลลี่ให้ความร่วมมือในการให้คำสัมภาษณ์อย่างดี แต่คุณลิลลี่ไม่ประสงค์ออกนามจริง

8. คุณกาญจน์ชนก

สัมภาษณ์เมื่อ 6 เมษายน 2546

คุณกาญจน์ชนก อายุ 48 ปี ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปงานเปิดตัวหนังสือที่สี่งวงจ้อยของ อาจารย์จิระ ที่งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และได้พบคุณกาญจน์ชนกกำลังพูดคุยกับอาจารย์จิระอยู่ จึงขอสัมภาษณ์คุณกาญจน์ชนก เนื่องจากทราบว่า คุณกาญจน์ชนกติดตามรายการที่สี่งวงจ้อยเป็นประจำและยกเลิกรายการเป็นสมาชิกยูบีซีเนื่องจากรายการที่สี่งวงจ้อยหมดสัญญากับทางสถานี ซึ่งได้รับความร่วมมือจากคุณกาญจน์ชนกเป็นอย่างดี แต่คุณกาญจน์ชนกไม่ประสงค์ที่จะให้เขียนนามสกุล

2.2 กลุ่มผู้ผลิตรายการ

ผู้ผลิตรายการ และผู้ดำเนินรายการ เป็นส่วนหนึ่งของการผลิตรายการพยากรณ์ชีวิต อีกทั้งมีความคุ้นเคยกับผู้ชมรายการเป็นอย่างดี ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมในการติดตามรายการของแฟนประจำและไม่ประจำ จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับแฟนรายการได้

นักพยากรณ์เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความรู้ในศาสตร์เกี่ยวกับการพยากรณ์ต่าง ๆ ที่ทำการส่งสารคือ คำแนะนำ คำปรึกษา คำทำนาย ในเรื่องการพยากรณ์ชีวิต ให้กับผู้ชมรายการ ซึ่งทำให้ผู้ชมรายการพยากรณ์ชีวิตให้ความนิยม เชื่อถือ ศรัทธา และติดตามงานจนกลายเป็นแฟน อีกทั้งยังมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับผู้ที่มาขอคำปรึกษา

1. โปรดิวเซอร์และผู้ดำเนินรายการคนรักบ้าน

คุณนพรัตน์ แก้วรัตน์

2. ผู้ดำเนินรายการที่สี่งวงจ้อย

คุณสาวิตรี สามิภักดิ์

3. ครีเอทีฟและโปรดิวเซอร์รายการที่สี่งวงจ้อย

คุณมลยา พงษ์ประภาชื่น

4. นักพยากรณ์ประจำรายการ

4.1 คุณภาณุวัฒน์ พันธุ์ชาติกุล (รายการคนรักบ้าน)

4.2 คุณสุวิมล พันธุ์ชาติกุล (รายการคนรักบ้าน)

4.3 คุณจิระ จิรเจริญเวศน์ (รายการที่สี่วงจ้อย)

3. แหล่งข้อมูลประเภทวิทยุไอเทปและเทปคาสเซ็ท

3.1 เทปคาสเซ็ทรายการคนรักบ้าน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 ถึงเดือนมิถุนายน 2544

รายการคนรักบ้านเป็นรายการวิทยุ ที่ผลิตโดยบริษัท สยามเทเลชั่น จำกัด เป็นบริษัท ในเครือของบริษัท สยามสปอร์ตซินดิเคท (มหาชน) จำกัด ออกอากาศทางสถานีวิทยุ FM 99 Mhz อ.ส.ม.ท. หรือสปอร์ตเรดิโอ (Sport Radio) การออกอากาศของสถานีครอบคลุมพื้นที่ในเขตภาคกลาง ภาคตะวันออกและเขตจังหวัดใกล้เคียงรวม 20 จังหวัดตั้งนี้ กรุงเทพมหานคร, นนทบุรี, สมุทรสาคร, สมุทรปราการ, ปทุมธานี, นครปฐม, อโยธยา, อ่างทอง, สระบุรี, ราชบุรี, เพชรบุรี, กาญจนบุรี, นครนายก, ชลบุรี, ระยอง และสิงห์บุรี

ออกอากาศสัปดาห์ละสองวันคือ วันเสาร์และวันอาทิตย์ โดยวันเสาร์ออกอากาศเวลา 8.00 – 10.00 น. ส่วนวันอาทิตย์ออกอากาศเวลา 8.30 – 10.00 น. มีคุณนพรัตน์ แก้วรัตน์เป็นผู้ ดำเนินรายการ รายการคนรักบ้านเป็นรายการที่ออกอากาศสด โดยคุณนพรัตน์จะจัดรายการอยู่ที่ห้อง ส่ง และโทรศัพท์ไปหาวิทยากร เพื่อพูดคุยในรายการ ซึ่งมีวิทยากรประจำ 3 ท่าน คือ อาจารย์สุวิมล พันธุ์วิชาติกุล อาจารย์ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล และคุณนคร มธุศรี

3.2 วิทยุไอเทปรายการที่สี่วงจ้อย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 ถึงเดือนมิถุนายน 2544

รายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุโทรทัศน์ ในการศึกษาครั้งนี้คือ “รายการที่สี่วงจ้อย” ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์ ที่ผลิตโดยบริษัท ยูบีซี เคเบิล เน็ตเวิร์ค จำกัด (มหาชน) และออกอากาศทางช่อง 37 (UBC X-Zyte) ของสถานีโทรทัศน์ยูบีซี (Cable TV or Subscription TV) ซึ่งเป็นช่องสารบันเทิง (Entertainment World) โดยออกอากาศเป็นภาษาไทยตลอด 24 ชั่วโมง เป็นช่องที่นำเสนอรายการ ประเภทวาไรตี้บันเทิง ความแปลกมหัศจรรย์ และความสนุกสนานตื่นเต้นกับประสบการณ์พิเศษแปลก ใหม่ โดยรายการที่สี่วงจ้อยออกอากาศตอนละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 ตอน แต่มีการนำรายการมาออกอากาศซ้ำ (Rerunning) สัปดาห์ละ 5 ครั้งโดยออกอากาศใน วันดังต่อไปนี้

วันจันทร์	เวลา	03.00 — 04.00 น.
วันอังคาร	เวลา	11.00 — 12.00 น.
วันพุธ	เวลา	06.00 — 07.00 น.
วันศุกร์	เวลา	14.00 — 15.00 น.
วันอาทิตย์	เวลา	20.00 — 21.00 น.

รายการที่สี่ฮวงจุ้ยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้คือ ช่วงพื้นฐานฮวงจุ้ย ช่วงชีวิตกับ ฮวงจุ้ย และช่วงถามเฟื่องเรื่องฮวงจุ้ย โดยมีชินแสจิวะ จิรเจริญเวศน์ เป็นผู้นำเสนอความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ของสี่ฮวงจุ้ยและมีผู้ดำเนินรายการคือ คุณสาวิตรี สามีภักดี

ลักษณะของรายการทั้งสอง มีความเหมือนกันคือ เป็นรายการที่นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์ชีวิต นอกจากการให้ข้อมูลของศาสตร์ด้านนี้แล้ว ยังมีการจัดกิจกรรมของทางรายการ ที่ให้แฟนรายการมีโอกาสร่วมกิจกรรม โดยการส่งข้อมูลวันเดือนปีเกิด มาวิเคราะห์ในเนื้อหาที่ต้องการทราบ ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานดวงชะตาของตนเองว่าเป็นคนอย่างไร ในเรื่องของความรักและเนื้อคู่ ในเรื่องของการงานและอาชีพ นอกจากดวงชะตาของตนเองแล้ว เรื่องฮวงจุ้ยเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทางรายการทั้งสองนำเสนอให้กับแฟนรายการ การให้ความรู้พื้นฐานทางหลักฮวงจุ้ย ลักษณะดีและข้อบกพร่องของที่อยู่อาศัย การแก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตามหลักฮวงจุ้ย เพื่อความรุ่งเรืองและมีความสุขของผู้อาศัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากจดหมายของแฟนรายการที่ส่งเข้ามาในรายการ
2. สัมภาษณ์แบบเจาะลึกแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต โดยมีแนวคำถามเกี่ยวกับ ภูมิหลังในการติดตามการพยากรณ์ชีวิต เหตุจูงใจในการสนใจการพยากรณ์ชีวิต ความพึงพอใจกับเนื้อหาที่ได้รับจากนักพยากรณ์ ความถี่ในการติดตามการพยากรณ์ชีวิต
3. สัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการ ครีเอทีฟ โปรดิวเซอร์รายการและผู้ดำเนินรายการ โดยมีแนวคำถามเกี่ยวกับรูปแบบรายการ การผลิตรายการ กิจกรรมของแฟนรายการลักษณะแฟนรายการ
4. สัมภาษณ์นักพยากรณ์ โดยมีแนวคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวที่แฟนรายการสนใจ

เป็นพิเศษ ลักษณะแฟนที่ติดตามคำพยากรณ์

5. เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ประกอบจากแหล่งข้อมูลประเภทวิดีโอเทปและ เทป
คาสเซ็ท

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร แนวคิดเกี่ยวกับ แฟน (Fans) และแฟนดอม (Fandom) แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร และแนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรม และการปฏิบัติ ทฤษฎีการเล่น และทฤษฎีสิ่งเร้า - การตอบสนอง มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์และปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต รวมถึงความพึงพอใจของแฟนรายการหลังจากติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต และศึกษาข้อมูลจากจดหมายของแฟนรายการและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุในการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตจากวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของแฟน รายการ

การนำเสนอข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตจากรายการคนรักบ้านและรายการดีสี่ดวงจุ้ยเพื่อหาสาเหตุของการเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต พฤติกรรมของ แฟนรายการ และความพึงพอใจในการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต ดังกล่าวจะนำเสนอข้อมูลของแฟนรายการทั้งสองไว้ด้วยกัน โดยจะนำความสัมพันธ์ของแฟนรายการทั้งสองมาเชื่อมโยงกันในประเด็นการศึกษาข้างต้น โดยแบ่งการนำเสนอเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1. ลักษณะแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
2. พฤติกรรมการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต
3. ความพึงพอใจในการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ด้วยตนเอง ย่อมทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการศึกษาได้ และได้รับข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้ ซึ่งผู้

วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ผลิตรายการ และแฟนรายการ ถึงแม้ว่าแฟนรายการบางท่าน
ไม่ต้องการเปิดเผยนาม แต่ก็ยังคงให้ข้อมูลกับผู้วิจัยอย่างเต็มที่



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

แผนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียง

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมแผนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์” เป็นการศึกษาพฤติกรรมของแผนรายการพยากรณ์ชีวิตจากสื่อกระจายเสียงทั้งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของการเป็นแผนรายการพยากรณ์ชีวิตโดยมีการวิเคราะห์ว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้แผนรายการสนใจติดตามและแสวงหาข้อมูลหรือคำแนะนำจากรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และมี พฤติกรรมในการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตอย่างไร หลังจากนั้นเมื่อได้รับคำพยากรณ์และคำแนะนำจากนักพยากรณ์แล้วเกิดความพึงพอใจและทำตามคำแนะนำนั้นหรือไม่ โดยในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์แผนรายการพยากรณ์ชีวิตเฉพาะสื่อวิทยุกระจายเสียง

รายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้คือ “รายการคนรักบ้าน” ซึ่งเป็นรายการวิทยุ ที่ผลิตโดยบริษัท สยามเทเลชั่น จำกัด เป็นบริษัทในเครือของบริษัท สยามสปอร์ตซินดิเคท (มหาชน) จำกัด ออกอากาศทางสถานีวิทยุ FM 99 Mhz อ.ส.ม.ท. หรือสปอร์ตเรดิโอ (Sport Radio) การออกอากาศของสถานีครอบคลุมพื้นที่ในเขตภาคกลาง ภาคตะวันออกและเขตจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ กรุงเทพมหานคร, นนทบุรี, สมุทรสาคร, สมุทรปราการ, ปทุมธานี, นครปฐม, อยุธยา, อ่างทอง, สระบุรี, ราชบุรี, เพชรบุรี, กาญจนบุรี, นครนายก, ชลบุรี, ระยอง และสิงห์บุรี

ออกอากาศสัปดาห์ละสองวันคือ วันเสาร์ และวันอาทิตย์

วันเสาร์ เวลา 8.00 – 10.00 น.

วันอาทิตย์ เวลา 8.30 – 10.00 น.

โดยมีคุณนพรัตน์ แก้วรัตน์ เป็นโปรดิวเซอร์และผู้ดำเนินรายการ รายการคนรักบ้านเป็นรายการที่ออกอากาศสด โดยคุณนพรัตน์จะจัดรายการอยู่ที่ห้องส่ง และโทรศัพท์ไปหาวิทยากรเพื่อบรรยายในรายการและจัดรายการร่วมกัน โดยที่วิทยากรไม่จำเป็นต้องมาจัดรายการที่ห้องส่ง ซึ่งในรายการมีวิทยากรประจำ 3 ท่าน คือ อาจารย์สุวิมล พันธุ์วิชาติกุล อาจารย์ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล และคุณนคร มธุศรี

รูปแบบของรายการคนรักบ้าน

วันเสาร์

รายการคนรักบ้านในวันเสาร์จะแบ่งออกเป็น 2 ช่วงใหญ่ ๆ คือ ช่วงศาสตร์แห่งชีวิต ที่มีอาจารย์สุวิมล พันธุ์วิชาติกุลเป็นวิทยากรรับเชิญ เวลา 8.00 – 9.00 น. และช่วงคู่มือคนรักบ้าน เป็นเรื่องราวสิ่งละอันพันละน้อยของคนรักบ้านทั้งหลายที่มีคุณนคร มธุศรี เป็นวิทยากรรับเชิญ เวลา 9.00 – 10.00 น. แต่ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะช่วงศาสตร์แห่งชีวิต

ช่วงศาสตร์แห่งชีวิต วิทยากรรับเชิญ คือ อาจารย์สุวิมล พันธุ์วิชาติกุล แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ด้วยกันคือ ช่วงการวิเคราะห์และพยากรณ์วันตามหลัก 12 นักษัตรจีน ช่วงชีวิตคู่ดูให้ดีที่ตรงไหน และช่วงวิเคราะห์วันเดือนปีเกิดของแฟนรายการ

1. ช่วงการวิเคราะห์และพยากรณ์วันตามหลัก 12 นักษัตรจีน

หลักนักษัตรจีน คือ การนับปีเกิดแบบโหราศาสตร์จีน คือ ปีชวด ปีฉลู ปีขาล ปีเถาะ ปีมะโรง ปีมะเส็ง ปีมะเมีย ปีมะแม ปีวอก ปีระกา ปีจอ และปีกุนตามลำดับ

ช่วงนี้เป็นการพยากรณ์ว่าชีวิตของคุณในวันนี้และพรุ่งนี้จะเป็นอย่างไร โดยอาจารย์สุวิมลจะเป็นผู้พยากรณ์โดยทั่ว ๆ ไปกว้าง ๆ พยากรณ์ตามหลักนักษัตรจีน ว่าในขณะนี้คนเกิดปีนั้น ๆ ของนักษัตรจีนเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งการพยากรณ์ลักษณะนี้เป็นการพยากรณ์โดยภาพรวมทั่วไปไม่ได้เฉพาะเจาะจงผู้ฟังท่านใดท่านหนึ่ง และมีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ฟังคอยสรุปคำพูดของอาจารย์ หรือซักถามเพื่อให้ความกระจ่างมากขึ้น

และหากช่วงนั้นมีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เกิดขึ้นก็นำมาพยากรณ์ด้วย อย่างเช่นในช่วงเลือกตั้งการเมือง ก็จะทำดวงเมืองมาพยากรณ์รวมทั้งการนำดวงชะตาของหัวหน้าพรรคการเมืองแต่ละท่านมาพยากรณ์ด้วยโดยคร่าว ๆ

ตัวอย่างการบรรยายความรู้ในช่วงการวิเคราะห์และพยากรณ์วันตามหลัก 12 นักษัตรจีน วันเสาร์ที่ 16 มิถุนายน 2544

อาจารย์สุวิมล : “วันนี้เป็นวันจอ ธาตุควบคุมวันก็คือ ธาตุทอง วันนี้คนที่เกิดปีจอ มะเมีย ขาล เถาะ เป็นวันที่ราบร้อนจะทำอะไรก็แล้วแต่ ที่ตัวเองคิดไว้ ได้ตั้งใจที่ตนเองคิด ถือว่าเป็นวันดี สำหรับคนเกิดปีจอ มะเมีย ขาล เถาะ วันนี้ไม่ถูกกับคนเกิดปีมะโรง ก็ต้องระมัดระวังนิดหนึ่ง ในการเจรจา จะมีการขัดแย้ง หรือเรื่องหน้าที่การงาน ไม่ค่อยได้ตั้งใจเรา ก็ต้องใจเย็น ๆ เพราะเป็นวันชงตามหลักโหราศาสตร์จีน วันชงหรือวันเป็นศัตรูกับคนที่เกิดปีมะโรงโดยตรง ตามหลักสถิติแล้ว เป็นวันไม่ดีของคนปีมะโรง ไม่ใช่ว่าไม่ทำอะไรเลย แต่ทำอะไรก็ให้รอบคอบนิดหนึ่ง ก็จะตัดสินใจให้คิดแล้วทบทวน แล้วทบทวนอีก แต่ทุกอย่างอยู่ที่ใจเรา ถ้าเรารู้ตรงนี้ ก็เหมือนรู้เหตุการณ์ล่วงหน้า ที่เราคุยกันเรื่องวันเดือนปีเกิดตรงนี้ ก็มีแผนรายการหลายท่านที่ฟังรายการ โทรมาบอกว่าใช่เลย พออาจารย์พูดไปมันไม่ดีกับเขาจริง ๆ จะรู้สึกหงุดหงิดกว่าปกติ พอคนงานหรือคนในบ้านพูดไม่เข้าหูเขา เขาก็อดทนใจเย็น ถ้ามันไม่ใช่วันดีของเรา เราก็เจียบ ๆ เสีย ก็ต้องสงบเสงี่ยมเจียมตัวนิดหนึ่ง ลดความตั้งใจตรงนั้นลงนิดหนึ่ง”

ผู้ดำเนินรายการ : “อ้อครับ คือ ทุก ๆ คนที่เกิดมาเจอวันที่ชงกับเรา ไม่ดีกับเราแล้วเนี่ย ยังสามารถที่จะดำเนินการสิ่งใดก็ได้ใช้ใหม่ครับ เพียงแต่ที่เราลดความตั้งใจตรงนั้นลงนิดหนึ่ง เพราะถ้าเกิดว่าเราไปเจอในสิ่งที่หงุดหงิดขึ้นมา หรือผิดพลาดขึ้น เราจะได้ไม่ต้องรู้สึกเสียอกเสียใจเกินไป”

2. ช่วงชีวิตคู่คู่ให้ดีที่ตรงไหน

เป็นการวิเคราะห์การเลือกคู่ครองของคนนักษัตรต่าง ๆ ว่าคู่ไหนจะเป็นคู่สมพงศ์ หรือคู่ชงกัน โดยวิเคราะห์สี่ปีนักษัตร แยกชายและหญิงด้วย วิเคราะห์เป็นปีต่อไป ว่าตามนักษัตรจีนปีเกิดปีไหนที่จะสมพงศ์กัน และปีเกิดปีไหนจะชงกัน เช่น ปีชวดสมพงศ์กับปีไต่บ้าง และชงกับปีไต่บ้าง เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการครองเรือน ให้ทราบลักษณะพื้นฐานของคู่ของตน

ตัวอย่างการบรรยายความรู้เรื่องคู่ครอง ในช่วงชีวิตคู่ให้ดีที่ตรงไหน

ผู้ดำเนินรายการ : “เราพูดถึงนักษัตรปีวอก โดยเฉพาะในส่วนของคุณสุภาพสตรีก็ได้ ฟังกันไปแล้ว มาถึงหนุ่มที่เกิดปีวอกบ้างครับอาจารย์ จะมีหลักเกณฑ์หลักการในการเลือกคู่ครองที่ต่างกับสาว ๆ ปีวอกบ้างหรือเปล่า”

อาจารย์สุวิมล : “ถ้าตามนักษัตริย์ก็คือจะคล้าย ๆ กับผู้หญิง แต่ว่าถ้าคนปีวอก สำหรับผู้ชายก็ควรหลีกเลี่ยงผู้หญิงปีขาลก็ดีเพราะว่า อย่างน้อยก็คือพื้นฐานของคนที่เกิดปีวอกเนี่ย อารมณ์เขาจะแปรปรวน แต่ผู้หญิงที่เกิดปีขาลส่วนมากจะเป็นคนที่แนวแน่ เป็นคนที่เชื่อมั่นในตัวเอง จะทำให้สองนักษัตริย์ เมื่อมาอยู่ครองคู่กันก็จะมีปัญหาเช่นเดียวกัน คือจะมีความขัดแย้งในช่วงนั้น ปลายชีวิต แต่ก็อย่างที่บอกว่าเราพูดถึงเรื่องชีวิตคู่ ส่วนหนึ่งก็คือ ลักษณะบ่นใบหน้า ซึ่งก็คือ โหงเฮ้ง ด้วย จะย้ำเสมอว่าบางทีอาจจะจะเป็นปีที่เกือหนุนกันแต่ทำไม่อยู่ด้วยกันไม่ได้ ยังมืองค์ประกอบอื่น ๆ อีก”

3. ช่วงวิเคราะห์วันเดือนปีเกิดของแฟนรายการ

เป็นช่วงที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะแฟนรายการที่ต้องการทราบรายละเอียดที่เน้นเฉพาะบุคคล สามารถฝากวันเดือนปีเกิดเอาไว้ แล้วนักพยากรณ์จะวิเคราะห์ให้ตามลำดับ เป็นกิจกรรมที่ทางรายการจัดให้แฟนรายการมีส่วนร่วม โดยวิเคราะห์สัปดาห์ละ 5 คนตามลำดับ แถมท้ายด้วยการวิเคราะห์คนจากลักษณะโหงเฮ้งทั้ง 5 บ่นใบหน้า แบบเจาะลึก ซึ่งเป็นลักษณะการให้ความรู้กับแฟนรายการ ให้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

ตัวอย่างคำพยากรณ์ในช่วงวิเคราะห์วันเดือนปีเกิด วันเสาร์ที่ 23 มิถุนายน 2544 โดยอาจารย์สุวิมล พันธุ์ชาติกุล

อาจารย์สุวิมล : คุณนภาพร เกิดวันพุธที่ 24 สิงหาคม 2503 เวลาประมาณตี 2 10 นาที เป็นปีชวด ธาตุทอง เป็นคนที่มีเสน่ห์ต่อคนรอบข้าง ทำอะไรรวดเร็ว ใจร้อน มีางสังหรณ์เด่น เดือนเกิด เป็นเดือนวอก ธาตุไม้ เป็นคนที่ฉลาดปราดเปรียว แก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ดี วันที่เกิด เป็นวันระกาธาตุไม้ เป็นคนรักสวยรักงาม พูดจาตรงไปตรงมา รักและห่วงใยในญาติพี่น้อง เวลาเกิด เป็นเวลาฉลู เป็นคนที่รู้ที่ รู้ เชื้อมั่นในตนเองสูง อนุรักษ์นิยม แกรับปัญหาคนรอบข้าง อายุ 42 ปี ปีนี้ อายุอยู่ในเคราะห์ จะวุ่นวายในหน้าที่การงาน มักจะมีปัญหาขัดแย้งกับคนรอบข้าง คนในองค์กร จะเสียเงินเสียทอง และเสียเครดิตโดยไม่คาดคิด ช่วงนี้ต้องระวังอารมณ์ตัวเอง บังคับจิตใจให้นิ่งไว้ เพราะจะมีปัญหาโยงถึงปีหน้า เพราะปีหน้า ปีชวดมาเจอปีมะเมีย เรียกว่าเป็นศัตรูกันโดยตรง ชีวิตในช่วงปีนี้ ถึงปีหน้าต้องอดทนใจเย็น ปีชวดเกิดเดือนวอกเป็นนักษัตริย์ที่เกือหนุนกัน วันเกิดวันระกา ยามฉลู ถือว่า ตัวคุณนภาพร จะทำอะไรก็แล้วแต่ ชีวิตต้องฟันฝ่าอุปสรรคแต่ก็มีคนเกือหนุนในยามที่มีปัญหา ก็ถือว่า ปีนี้กับปีหน้าพื้นดวงที่ไม่ดีก็ต้องอดทนใจเย็นหมั่นทำบุญทำทาน สะเดาะเคราะห์

ตัวอย่างคำพยากรณ์ในช่วงวิเคราะห์วันเดือนปีเกิด วันอาทิตย์ที่ 27 พฤษภาคม 2544 โดยอาจารย์
ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล

อาจารย์ภาณุวัฒน์ : คุณประภาพร เกิดปี 2508 เกิดวันอังคารที่ 23 กุมภาพันธ์ ปี
มะเส็ง เวลาเกิดตี 5 45 นาที ถ้านับตามโหราศาสตร์ไทย ถือว่าวันเดิม แต่นับตามโหราศาสตร์จีน ขึ้นวัน
ใหม่ ถือว่าปีมะเส็ง เกิดปีมะเส็ง เดือนขาล คือเดือนเสือ แล้ว 23 กุมภาพันธ์ เป็นวันอังคาร เป็นวันวอก ยาม
เกิดก็คือยามเถาะ พื้นฐานดวงชะตา มีทั้งก้อนหิน และมีทั้งขง แต่คุณประภาพร เกิดปีมะเส็ง เดือนขาล
วันวอก ยามเถาะ สมควรให้เป็นคนที่ฉลาดเก่งรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม แต่เป็นคนอารมณ์ผัน
ผวนเปลี่ยนแปลงง่าย ฉะนั้นคนรอบตัวต้องตามอารมณ์ของคุณประภาพรให้ทันนิดหนึ่ง เดี่ยวซุกซน
เดี่ยวเกรี้ยวกราด เดี่ยวเข้าหาเหยื่อ เมื่อก็เหยื่ออยู่ดี ๆ ทำไมโมโหขึ้นมาแล้ว อะไรอย่างนี้ อารมณ์จะเปลี่ยน
ง่ายนิดหนึ่ง แต่เป็นคนที่ทันเกมส์ทันคน รู้จักว่าจะแสดงออกตอนไหนหรือเป็นคนที่ไม่ไขปัญหาเฉพาะ
หน้าได้เก่ง แต่ชีวิตต้องฟันฝ่านิดหนึ่ง ต้องหากินไกล ถึงจะรุ่งเรื่อง พื้นฐานชะตาในปีมะเส็ง 2508 ในรอบ
ปีนี้อายุอยู่ใน 37 อย่างเข้า 38 ถือว่าปีนี้เข้าเคราะห์ จะทำอะไรให้ระวังนิดหนึ่ง เพราะปีนี้เจอปีมะเมีย ไม่
ได้ก้อนหินกันหนึ่ง ประเด็นที่ 2 อายุเข้าเคราะห์ ประเด็นที่ 3 ต้องดูที่ตาตัวเอง คุณประภาพรต้องดู
กระจก ถ้าตาคุณแดงหรือตาลอย ๆ เหมือนชะตาชีวิตหนักในหลายเรื่อง ต้องอดทนใจเย็น อย่าไป
หงุดหงิด อย่าไปวุ่นวาย ตามเหตุการณ์รอบตัวที่เกิดขึ้น พอปีหน้าไป กลางปีแล้ว ทุกอย่างจะผันจะ
ไปรุ่งใส ก็ยินดี ปี 47 - 48 ช่วง 2 ปีนั้นเตรียมรับทรัพย์ รับแต่สิ่งดี ๆ

วันอาทิตย์

รายการคนรักบ้านในวันอาทิตย์จะนำเสนอเรื่องราวของศาสตร์แห่งชีวิต โดยแบ่งออก
เป็น 3 ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงดวงชะตากับอาชีพ ช่วงภูมิลักษณะศาสตร์ (ฮวงจุ้ย) และช่วงวิเคราะห์ดวง
ดาวเด่น โดยมีอาจารย์ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุลเป็นวิทยากรรับเชิญ ออกอากาศเวลา 8.30 – 10.00 น.

1. ช่วงดวงชะตากับอาชีพ

เป็นการวิเคราะห์ว่าคนที่เกิดปีนักษัตรต่าง ๆ ทั้ง 12 นักษัตร จะมีนิสัยเป็นอย่างไร
และเหมาะกับการประกอบอาชีพใด ตามหลักโหราศาสตร์จีน ซึ่งการพยากรณ์ลักษณะนี้เป็นการ
พยากรณ์โดยภาพรวมทั่วไปไม่ได้เฉพาะเจาะจงผู้ฟังท่านใดท่านหนึ่ง และมีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่
เป็นตัวแทนของผู้ฟังคอยสรุปคำพูดของอาจารย์ (นักพยากรณ์) หรือซักถามเพื่อให้ความกระจ่าง
มากขึ้น

ตัวอย่างคำพยากรณ์ในช่วงดวงชะตากับอาชีพ วันอาทิตย์ 2 มิถุนายน 2545

อาจารย์ภาณุวัฒน์ : คุณศิรินารถ จินตามณี เกิด 31 กรกฎาคม 2508 ปีมะเส็ง เวลาตีห้า 59 นาที ปีมะเส็ง 08 ถ้าพูดถึงปีมะเส็ง ลักษณะพื้นฐานชะตาในปีนี้ จะเข้าสู่ปีที่ยุ่งวุ่นวายชนิดหนึ่งนะครับ ซึ่งถ้าพูดถึงพื้นฐานชะตาในปีนี้จะเข้าสู่ปีที่ยุ่งวุ่นวายชนิดหนึ่งนะครับ เพราะว่าอายุอยู่ใน 37 ย่าง 38 ปี โหราศาสตร์จีนนี้ พออายุลงท้ายด้วยเลข 8 ของผู้หญิง พื้นฐานชะตาเขาเรียกว่าอายุเริ่มเข้าเคราะห์ เหมือนเข้าสู่มรสุมชีวิต เหมือนกับว่าเข้าสู่มีนา เมษา เป็นไงครับ ร้อนตับแตกเลย พอกันยา ตุลาคม พายุฝน มาแล้วนะครับ อันนี้ก็เช่นเดียวกันเป็นสถิติว่า พื้นฐานชะตาของผู้หญิงที่ลงท้ายด้วย 2 5 8 ช่วงนี้ คุณศิรินารถ จะยุ่งจะร้อนจะวุ่นวาย กังวลใจเรื่องการเงิน เรื่องธุรกิจที่ทำอยู่นะครับ แล้วตอนนี้ไม่ทราบจะทำอะไรอยู่ครับ (คุณศิรินารถไม่ได้แจ้งเอาไว้) ถ้าพูดถึงคนธาตุไม้ช่วงนี้ ถ้าทำงานในลักษณะของการประเมิน ผลงานในแง่ของการวิจัย วิเคราะห์ที่ดี การตลาด แล้วส่วนหนึ่ง มะเส็งในลักษณะของความสวยงาม รักสวยรักงาม ไปทางด้านนั้นก็จะได้ ในอาชีพปัจจุบัน ผมพูดถึงภาพรวมโดยทั่วไป ผมวิเคราะห์ลงไปในเรื่องคู่มือประจำปีว่า ยุคนี้ในเรื่องของการเสริมสวย ไม่ว่าจะผู้ชายหรือผู้หญิงเนี่ย เป็นสิ่งที่กำลังนิยมกันอยู่ ส่วนหนึ่ง รู้สึกจะนิยมนาน เพราะผู้หญิงอายุยิ่งมาก จะยิ่งกังวลในเรื่องความงามของตัวเอง เสียเงินเท่าไหร่ออมเสีย เจ็บตัวเท่าไหร่ออมเจ็บ อันนี้อยู่ที่บางคนจะลงทุนแบบไหน หรือว่าทำส่วนตัวหรือบางคนไปเปิดเป็นโรงพยาบาลเสริมความงาม แต่ว่าขณะเดียวกันก็ต้องมองดูให้ดี อย่าให้เป็นข่าวคราว เหมือนที่ผ่านมา ที่ศัลยกรรมเสร็จแล้ว เจ็บเนื้อเจ็บตัวแล้วไม่สวยงาม แทนที่จะสวยกลับเสีย

2. ช่วงภูมิทัศน์ศาสตร์...ฮวงจุ้ย

เป็นการให้ความรู้และอธิบายพื้นฐานของฮวงจุ้ยโดยนักพยากรณ์ คือ อาจารย์ภาณุวัฒน์ พันธุ์ชาติกุล รวมทั้งวิเคราะห์ลักษณะของฮวงจุ้ยที่ดีและไม่ดี ทั้งภายในและภายนอก พร้อมให้เหตุผลประกอบ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในหลักของธรรมชาติของฮวงจุ้ย

พร้อมทั้งได้เปิดโอกาสให้ แฟนรายการโทรศัพท์เข้ามา (Phone In) เข้ามาสอบถามปัญหาที่ผู้ฟังหรือแฟนรายการสงสัย ขณะออกอากาศอยู่ด้วย

ตัวอย่างในการบรรยายช่วงภูมิภาคศาสตร์ (สงขจ้ย) วันอาทิตย์ที่ 17 มิถุนายน 2544

อาจารย์ภาณุวัฒน์ : “สีเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่ง อย่าใช้สีร้อนแรง ใช้สีที่สบาย ๆ ตาสีกลาง ๆ ไม่ใช่ไปทาสีเขียวปี แดงแจ๊ด เหลืองอ้อย มันไม่ถูกหลัก อย่าไปซีเรียส (Serious) ถึงขนาดนั้นเลย อย่างบางคนชอบสีม่วง โอคเค็ม่วงอ่อน ๆ นิดหนึ่ง คนชอบสีเขียว ก็เขียวอ่อน ๆ นิดหนึ่ง ความชอบของแต่ละบุคคลจะมี อย่าไปซีเรียสถึงขั้นต้องทาสีตรงตามปีเกิดตัวเอง หรือตามทิศบ้านที่หันไป อย่าไปกังวลตรงนั้น เพราะในหลักของสงขจ้ย ทิศเหนือ ธาตุน้ำ คือ สีดำ ทิศใต้ ธาตุไฟ คือ สีแดง ทิศตะวันออก ธาตุไม้ คือ สีเขียว ทิศตะวันตก ธาตุทอง คือ สีขาว และธาตุดิน คือ สีเหลือง นี่คือ 5 สี ของสงขจ้ย มันจะมีสีเชื่อมกันไปตามธาตุปีต่าง ๆ ซึ่งพอขอ สีดำ อนุญาตมีสีน้ำเงิน อ่อน ๆ ขาลก็เป็นสีฟ้า ๆ อมเขียว เพราะโทนเข้าสู่ธาตุไม้ ตรงนี้จะมีสีเชื่อมกัน นั่นคือสีของธาตุในหลักของ สงขจ้ย แต่ไม่ใช่ว่าทุกคนจะเอาสีของธาตุ มาทาตามปีเกิดของตัวเองหมด แล้วถ้าท่าน ผู้ฟังคนไหนทาไปแล้วแล้วยังไม่รวย อย่าโทษว่าสงขจ้ยหลอกหลวงนะ เพราะตรงนั้นเป็นเพียงองค์ประกอบเล็ก ๆ ของมหภาคสงขจ้ย เรื่องของสงขจ้ยสบาย ๆ อย่าไปซีเรียส ถึงขนาดจะต้องแขวนหุ่นแขวนนี้ มุมนี้ติดกระจก ถ้ามีदनอยก็ติดไฟให้สว่างนอย เวลาหาของจะได้สะดวก”

3. ช่วงวิเคราะห์ดวงดาวเด่น

ช่วงนี้จะทางรายการจะเชิญนักกีฬาผู้สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศทั้งในอดีตและปัจจุบัน มาสนทนาเรื่องเส้นทางชีวิตของการเป็นนักกีฬา และจากนั้นผู้ดำเนินรายการก็จะเชิญอาจารย์ภาณุวัฒน์ (นักพยากรณ์) มาวิเคราะห์วันเดือนปีเกิดของซูเปอร์สตาร์ในวงการกีฬา ว่าเป็นอย่างไร

ตัวอย่างบทสนทนาในช่วงวิเคราะห์ดวงดาวเด่นวันอาทิตย์ที่ 17 มิถุนายน 2544

ผู้ดำเนินรายการ : “ถ้าถามถึงการแข่งขันกีฬาเปสปีสเกมส์เมื่อปี 42 หมู่คนนี้ก็สร้างชื่อเสียงให้กับเมืองไทยมากมายทีเดียว ได้เหรียญทองฟรีสไตล์ 50 เมตร ผีเสื้อ 50 เมตร เดี่ยวผสม 150 เมตร และยังเป็นที่สุดจึกมากขึ้น เมื่อการแข่งขันพาราลิมปิกเกมส์ ปี 2000 ที่ซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย เขาคนนี้แหละครับ ที่เป็นเจ้าของเหรียญทองผีเสื้อ 50 เมตร เหรียญเงินเดี่ยวผสม 150 เมตร ทั้งยังเป็นเจ้าของสถิติด้วย เชิญพบกับคุณสมชาย ดวงแก้ว สวัสดิ์ศรีรับคุณสมชาย ตอนนี้อยู่ที่ไหนแล้วครับ”

คุณสมชาย : “อยู่ที่สระว่ายน้ำ สนามกีฬาหัวหมากครับ”

ผู้ดำเนินรายการ : “คุณสมชายครับ การแข่งขันกีฬาว่ายน้ำของคนพิการเขามีการแข่งขันประเภทไหนครับ”

คุณสมชาย : “มีครับ ก็อย่าง จะมีประเภทความพิการก่อน พิกัดตาบอดครับ แล้วก็พิกัดทางสมอง แล้วพิกัดทางร่างกาย คือ แขน ขา แล้วเขาก็จะมีแบ่งย่อยลงไปอีก ลักษณะความพิการแต่ละประเภท พิกัดทางตา ก็แบ่งเป็น เอฟ1 เอฟ2 เอฟ3 เอฟ4 ถึง เอฟ12 ตั้งแต่ เอฟ1 ถึง เอฟ12 หมายความว่า คือ มองเห็นชัดกับไม่ชัด.....ความพิการทางร่างกายก็จะแบ่งคลาส (Class) เหมือนกัน ลักษณะความพิการมาก น้อยแยกกันไป มากก็จะอยู่คลาสสูงขึ้นมา มีตั้งแต่คลาส 1 ถึง คลาส 10 ผมอยู่ในคลาส 4 ครับ เพราะค่อนข้างพิการมากหน่อย ของผมแขน 2 ข้าง แล้วก็ขาข้างหนึ่ง ก็สรุปว่ามีขาข้างเดียว นี่คือนิยามของความพิการ”

หลังจากที่ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์นักกีฬา เกี่ยวกับชีวิตการเป็นนักกีฬาแล้ว ก็จะมีวิทยากรคือ อาจารย์ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล มาวิเคราะห์วันเดือนปีเกิดของนักกีฬา ลักษณะคำพยากรณ์จะคล้ายกับในช่วงวิเคราะห์วันเดือนปีเกิดของผู้ฟังที่บ้าน

ผู้ดำเนินรายการ : “คุณสมชาย เกิดวันที่ 3 มีนาคม 2519 ตอนประมาณ 9 – 10 โมงเช้า”

อาจารย์ภาณุวัฒน์ : “ถือว่าคุณสมชายเกิดปีมะโรง ธาตุไฟ เดือนเกิด ก็คือ เดือนขาด ปีมะโรง เดือนขาด แล้วก็วันเดือนเหมือนกัน วันเกิดคือ วันขาด ยามเกิดคือ ยามมะเส็ง คุณสมชาย ดวงแก้ว เกิดปีเดียวกับคุณวิจารณ์ พลฤทธิ์ เกิดปีเดียวกัน ปีมะโรง แต่คุณวิจารณ์ เขาเกิดเดือนเมษา คุณสมชาย เกิดเดือนมีนา ช่วงที่ผ่านมามีถือว่าเป็นช่วงที่ดี ถ้าพูดถึงอายุของช่วงที่ผ่านมาเป็นช่วงที่ดี แต่ว่าช่วงนี้เป็นต้นไปพื้นฐานดวงเริ่มวุ่นวาย เริ่มมีอุปสรรคต้องต่อสู้ ต้องเหนื่อยกว่าปกตินิด นึง ซึ่งคุณสมชายเกิด ปีมะโรง เดือนขาด วันขาด ยามมะเส็ง เป็นคนที่มีพลังเหลืออยู่ในตัว เป็นกล้าเสียงกล้าลุย แล้วเกิดปีมะโรง เป็นคนมีความกระตือรือร้นสูง มีเป้าหมายในชีวิต และเกิดยามมะเส็งทำให้เรารู้จักปรับตัว กับสิ่งแวดล้อม เป็นคนฉลาด เก่ง เป็นคนที่มีไหวพริบดี หรือเป็นคนรู้จักจังหวะ เป็นคนมีดวงสังหรณ์เด่น คุณสมชายใช้ตรงนี้ให้เป็นประโยชน์นะครับ แล้วพื้นฐานดวง เขาเรียกเหลือมังกร ก็ถือว่าดี แต่ว่ามังกรเกิดในช่วงมีนา เข้าสู่ช่วงหน้าแล้ง ชีวิตมังกรต้องเหนื่อย ต้องฟันฝ่า ต้องต่อสู้ จะเห็นว่ามังกรถ้าเกิดในช่วงสิงหา กันยา ตุลาคม เกิดในช่วงนั้นสุขสบาย แต่เราเกิดในช่วงนี้ ชีวิตจะเหนื่อยหน่อย แล้วพื้นฐานปีนี้ ต้องต่อสู้ เหนื่อยกว่าที่ผ่านมามีถึงจะได้ดังที่เราคิด”

ดังกล่าวเห็นได้ว่ารูปแบบรายการคนรักบ้าน ในแต่ละช่วง เป็นการถาม-ตอบเป็นหลัก และมีการสอดแทรกความรู้เรื่องของการพยากรณ์ชีวิต โดยนักพยากรณ์ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้และเป็นที่ปรึกษา สำหรับผู้ฟังหรือแฟนรายการที่มีปัญหาหรือข้อสงสัย ก็จะเขียนจดหมายหรือโทรศัพท์เข้ามาสอบถามได้ ในช่วงที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับปัญหาหรือข้อสงสัยของตน

สาเหตุของการเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียง

จากแนวคิดของ McQuail (2000) ที่กล่าวถึงผู้รับสารที่เป็นแฟนสื่อ (The medium audience) ว่าเป็นผู้รับสารที่เลือกรับสื่อใดสื่อหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น แฟนสื่อวิทยุ แฟนสื่อโทรทัศน์ ซึ่งแต่ละสื่อก่อให้เกิดกลุ่มผู้บริโภคหรือกลุ่มของผู้จงรักภักดี ที่ถูกดึงดูดเข้ามาหรือรั้งไว้ด้วยความเคยชินหรือความจงรักภักดีต่อสื่อ หรือเกิดจากการกระตุ้นของสื่อ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นด้วยเหตุผลทางการค้าของสื่อ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดหรือค่อย ๆ เกิดขึ้นจากการเป็นแฟนสื่อสู่การเป็นแฟนรายการ เช่นเดียวกับแฟนสถานีวิทยุที่ติดตามรับฟังสถานีวิทยุ F.M. 99 Mhz เป็นประจำ เมื่อพบว่ามีการเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิต และตนก็สนใจในเรื่องราวดังกล่าว ทำให้จากการเป็นแฟนสถานีวิทยุนำไปสู่การเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต ซึ่ง Lewis (1992) ได้กล่าวถึง แฟน ว่า การเป็นแฟนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อเมื่อเรารู้สึกว่าชื่นชม นับถือ และปรารถนาของสิ่งนั้นอยู่เสมอ และการเป็นแฟนแสดงให้เห็นว่าสามารถใช้สิ่งที่ได้รับจากการติดตามนั้น ๆ ทำให้เกิดความมั่นใจในสถานการณ์ต่าง ๆ การมีสิ่งที่ดีขึ้นชื่นชอบเป็นการสร้างความหมายของการมีตัวตนในสังคม

และผู้รับสารที่มีความชื่นชอบในเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง จนเกิดความคลั่งไคล้ในเนื้อหาประเภทนั้น ๆ ตามแนวความคิดของ McQuail (1994) กล่าวว่าผู้รับสารเหล่านี้เป็นลักษณะของกลุ่มแฟน (fan) เช่นกัน แฟนเนื้อหาการพยากรณ์ชีวิตต้องการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตอยู่ตลอดเวลา เพื่อนำคำพยากรณ์มาใช้ในการลดความไม่แน่นอนของชีวิตตัวเอง เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสื่อสาร การถ่ายทอดเนื้อหาของการพยากรณ์ชีวิตที่จากเดิมเป็นการถ่ายทอดจากนักพยากรณ์สู่ผู้รับสารเป็นการส่วนตัว ได้เปลี่ยนแปลงไปผ่านสื่อกระจายเสียงโดยถ่ายทอดเนื้อหาที่มีความเป็นส่วนตัวไปสู่ผู้รับสารจำนวนมาก แต่ก็ยังคงได้รับความนิยมจากผู้ฟัง เนื่องจากแฟนเนื้อหาการพยากรณ์ชีวิตอยู่บนพื้นฐานที่มีความต้องการสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตเหมือน ๆ กัน ดังนั้นไม่ว่าสารจะมาในรูปแบบใด ก็ยังคงเป็นที่ต้องการของแฟนเหล่านี้

คุณศิริภรณ์ ปาลิวนิช กล่าวว่า "ตอนแรกที่ฟัง ก็ได้ยินอาจารย์สุวิมลบรรยายถึงวันว่าวันนี้ตรงกับนักษัตรอะไร จะดีกับคนเกิดปีนั้น ปีนี้ และไม่ดีกับคนปีไหน บังเอิญวันนั้นอาจารย์พูดถึงปี

เกิดของเราว่าวันนี้มันเป็นวันชงกับปีเกิดของเรา อาจจะทำให้หงุดหงิดง่าย เพราะฉะนั้นจะทำอะไร
 อยากให้ใจเย็น ๆ สักหน่อย เราก็เลยสนใจเอ๊ะ มันเป็นอย่างนี้จริงหรือ เพราะปกติก็เป็นคนสนใจด้านนี้
 อยู่แล้ว ก็เลยลองฟังดู เพราะวันนั้นทั้งวันเรารู้สึกหงุดหงิดขึ้นมาเฉย ๆ จริง ๆ ก็จริงอย่างที่อาจารย์
 บอกแะ วันหลังก็ลองฟังอีก คราวนี้ก็ฟังเรื่อยมาเลย" (ศิริภรณ์ ปาลิวนิช. สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน
 2544)

เมื่อเนื้อหาสามารถสร้างความสนใจให้กับผู้ฟังได้ จะทำให้เกิดการทดลองฟังและ
 ทดสอบเนื้อหาตามคำพยากรณ์ หากผู้ฟังที่มีความชื่นชอบเนื้อหาด้านนี้อยู่แล้ว ทำให้การติดตามฟัง
 รายการต่อไปเป็นเรื่องไม่ยากนัก

แฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียง มีสาเหตุในการเข้ามาเป็นแฟน
 รายการเนื่องจากมีความเชื่อในเรื่องของการพยากรณ์ชีวิตและติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตจากสื่อ
 วิทยุ โดยยังมีความเชื่อเดิมที่ว่าคำพยากรณ์สามารถบอกถึงเหตุการณ์ในอนาคตได้ และสามารถนำมา
 เป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจ ดังนั้นจึงต้องการข้อมูลหรือคำพยากรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจใน
 การกระทำต่าง ๆ จึงติดตามเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตมาโดยตลอด บุคคลเหล่านี้จะติดตาม
 จากทุก ๆ สื่อตามที่ตนพึงพอใจ เรียกได้ว่าติดตามการพยากรณ์เป็นงานหลัก และเมื่อเจอกับนัก
 พยากรณ์ที่ตนสนใจ และได้มีการพิสูจน์ความน่าเชื่อถือในคำพยากรณ์ชีวิตของนักพยากรณ์ท่านนั้น ๆ
 จากการตรวจสอบคำพยากรณ์กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในคำพยากรณ์ให้กับตัว
 เอง เมื่อพบว่าคำพยากรณ์สอดคล้องหรือตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนค
 ติของ ตัวเอง และเป็นการนำไปสู่การเชื่อถือในคำพยากรณ์และติดตามเนื้อหาของรายการพยากรณ์ชีวิต
 จากนักพยากรณ์ท่านนั้น ๆ

ความเชื่อถือและศรัทธาในตัวนักพยากรณ์ เป็นสาเหตุให้แฟนรายการติดตามผลงาน
 ของนักพยากรณ์คนนั้น ๆ ในทุกสื่อ ดังกล่าวการเข้ามาเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุก็เนื่อง
 มาจากการเคยติดตามผลงานของนักพยากรณ์และศรัทธาในตัวนักพยากรณ์มาก่อนจากแหล่งอื่น ด้วย
 ความเป็นผู้ฟังวิทยุอยู่เป็นประจำ ทำให้มีโอกาสได้ติดตามผลงานของนักพยากรณ์โดยการรับฟัง
 รายการพยากรณ์ชีวิตจากทางสถานีวิทยุอีกทางหนึ่ง

คุณกมลจรัส ไหววิทยา กล่าวว่า “ฟังรายการคนรักบ้านของคุณนพรัตน์ มาตั้งแต่ที่เชิญ
 อาจารย์ภาณุวัฒน์มาร่วมรายการ ตอนนั้นบังเอิญเปิดมาเจอรายการตอนเช้าเพราะปกติเป็นชอบฟัง
 วิทยุอยู่แล้ว แต่วันนั้นน้องชายมาฟังรายการกีฬาแล้วเปิดคลื่นนี้ค้างไว้ เราก็รู้จักและติดตามผลงานของ

อาจารย์ภาณุวัฒน์มาก่อน ก็ประมาณสามปีกว่าแล้ว ก็จากหลาย ๆ ที่นะ ไม่ว่าจะทีวีหรือวิทยุ และก็ยังได้ติดตามหนังสือของอาจารย์ด้วย ‘หนังสือคู่มือชีวิต’ พออ่านแล้วก็นำคำพยากรณ์ไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่เราเจอมา มันใช่เนาะ เราก็ตามงานของอาจารย์เรื่อยมา อยากรู้ว่าดวงช่วงไหนจะเป็นอย่างไรก็จะไปถาม ยิ่งถ้ามีปัญหาอะไรด้วยแล้ว ขอดูดวงก่อนเลยจะได้รู้ว่าต้องทำอะไร” (กมลจรัส ไววิทยา. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2544)

จะเห็นได้ว่าแฟนรายการต้องการข้อมูลหรือคำพยากรณ์เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าตนควรปฏิบัติตัวเช่นไร และนักพยากรณ์เป็นส่วนหนึ่งในการทำให้ผู้รับสารติดตามฟังรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุ เนื่องจากมีความชื่นชอบในตัวนักพยากรณ์อยู่ก่อนแล้วประกอบกับความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิต ทำให้เป็นการง่ายต่อการเข้ามารับฟังรายการพยากรณ์ชีวิตที่มีนักพยากรณ์ที่ตนชื่นชอบเป็นวิทยากรในรายการ

โดยเนื้อหาที่คุณกมลจรัส สนใจจะเป็นเรื่องของสถานการณ์ในชีวิตของตัวเองทั้งในอนาคตอันสั้น และระยะยาวว่าจะเป็นอย่างไหน และเมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องการเปลี่ยนแปลง เช่น ในเรื่องของหน้าที่การงาน เพราะไม่พอใจกับเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับ เห็นได้ว่าคุณกมลจรัส ฟังคำพยากรณ์ เพื่อมาใช้ในการตัดสินใจว่าช่วงนี้ควรย้ายงานหรือไม่ และช่วงไหนถึงจะเหมาะแก่การโยกย้ายงาน จากทฤษฎีเรื่องการกระตุ้น — การตอบสนอง เมื่อแฟนรายการมีปัญหาเรื่องอาชีพแล้ว สื่อกระตุ้นด้วยการนำเสนอช่วงดวงชะตากับอาชีพ เพื่อให้แฟนรายการสอบถามเกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลเหมาะสม ประกอบกับแฟนรายการมีความเชื่อว่าคำพยากรณ์สามารถบอกถึงเหตุการณ์ในอนาคตได้ และสามารถช่วยในการตัดสินใจได้ ดังนั้นทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองจากแฟนรายการโดยการเขียนจดหมายหรือโทรศัพท์เข้ามาสอบถามนักพยากรณ์ ในเรื่องอาชีพของตัวเอง

คุณกมลจรัส ไววิทยา กล่าวว่า “อยากรู้อนาคต อยากรู้ว่าเดี๋ยวกจะเป็นอย่างไร จะได้เตรียมตัวรับกับสถานการณ์ได้ถูก ว่าวันนี้ดีกับเราไหม ก็คอยเช็คอยู่เรื่อย ๆ ก็เคยโทรศัพท์ที่ไปฝากวันเดือนปีเกิดให้อาจารย์สุวิมลทำนายให้ แต่มักจะติดต่อกับอาจารย์ที่ชมรมมากกว่า เพราะตอนนั้นอยากได้รายละเอียดมากขึ้น อย่างตอนที่ไปสมัครงานใหม่ก็ยังไปดูเลยว่าจะมีโอกาสได้เปลี่ยนงานหรือเปล่า แล้วงานใหม่จะดีกับเราไหม จะเริ่มงานได้เมื่อไหร่ เพราะมันเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อสำหรับเรา เราก็อยากจะมีใจว่าที่ใหม่จะได้ใหม่จะดีกับเราหรือเปล่า ที่อยากเปลี่ยนงานใหม่ก็เพราะว่าทำงานที่นี้ก็หลายปี สวัสดิการกับผลตอบแทนที่ได้รับไม่ค่อยดี อยากได้เงินเดือนกับวันหยุดเพิ่ม เพราะทุกวันนี้ได้หยุดเดือนหนึ่ง 4 วัน แล้วก็อยากเปลี่ยนเวลาทำงานเพราะไม่อยากเลิกตีึกมาก” (กมลจรัส ไววิทยา. สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2545)

ดังกล่าวเห็นได้ว่า แพนรายการมีปัญหาในเรื่องของการทำงานและมีความต้องการที่จะเปลี่ยนงานเพราะต้องการความก้าวหน้าในอาชีพการงาน แต่เกิดความไม่แน่ใจว่าหากเปลี่ยนงานใหม่แล้ว งานใหม่จะดีกว่าเดิมหรือไม่ และตัวเองเหมาะที่จะประกอบอาชีพใด เมื่อมีปัญหาดังกล่าว แพนรายการเลือกที่จะแสวงหาข้อมูลเพื่อลดความไม่แน่นอนให้กับตัวเอง ด้วยการเลือกปรึกษานักพยากรณ์เพื่อต้องการคำแนะนำว่าตนเหมาะที่จะประกอบอาชีพอะไร ทั้งนี้เนื่องจากว่าแพนรายการมีความเชื่อในเนื้อหาการพยากรณ์ชีวิต

การที่แพนรายการมีความลังเลในการประกอบอาชีพ และไม่มั่นใจว่าตนควรจะปฏิบัติตนเช่นไร ถึงจะเหมาะสม ทำให้ต้องการที่จะได้ข้อมูลเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับตนเองในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้เรื่องของหน้าที่การงานแล้ว ในเรื่องของคู่ครองก็ยังคงมีความไม่แน่ใจ แพนรายการเหล่านี้ต้องการคำยืนยันเพื่อลดความไม่แน่นอนของชีวิต จึงเลือกที่จะแสวงหาข้อมูลจากคำพยากรณ์ โดยการขอคำปรึกษาจากนักพยากรณ์ ผ่านสื่อที่นำเสนอในรายการพยากรณ์ชีวิต เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

คุณโอบาส ไพบูลย์ภาณุพงศ์ กล่าวว่า “ผมเป็นผู้หนึ่งที่ติดตามฟัง เนื่องจากศาสตร์เกี่ยวกับดวงจันและดวงชะตาชีวิตเป็นสิ่งที่คนทั่วไปสนใจอยากรู้ เพราะทุกคนย่อมอยากมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขหรือหากรู้ว่าชะตาชีวิตช่วงไหนไม่ดี ก็จะได้หาทางผ่อนหนักให้เป็นเบา และการเชิญอาจารย์ที่คนทั่วไปรู้จักและเชื่อถือมาเป็นวิทยากรยิ่งทำให้รายการเป็นที่น่าสนใจและน่าเชื่อถือไปด้วย ผมอยากขอบคุณอาจารย์ช่วยแนะนำเกี่ยวกับอาชีพการงานที่เหมาะสมให้ผมสักหน่อยนะครับ ผมเกิดวันพฤหัสบดีที่ 7 ตุลาคม 2514 เวลา 14.00 น. เรียนจบวิทยาศาสตร์บัณฑิต (เคมีอุตสาหกรรม) ทำงานควบคุมคุณภาพ พัฒนาและวิจัย ผลิตภัณฑ์เวชสำอางค์ 1 ปี จากนั้นลาออกมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโทสาขาวิศวกรรมเคมี คาดว่าเทอมนี้คงจะสำเร็จการศึกษา ซึ่งระหว่างเรียนอยู่นี้ผมทำงานเป็นวิศวกร ดูแลการออกแบบระบบกรองน้ำ การจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ และการบริการหลังการขายแก่ลูกค้า และผมมีแฟนคบกันมา 7-8 ปีแล้ว เธอเกิดวันศุกร์ที่ 15 มกราคม 2514 เวลา 0.15 น. ไม่ทราบว่าเหมาะสมกันไหม ถ้าแต่งงานกันชีวิตคู่จะราบรื่นมีความสุขดีไหม ฝากขอบคุณอาจารย์ช่วยชี้แนะด้วยนะครับ จะทางจดหมายหรือตอบออกอากาศทางรายการ ‘คนรักบ้าน’ ก็ได้ครับ สุดท้ายนี้ขอคุณพระศรีรัตนตรัยช่วยดลบันดาลให้ที่ทีมงานรายการ ‘คนรักบ้าน’ และวิทยากรทุกท่านมีความสุขความเจริญมากขึ้นใน ทุก ๆ ด้าน ป.ล. ผมส่งซองติดแสตมป์ 7 บาทมาด้วย หวังว่าทีมงานรายการ ‘คนรักบ้าน’ คงจัดส่งคู่มือชีวิตปี 2542 ให้ นะครับ” (โอบาส ไพบูลย์ภาณุพงศ์. จดหมาย)

แผนรายการที่มาปรึกษาแพทย์ เพราะจากความไม่มั่นใจในตัวเอง จึงต้องการข้อมูลเพื่อลดความไม่แน่นอนของชีวิต และสร้างความมั่นใจให้กับตัวเอง โดยใช้คำพยากรณ์ช่วยในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาที่ตนกำลังเผชิญอยู่ เมื่อข้อมูลที่แผนรายการต้องการสอดคล้องกับการนำเสนอของจากสื่อทำให้แผนรายการมีส่วนร่วมกับทางรายการโดยการเขียนจดหมายเข้ามาสอบถามนักพยากรณ์ในรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุ โดยเนื้อหาที่แต่ละคนสนใจแตกต่างกันตามวิถีชีวิตและวงจรชีวิตของแต่ละคน

แผนรายการมีความเชื่อในคำพยากรณ์ว่าจะบอกเรื่องราวของอนาคตได้ และข้อมูลที่ได้รับจากการพยากรณ์จะช่วยในการตัดสินใจหรือสร้างความมั่นใจให้กับการกระทำของตัวเอง แผนรายการจึงต้องการข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ของชีวิตตนอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากแผนรายการยึดคำพยากรณ์เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เมื่อประสบกับเหตุการณ์ใด ๆ ก็ล้วนแต่พึ่งคำพยากรณ์ช่วยในการตัดสินใจ ดังนั้นเมื่อได้รับฟังรายการพยากรณ์ชีวิตจึงติดตามรายการพยากรณ์เรื่อยมาเพื่อรับรู้ข้อมูลของการพยากรณ์ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

คุณศิริภรณ์ ปาลิวนิช กล่าวว่า “เวลาต้องตัดสินใจอะไรก็จะเข็ดดวง อย่างตอนนั้นมีเรื่องที่ต้องตัดสินใจไม่ได้ มีแฟน 2 คน เราไม่แน่ใจว่าคนไหนคือ เนื้อคู่ ต้องการให้ช่วยตัดสินใจ แต่ถามว่าจริง ๆ เราไม่รู้ใหม่ ว่าเราจะเลือกใคร ก็รู้อยู่แล้ว แต่ยังไม่สามารถตัดสินใจ คือต้องการคอนเฟิร์ม (confirm) ต้องการที่ปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้เราตัดสินใจ แต่หลังจากเราแต่งงานแล้ว ก็ยังดูดวงอยู่ ก็อยากรู้ว่าเขารักเรามากไหม จะอยู่กับเรานานไหม บางทีมันเป็นสิ่งที่เรารู้อยู่แล้ว แต่ก็ต้องการให้มีคนมาบอก มาเคลียร์ (clear) ความไม่สบายใจ จะได้สร้างความมั่นใจให้กับตัวเอง” (ศิริภรณ์ ปาลิวนิช. สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2544)

แผนรายการที่มีความชื่นชอบและเชื่อในเนื้อหาของการพยากรณ์ชีวิต จะติดตามรายการเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตได้ไม่ยาก เนื่องจากแฟนเหล่านี้ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีโอกาสได้เปิดรับข้อมูลก็จะได้ยินยอมพลาดโอกาสเหล่านั้น เพื่อต้องการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจของตัวเอง

แผนรายการที่ให้ความสำคัญกับเรื่องของความรักหรือคู่ครอง ก็ย่อมที่จะติดตามรายการเพื่อต้องการข้อมูลในการช่วยลดความไม่แน่นอนในเรื่องของความรัก เห็นได้จากคุณบุรณีที่กล่าวว่า “ชอบดูเรื่องเนื้อคู่ อยากรู้ว่าเนื้อคู่จะเป็นคนอย่างไร คนแบบไหนที่เหมาะสมกับเรา เป็นคนชอบดูหมอมมาก ใครบอกว่าที่ไหนดี ก็จะต้องไปดูให้ได้ ก็จะถามเรื่องเนื้อคู่ทุกครั้ง จะเจอไหม จะเจอ

เมื่อไหร่ จะถามตลอด อย่างฟังอาจารย์สุวิมลจะทำให้รู้ว่า เราเกิดปีนี้นะ เหมาะกับคนเกิดปีไหน ก็จะไม่เอาคำทำนายหลาย ๆ อันมารวมกัน เช็คนะ เช็คว่าดวงเราชงกับใครบ้าง สมพงษ์กับใคร อย่างเรารู้ว่าเราชงกับใคร ก็จะไม่ค่อยอวยวุ่นวายหรือเข้าใกล้ แต่บางทีมันก็มีองค์ประกอบอื่นอีกนะ เหมือนที่อาจารย์บอก บางทีคนที่ชงกันก็ยังไม่แต่งงานอยู่กินกันได้เลย” (บุรณี พุทธประเสริฐ. สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2544)

เห็นได้ว่าเมื่อรายการคนรักบ้านมีการนำเสนอในช่วงของชีวิตคู่ดูให้ที่ตรงไหน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสารที่มีความต้องการข้อมูลในเรื่องของชีวิตคู่ ทำให้เกิดการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตเรื่อยมา โดยความสนใจในการติดตามมาจากเนื้อหาของรายการมากกว่าปัจจัยอื่น เนื่องจากพบว่าแฟนรายการยังไม่ได้มีครอบครัวหรือยังไม่มีคนรัก มีส่วนทำให้เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับคู่ครอง ซึ่งอาจจะเกิดจากความผิดหวังในเรื่องความรัก ดังกล่าวทำให้เกิดความต้องการทราบว่าเมื่อไหร่ที่ตนจะมีคนรักที่เป็นเนื้อคู่ที่เหมาะสม และเนื้อคู่ของตนจะมีลักษณะเช่นไร เพื่อจะได้ทราบหากได้รู้จักคนลักษณะดังกล่าว ซึ่งความต้องการในการมีคู่ครองนี้สอดคล้องกับวงจรชีวิตของมนุษย์ ในช่วงวัยแห่งการมีครอบครัว ดังนั้นนอกจากการติดตามรายการคนรักบ้านแล้ว ยังคงติดตามการพยากรณ์ชีวิตในรูปแบบอื่น ๆ อีกนำไปสู่การเปิดรับสื่อในหลายรูปแบบ โดยเน้นการพยากรณ์ที่มีการนำเสนอในเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตคู่เป็นสำคัญ

การเปิดฟังวิทยุเป็นประจำของผู้รับสารที่มีความสนใจในและชื่นชอบในเนื้อหาการพยากรณ์ชีวิต เมื่อทราบว่ามีการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุ ทำให้เกิดการติดตามรายการเพื่อแสวงหาข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการของตัวเอง แฟนรายการที่มีครอบครัวแล้ว หรือพ้นจากช่วงวัยของการมีครอบครัว ความสนใจในเรื่องราวของคนรักหรือคู่ครองก็จะน้อยลง แต่จะหันไปสนใจเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างฐานะความมั่นคงให้กับชีวิต เรื่องของความร่ำรวย ฐานะทางการเงินของตัวเอง

คุณธนพร แซ่อึ้งกล่าวว่า “ปกติจะทำกับข้าวอยู่ในครัว เลยเปิดวิทยุฟังเป็นเพื่อน ก็จะไม่หม่นไปเรื่อย ๆ บังเอิญมาเจอรายการนี้ เราชอบดูดวงอยู่แล้วด้วย ก็เลยลองฟังดู จากนั้นก็ฟังมาเป็นประจำตั้งแต่เริ่มจัดรายการได้มั้ง ก็ประมาณ 3 ปีได้แล้ว ยังเคยได้รับแจกหนังสือและเทปทำนายด้วย ยังโทรไปปรึกษากับคุณแม่เขี่ยมบ่อย ๆ ว่าเมื่อไหร่จะรวยซักที เมื่อก่อนเคยให้ซินแสมาดูดวงจู้ให้ที่บ้าน ให้แก้หลายอย่าง เสียเงินไปหลายหมื่นบาท แต่ก็ยังไม่มีอะไรดีขึ้นเลย มาฟังรายการคนรักบ้านเนี่ย ก็รู้สึกสบายใจขึ้น” (ธนพร แซ่อึ้ง. สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2544)

แผนรายการต้องการข้อมูลความรู้จากทางรายการเพื่อใช้หลักการทางฮวงจุ้ยในการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย เพื่อให้เกิดความร่ำรวย และความเจริญรุ่งเรือง

แผนรายการที่มีปัญหา มีความเชื่อถือนักพยากรณ์สามารถเป็นที่พึ่งและที่ปรึกษาให้กับตัวเค้าได้ จึงได้มีการเขียนจดหมายเข้ามาปรึกษานักพยากรณ์ เพื่อต้องการคำพยากรณ์ในการเป็นข้อมูลสำคัญในการช่วยปลดปล่อยจิตใจ สร้างความหวังให้กับผู้ที่กำลังท้อแท้ สิ้นหวัง

คุณภัทระ นาคประดิษฐ์ กล่าวว่า “ดิฉันชื่อภัทระ นาคประดิษฐ์ค่ะ ชอบฟังรายการของคุณทุกเช้าวันเสาร์และวันอาทิตย์ ถ้าต้องไปธุระก็จะไม่ค่อยได้ฟัง การจัดรายการของคุณก็ดีมากค่ะ พุดจาให้คนที่เป็นผู้ฟัง ฟังได้เข้าใจดีไม่สับสน ดิฉันเป็นคนหนึ่งที่อยากจะให้ท่านอาจารย์สุวิมล ท่านนายดวงชะตาชีวิตให้บ้างค่ะ เพราะชีวิตที่กำลังเป็นอยู่นี้มันลำบากมากพอสมควรค่ะ บางครั้งก็คิดอยากจะตายไปซะเลย ชี้เกี่ยจะรับรู้หลายอย่าง กลุ่มใจมากค่ะ ดิฉันเกิดวันอังคารที่ 17 สิงหาคม 2497 ปีมะเมีย ประมาณ 15.00 น. เรื่องที่อยากจะถามท่านอาจารย์ผู้ทำนาย คือจะทำงานอะไร จึงจะรุ่งเรืองไปรอด” (ภัทระ นาคประดิษฐ์. จดหมาย)

เห็นได้ว่าคุณภัทระ มีปัญหาที่ทำให้กลุ่มใจในหลาย ๆ เรื่อง ทำให้เกิดความลำบากในชีวิต จึงหันมาพึ่งการพยากรณ์ เพื่อต้องการให้ทราบข้อมูลหรือคำพยากรณ์ว่าตอนนี้เกิดอะไรขึ้นกับชีวิตของตัวเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดความไม่มั่นใจในการประกอบอาชีพ ทำให้ต้องการทราบว่าอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองคืออาชีพอะไร ที่เมื่อทำแล้วจะมีความเจริญรุ่งเรือง

ดังกล่าวพบว่าแผนรายการที่ติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต จะเป็นบุคคลที่มีความสนใจและมีความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตอยู่เดิม และบุคคลเหล่านี้เมื่อมีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง หรือต้องการการตัดสินใจ จะแสวงหาข้อมูลที่จะช่วยประกอบในการตัดสินใจ และลดความไม่แน่นอนให้กับชีวิตของตัวเอง โดยใช้รายการพยากรณ์ชีวิตในการแสวงหาข้อมูลดังกล่าว และยังใช้รายการพยากรณ์ชีวิตเป็นที่ปรึกษาให้กับตนเองอีกด้วย แผนเหล่านี้มีความเชื่อในคำพยากรณ์ว่าสามารถสนองต่อความต้องการในเรื่องของข้อมูลหรือคำพยากรณ์ที่จะมาช่วยในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาชีวิตที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ได้

สามารถสรุปได้ว่าเนื้อหาที่แผนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุสนใจมักจะมีปัญหาที่คือ เรื่องหน้าที่การงาน รองลงไปก็คือเรื่องของครอบครัวหรือเรื่องเกี่ยวกับคู่ครอง และเรื่องของสุขภาพ ซึ่งทั้งสามเรื่องเป็นเรื่องที่ได้รับคามสนใจเป็นอันดับต้น ๆ ของการพยากรณ์ก็ว่าได้ ไม่ว่าจะมาจากแผนรายการพยากรณ์ชีวิตจากวิทยุ หรือจากสื่ออื่น ๆ จากความสนใจในเนื้อหาของรายการพยากรณ์ชีวิต

ทำให้สามารถโยงไปถึงการให้ความสำคัญของเรื่องนั้นของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตได้ ว่าแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตให้ความสำคัญกับเรื่องหน้าที่การงานเป็นอันดับแรก ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับเรื่องของเศรษฐกิจด้วย แฟนรายการเหล่านี้จัดเป็นแฟนเนื้อหา เนื่องจากมีความสนใจในเนื้อหาของการพยากรณ์ชีวิตเป็นหลัก

ขณะที่แฟนรายการบางส่วน ติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตเนื่องจากชื่นชอบนักในตัวนักพยากรณ์ หรือมีความเชื่อถือและศรัทธาในตัวนักพยากรณ์ จึงตั้งใจติดตามผลงานของนักพยากรณ์ที่ตนชื่นชอบ สามารถเห็นได้จากวิธีการนำเสนอหรือถ่ายทอดเนื้อหาของนักพยากรณ์ ที่มีส่วนทำให้เกิดเป็นแฟนนักพยากรณ์

วิธีการสื่อสารของนักพยากรณ์

จากลักษณะของคำพยากรณ์ของนักพยากรณ์นี้เองที่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเพราะเหตุใดแฟนรายการถึงต้องการแสวงหาข้อมูลจากคำพยากรณ์เพื่อนำมาใช้ในการลดความไม่แน่นอน และช่วยในการตัดสินใจของแฟนรายการ โดยนักพยากรณ์มีวิธีการในการสื่อสารอย่างไร ที่ทำให้แฟนรายการเชื่อถือในคำพยากรณ์ของนักพยากรณ์ และก่อให้เกิดการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต

คุณลลนา นันทา กล่าวว่า “ดิฉันติดตามรายการนี้มานานพอสมควร เพราะสนใจเรื่องดวงและฮวงจุ้ยอยู่บ้างแต่ก่อนไม่ค่อยเชื่อ แต่พออายุมากขึ้นผ่านอะไรต่าง ๆ มากขึ้นก็เริ่มคิดว่าเรื่องของดวงนั้นมีส่วนกับชีวิตของคนแต่ละคนพอสมควรทีเดียว ก่อนอื่นต้องขอชมว่าการพยากรณ์ของอาจารย์ภาณุวัฒน์ อาจารย์สุวิมล เป็นการพยากรณ์โดยใช้หลักของสัจธรรมคือ ความเป็นจริงเข้ากับชีวิตประจำวันของคนได้จริง ๆ มีเหตุมีผลที่น่าเชื่อถือไม่เน้นให้คนงมงายหรือเชื่อในสิ่งที่ไร้สาระทุกอย่างที่พูดจะมีอะไรง่าย ๆ ถ้าตั้งใจสู้จริง ๆ ก็คงจะดีขึ้นได้ในสักวันหนึ่ง นี่เป็นข้อดีที่ดิฉันฝากชมที่ทีมงานทุกท่านนะค่ะ” (ลลนา นันทา. จดหมาย)

การที่คำพยากรณ์ได้รับความสนใจจากแฟนรายการ ส่วนหนึ่งมาจากบุคลิกลักษณะของผู้พูด (Ethos) ซึ่งจากทัศนคติของอริสโตเติลที่ได้ศึกษาถึงวิธีการพูดเพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลนั้นพบว่าส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้พูดมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดในสายตาผู้ฟังมาจากลักษณะความน่าเชื่อถือของผู้พูดที่ปรากฏอยู่ในสายตาของผู้ฟัง ซึ่งสามารถแสดงลักษณะหลายประการให้เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิดของผู้ฟังได้ เช่น การที่นักพยากรณ์ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่โทรเข้ามาเพื่อจัดรายการ ทำให้แฟนรายการคิดว่านักพยากรณ์เป็นคนที่มีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยี เป็นคนทันสมัยในด้านเทคโนโลยี

ด้านวิทยาศาสตร์ เพราะฉะนั้นเนื้อหาที่นักพยากรณ์นำเสนออยู่บนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ด้วยเหมือนกัน และไม่ใช่เรื่องมโหฬารไร้สาระ อีกทั้งการโทรศัพท์เข้ามาจัดรายการจากหลาย ๆ พื้นที่ ทำให้แฟนรายการคิดว่านักพยากรณ์เป็นคนที่มั่งงานยุ่งเนื่องจากได้รับเชิญให้ไปเป็นวิทยากร แสดงให้เห็นว่านักพยากรณ์ได้รับความนิยมและการยอมรับจากคนจำนวนมาก จากลักษณะดังกล่าวทำให้นักพยากรณ์มีความน่าเชื่อถือมากในสายตาของแฟนรายการ แล้วการที่นักพยากรณ์ มีผลงานที่นำเสนอในหลาย ๆ สื่อ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ทำให้แฟนรายการบางท่านได้มีโอกาสได้เห็นบุคลิกส่วนตัวของนักพยากรณ์ก่อนที่จะมาฟังรายการคนรักบ้าน บุคลิกภาพดังกล่าวสร้างความน่าเชื่อถือให้กับตัวนักพยากรณ์ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสียงการ พูดจา การแต่งกายที่ดูภูมิฐาน ลักษณะดังกล่าวเป็นการสร้างความประทับใจให้กับแฟนรายการได้เช่นกัน

คุณยุพาวดี วงษ์เพ็ญ แสดงความคิดเห็นและบอกถึงสิ่งที่ประทับใจในตัวนักพยากรณ์มาในจดหมายว่า “ดิฉันได้ติดตามรายการของคุณะผู้จัดทำมาโดยตลอด โดยเฉพาะเคยเห็นบุคลิกและลักษณะท่าทางที่ของอาจารย์ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล จากโทรทัศน์ช่อง 5 ตอนเช้าของรายการหนึ่ง ในการตอบคำถามของศาสตร์ ๆ นี้ น้ำเสียงและอักขระของท่านชัดเจนดี อาจารย์สุวิมล พันธุ์วิชาติกุล ตอบคำถามผู้ฟังได้ตรงประเด็นดี (ฟังธงเลยคะ) พูดชัดถ้อยชัดคำดี แต่เร็วไปหน่อยนะคะ ถ้าอาจารย์พูดช้าลงกว่านี้จะดีมากคะ ขอชื่นชมกับวิทยากรทุก ๆ ท่าน ที่ชี้แนวทางแสงสว่างให้ฟัง (ที่มีตบอด) โดยเฉพาะผู้ฟังที่กำลังประสบกับปัญหาชีวิตและหาทางออกไม่ได้” (ยุพาวดี วงษ์เพ็ญ. จดหมาย)

นอกจากบุคลิกลักษณะของนักพยากรณ์แล้ว การพูดเพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลแบบ Ethos ยังประกอบไปด้วย ความรู้จริงในเรื่องที่พูด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากหากนักพยากรณ์มีความรู้จริงในเรื่องที่ตนพูด จะทำให้สามารถสื่อสารเรื่องของการพยากรณ์ให้ผู้ฟังเข้าใจได้อย่างชัดเจน การมีคุณธรรมหรือความดีงามในตัวผู้พูด เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมนิสศรัทธาต่อตัวนักพยากรณ์ และความจริงใจและความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถแสดงออกได้จาก ท่าทาง สีหน้า แววตานั้น น้ำเสียง เนื่องจากรายการคนรักบ้านเป็นรายการวิทยุดังนั้นสิ่งที่สามารถแสดงออกให้ผู้ฟังหรือแฟนรายการได้รับทราบก็คือ น้ำเสียง ถ้านักพยากรณ์สามารถทำให้ผู้ฟังหรือแฟนรายการเกิดความรู้สึกว่าภาพลักษณ์ของนักพยากรณ์ประกอบด้วย 3 สิ่งนี้แล้ว นักพยากรณ์ย่อมได้รับความนิยม เชื่อถือ ความศรัทธา ความนิยมชมชอบ และความประทับใจจากผู้ฟังและแฟนรายการ ดังนั้นเมื่อนักพยากรณ์พูดหรือแนะนำอะไร แฟนรายการก็จะเชื่อในคำแนะนำนั้นและนำไปสู่การปฏิบัติตาม

ตัวอย่างคำพยากรณ์ในช่วงวิเคราะห์วันเดือนปีเกิดของแฟนรายการ โดยอาจารย์สุวิมล พันธุ์วิชาติกุล วันเสาร์ที่ 16 มิถุนายน 2544

อาจารย์สุวิมล : “คุณบัณฑิตเกิดวันพุธที่ 23 กันยายน 2507 เวลาประมาณ 6 นาฬิกาถึง 7 นาฬิกา อายุก็ประมาณ 38 ปี เป็นปีมะโรง ธาตุไม้ เป็นคนที่โชคดีมีวาสนา เป็นคนที่ประสบความสำเร็จได้ด้วยตัวเอง แล้วเดือนที่เกิดเป็นเดือนระกาธาตุน้ำ เป็นคนที่ซื่อสัตย์ จริงใจต่อคนที่คบหาด้วย พูดจาเปิดเผย แล้ววันที่เกิดวันศุกร์ก็ถือว่าเป็นคนที่มีเพื่อนฝูงมากมาย ชอบการประนีประนอม ยามที่เกิดเป็นยามเถาะ เป็นคนที่มีความขยันอดทนต่อภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ ถือว่าตัวคุณบัณฑิตเกิดปีมะโรงเกิดในช่วงกันยายน ฟันดวงถือว่าดีจะไปไหนก็มีคนรักคนเมตตา แล้วในช่วงนั้น เขาเรียกว่ามังกรคนองน้ำ ฟันดวงประสบความสำเร็จได้ด้วยตัวเอง ปีนี้อายุ 38 ปี ก็คือในหมู่ผู้ชายไม่ได้เข้าเคราะห์ ถือว่าฟันดวงปีนี้ไปได้เรื่อย ๆ แล้วก็ปีมะโรงอย่างที่บอกว่าในเรื่องของการใช้ชีวิตในการครองเรือนต้องระวังนิดหนึ่ง เพราะคนที่เกิดปีมะโรงมักจะมีเสน่ห์ต่อเพศตรงข้าม ปีหน้าฟันดวงของคุณบัณฑิตในช่วงต้นปีจะเริ่มเข้าเคราะห์ ก็จะมีในเรื่องของหน้าที่การงานจะมีความว่าอุ่นใจก็ให้อดทนใจเย็นเช่นเดียวกัน” (รายการคนรักบ้าน. เทปตลับ)

ตัวอย่างคำพยากรณ์ในช่วงวิเคราะห์วันเดือนปีเกิดของแฟนรายการ โดยอาจารย์ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล วันอาทิตย์ที่ 20 พฤษภาคม 2544

อาจารย์ภาณุวัฒน์ : คุณอรุณี เกิดปี 2494 วันที่ 17 มกราคม เวลา 17 นาฬิกา ปีชวด เพราะเกิดก่อนตรุษจีน เดือนจลฺว วันที่ 17 มกร เป็นวันมะเส็ง ยามเกิดตอนเย็น คือยามระกา เสือตอนเย็น พื้นฐานวันเดือนปีเกิด ปีชวด เดือนจลฺว วันมะเส็ง ยามระกา ในพื้นฐานชะตามีดวงอยู่ 3 สมพงษ์ มะเส็ง จลฺว ระกา อย่างนี้ถือว่าเป็นคนเชื่อมั่นในตนเองสูง เพราะมี 2 นักชัตรีใหญ่คือชวลกับจลฺว เป็นคนกล้าเสี่ยงกล้าลุยและเป็นคนละเอียดด้วย เหมือนกับยามระกา ไก่เป็นคนละเอียด พิถีพิถัน เหมือนไก่หากิน จิก จิก จิก ฉะนั้นจะเป็นคนละเอียดถี่ถ้วน อย่างหนึ่งก็คือเป็นคนที่มิซิกซ์เซนซ์ (six sence) เด่น มีलगสังหรณ์แม่นยำ เพราะเกิดวันมะเส็งซึ่งถือว่าพื้นฐานคุณอรุณี ตัวผู้หญิงแต่ใจผู้ชายเป็นคนทีกล้าเสี่ยงกล้าลุย เป็นผู้นำในตัวเอง แล้วถ้ามาพูดถึงรอบอายุนี้ ปีชวดในปีนี้อายุยังอยู่ใน 52 ปี ย่างขึ้น 53 เพราะเกิดปลายปี ตอนนี้อยู่ยังอยู่ใน 52 ปีนี้ในปลายปีที่ผ่านมาถือว่าอยู่ในปีเคราะห์ เพราะปีที่แล้วเจอปีมะเส็งกับปีชวด พันละวัน พันละเกว่นววย มาปีนี้อายุก็เข้าเคราะห์ต่อเนื่อง ก็เจอศึกหนักต่อเนื่อง เพียงแต่ว่าปีนี้มาเจอเอาปีมะเส็งกับปีชวด ปีเกือบหนุนกัน ก็ทำให้สามารถผ่านพ้นอุปสรรค แต่ก็ต้องดูจุดเน้นบนใบหน้า ว่าเน้นปากเป็นอย่างไร คางเป็นอย่างไร อันนี้เป็นองค์ประกอบนะครับ เพียงแต่ถ้าพูดถึงพื้นชะตาดี ถ้าเน้นปากสวย คางสวย ถึงแม้จะมีปัญหาเข้ามา แต่เป็นปัญหาแบบรับภาระหนัก

แต่ว่าหนักเพื่อก้าวไปข้างหน้า บางคนหนักเพื่อก้าวลงเหว นี่ก้าวไปข้างหน้า ก็ไม่ต้องห่วง ไปไหน ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ มีคนอุปถัมภ์ช่วยเหลืออยู่ตลอด” (รายการคนรักบ้าน. เทปดัด)

ดังกล่าวเห็นได้ว่าลักษณะของคำพยากรณ์ของอาจารย์สุวิมลและอาจารย์ภาณุวัฒน์ เป็นการใช้หลักทางจิตวิทยาในการเลือกใช้คำในการพยากรณ์ และมีเทคนิคในการพูดเพื่อให้แฟนรายการรู้สึกสบายใจต่อคำพยากรณ์ ซึ่งจากการบรรยายในงานกิจกรรมของทางชมรมศาสตร์แห่งชีวิตแห่งประเทศไทย ในเรื่องของการพยากรณ์ชีวิต อาจารย์ภาณุวัฒน์ กล่าวว่า “ตรงนี้ก็จิตวิทยาอย่างหนึ่ง จริง ๆ การดูหมอไม่ใช่เป็นเหมือนจิตแพทย์นะ จิตแพทย์มีการซักถามแล้วก็ตอบเรา แล้วก็ไขข้อข้องใจให้เรา แต่หมอดูเนี่ยเป็นเหมือนจิตแพทย์ส่วนหนึ่ง และต้องบอกแนวทางให้เขาด้วย ในการที่แก้ปัญหาซึ่งตรงนี้การที่เป็นนักพยากรณ์ที่มีชื่อหรือมีคนยอมรับนับถือไม่ใช่ ง่าย ๆ จริง ๆ หมอดูถ้ามีมารยาทนะ เวลาดูต่อหน้าทั้งสองคน เรื่องความไม่ดีของทั้งสองคนจะต้องพูดแบบกลาง ๆ นอกจากบางที่เราเห็น ผู้ชายคนนี้แรงเกินไปในบางเรื่อง เราก็จะเตือนผู้หญิง อาจารย์ท่านหนึ่ง ท่านเกิดปีวอก ท่านบอกว่าถูกหมอดูทุกเรื่องนิสัยผม ยกเว้นอย่างเดียวเจ้าเล่ห์ ท่านบอกว่ามันต้องมีเทคนิคในการพูด อย่าไปบอกเจ้าเล่ห์ ต้องรู้จักพ้อรู้จักหลบหลีก อย่างผมบอกว่าคุณเป็นคนเจ้าเล่ห์ เป็นคนเอาเปรียบคน เป็นคนไม่ยอมเสียเปรียบใคร ผมพูดอย่างนี้ต่อหน้าคนของคุณเป็นไง โอ๊ย อาจารย์ดูไม่แมน แต่บอกว่าคุณเป็นคนฉลาด เก่ง เป็นคนที่ไม่เสียเปรียบใคร แล้วมักจะได้เปรียบคนอื่นเป็นไง กับการที่บอกว่าคุณเป็นคนเอาเปรียบคนอื่นเป็นยังไง มันก็เหมือนกันนั่นแหละ แต่ความรู้สึกรับฟังกับคนพูดมันไม่เหมือนกัน ถ้าเราพูดบางอย่างต่อหน้าคนอื่นเขาจะไม่ยอมรับถ้าเป็นเรื่องไม่ดีส่วนตัว และเราต้องมีเทคนิคในการพูด” (ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล. บรรยาย, 4 พฤศจิกายน 2543)

และการพยากรณ์ของอาจารย์ภาณุวัฒน์ นอกจากจะใช้หลักการทางจิตวิทยาในการพยากรณ์แล้ว เนื้อหาของคำพยากรณ์จะมีการให้ข้อมูลความรู้ประกอบการอธิบายอยู่เสมอ เป็นแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าอาจารย์มีความรู้จริงและใช้หลักเหตุและผลในการทำนาย และมักจะยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นภาพด้วย

ส่วนลักษณะการพยากรณ์ของอาจารย์สุวิมล จะใช้หลักการทางจิตวิทยาในการพยากรณ์ คือจะเป็นลักษณะของการให้กำลังใจ ปลอบประโลม ไม่ให้เกิดความท้อแท้ ลึ้นหวัง หากแฟนรายการประสบกับปัญหาหรือเรื่องราวที่สร้างความกังวลใจ ก็จะแนะนำให้แฟนรายการอดทน ใจเย็น หากจะพูดถึงเรื่องราวที่ไม่ดี ก็จะตามด้วยการให้กำลังใจว่าจะสามารถผ่านไปได้ และจะมีสิ่งที่ดี ๆ รออยู่ ซึ่งจากการสัมภาษณ์อาจารย์สุวิมลทำให้ทราบว่าลักษณะดังกล่าวได้มีการถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ด้วย

อาจารย์สุวิมลให้สัมภาษณ์ว่า “พยายามสอนลูกศิษย์ว่าต้องให้สื่อให้ดีกับเขากลับไป ถึงแม้ในชวงนั้นภาวะเค้าไม่ไหวจริง ๆ คือ คำพูดของเราบางครั้งช่วยบั่นทอนได้ ทำให้สบายใจขึ้น แต่คุณก็ต้องดูแลตัวเองด้วยนะ เหมือนคุณไม่สบายแต่คุณไม่กินยา คุณไปหาหมอแต่คุณไม่กินยา ไม่พักผ่อน แล้วโอกาสจะหายมันก็ยาก ก็เหมือนกับดวงเหมือนกัน คุณใจเย็นนะ เดือนนี้คุณดวงไม่ดี เดี่ยวเดือนหน้าคุณก็ดีละ อย่างน้อยก็ทำให้เขามีกำลังใจ ว่า อ้อ! เดือนหน้าเราดี ตรงนี้มันแล้วแต่ว่าหลักวิชาของใครจะแนะนำกันอย่างไร” (สุวิมล พันธุ์วิชาติกุล. สัมภาษณ์, 11 กันยายน 2545)

สรุปได้ว่า ลักษณะของคำพยากรณ์จะมีเนื้อหาที่เป็นลักษณะของการให้กำลังใจ สร้างความหวัง มากกว่าที่จะพูดถึงในสิ่งที่ไม่ดีหรือก่อให้เกิดความวิตกกังวลใจสำหรับผู้ฟัง และเนื้อหาของคำพยากรณ์จะมีลักษณะกว้างให้เห็นภาพโดยรวมทั่ว ๆ ไป ไม่ได้ชี้เฉพาะเจาะจงลงลึกในเนื้อหา ประกอบกับลักษณะคำพยากรณ์สามารถตีความหมายได้หลายนัย ทำให้คำพยากรณ์ไม่สามารถแก้ปัญหาได้จบไปในแต่ละเรื่องแต่ละประเด็น เพราะว่าหากคำพยากรณ์สามารถแก้ปัญหาได้หมดในทุกเรื่อง นั้นหมายถึงจบการเป็นแฟน เนื่องจากแฟนที่ติดตามรายการก็เพราะต้องการข้อมูลมาแก้ไขปัญหา เมื่อปัญหาจบแฟนรายการก็ไม่ว่าจะตามเนื้ออะไร เพราะทุกอย่างสามารถคลี่คลายได้ ดังนั้นแฟนรายการก็ไม่จำเป็นต้องหาข้อมูลเพื่อลดความไม่แน่นอนในชีวิต หากยังคงมีปัญหาอยู่ นั่นก็แสดงว่าแฟนยังคงต้องการติดตามข้อมูลเพื่อลดความไม่แน่นอนและยังคงเป็นการแฟนต่อไป

สรุปได้ว่าแฟนรายการที่ติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต ไม่ว่าจะแฟนสถานี แฟนสื่อวิทยุ แฟนเนื้อหา หรือแฟนนักพยากรณ์ พบว่าแฟนเหล่านี้มีปัญหา และต้องการแก้ไขปัญหา โดยการแสวงหาข้อมูลเพื่อลดความไม่แน่นอนในการดำเนินชีวิต จากแหล่งต่าง ๆ แต่เมื่อสื่อวิทยุได้นำเสนอรายการพยากรณ์ชีวิต และโน้มน้าวใจเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ ให้มีความเห็นคล้อยตามกับคำพยากรณ์ ทำให้เกิดความเชื่อถือในคำพยากรณ์ จนกระทั่งกลายเป็นการใช้คำพยากรณ์เป็นหลักในการตัดสินใจของการดำเนินชีวิตประจำวันของตัวเอง และนำไปสู่การติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตต่อไป

พฤติกรรมของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต

แฟนรายการพยากรณ์ชีวิตแต่ละคน มีแรงผลักดันในความสนใจเนื้อหาของรายการพยากรณ์ชีวิตแตกต่างกัน ไม่ใช่เกิดจากการโน้มน้าวใจหรือการกระตุ้นของสื่อเพียงอย่างเดียว หากขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมเช่น วิถีชีวิต วงจรชีวิต ของผู้รับสารด้วย ที่มีส่วนต่อการตัดสินใจในการเปิดรับสาร

จากสื่อมวลชน ดังนั้นวิธีการเปิดรับข้อมูลของการพยากรณ์ชีวิตก็ย่อมแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่าง ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่หลากหลายของแฟนรายการในการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต

จากแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรม และการปฏิบัติ (KABBP) เมื่อนักพยากรณ์ถ่ายทอดความรู้ (Knowledge) ในเรื่องเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิต ทำให้แฟนรายการเกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ (Attitude) เริ่มมีความสนใจต่อความรู้ในเรื่องของการพยากรณ์ที่ได้รับฟังมา

คุณโอภาส ไพบูลย์ภานุพงษ์ กล่าวว่า “ผมเป็นคนชอบกีฬา จึงติดตามฟังคลื่น 99 MHz มานานแล้ว แต่ช่วงเช้าวันเสาร์ – อาทิตย์ปกติจะตื่นสาย เนื่องจากติดตามการรายงานสดฟุตบอลต่างประเทศ บังเอิญเช้าวันนี้ตื่นประมาณ 8.15 น. ล้างหน้า แปรงฟันเสร็จ ก็เปิดวิทยุได้ยินเสียงอาจารย์ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล กำลังตอบคำถามเกี่ยวกับการวาง “ตู้जूเอี้ย” และการวางหิ้งพระ จึงสนใจและติดตามฟังจนจบรายการ “คนรักบ้าน” และผมจะเป็นผู้หนึ่งที่ติดตามฟัง เนื่องจากศาสตร์เกี่ยวกับ ฮวงจุ้ยและดวงชะตาชีวิตเป็นสิ่งที่คนทั่วไปสนใจอยากรู้ เพราะทุกคนย่อมอยากมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขหรือหากรู้ว่าชะตาชีวิตช่วงไหนไม่ดี ก็จะได้หาทางผ่อนหนักให้เป็นเบา และการเชิญอาจารย์ที่คนทั่วไปรู้จักและเชื่อถือมาเป็นวิทยากรยิ่งทำให้รายการเป็นที่น่าสนใจและน่าเชื่อถือไปด้วย ผมเกิดวันพฤหัสบดีที่ 7 ตุลาคม 2514 เวลา 14.00 น. เรียนจบวิทยาศาสตร์บัณฑิต (เคมีอุตสาหกรรม) ทำงานควบคุมคุณภาพ พัฒนาและวิจัย ผลิตภัณฑ์เวชสำอางค์ 1 ปี จากนั้นลาออกมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโทสาขาวิศวกรรมเคมี คาดว่าเทอมนี้คงจะสำเร็จการศึกษา ซึ่งระหว่างเรียนอยู่นี้ผมทำงานเป็นวิศวกร ดูแลการออกแบบระบบกรองน้ำ การจัดซื้ออุปกรณ์ ต่าง ๆ และการบริการหลังการขายแก่ลูกค้า อ้อมผมมีแฟนคบกันมา 7-8 ปีแล้ว เธอเกิดวันศุกร์ที่ 15 มกราคม 2514 เวลา 0.15 น. ไม่ทราบว่าจะเหมาะสมกันไหม ถ้าแต่งงานกันชีวิตคู่จะราบรื่นมีความสุขดีไหม รบกวนอาจารย์ช่วยชี้แนะด้วยนะครับ จะทางจดหมายหรือตอบออกอากาศทางรายการ ”คนรักบ้าน” ก็ได้ครับ” (โอภาส ไพบูลย์ภานุพงษ์, จดหมาย)

เห็นได้จากการที่แฟนรายการได้ยินนักพยากรณ์อธิบายเรื่องการวางหิ้งพระ ภายในบ้าน จึงเกิดความสนใจว่าการจัดวางสิ่งต่าง ๆ ภายในบ้าน มีผลต่อความเป็นอยู่ในชีวิต ทำให้เกิดการลองฟังรายการจนจบ และนักพยากรณ์ยังได้สร้างความเชื่อ (Belief) ในเนื้อหาของการพยากรณ์ชีวิตให้กับแฟนรายการว่าศาสตร์ด้านนี้สามารถให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของแฟนรายการนำไปสู่การพฤติกรรม (Behavior) การติดตามฟังรายการ และใช้รายการเป็นที่พึ่งในการแสวงหาข้อมูลที่ต้องการเพื่อลดความไม่แน่นอนในการดำเนินชีวิต และลงมือปฏิบัติตามคำพยากรณ์ที่ได้รับ

แผนรายการที่แสวงหาข้อมูลหรือต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใด แล้วมีการสอบถามกับนักพยากรณ์ จากพฤติกรรมตรงนั้น แสดงให้เห็นว่าแผนรายการเหล่านั้นมีความเชื่อว่าเมื่อมีเรื่องทุกข์ใจหรือมีปัญหาที่ต้องการคำแนะนำ หรือคำตอบเพื่อแก้ไขสามารถหาข้อมูลได้จากคำพยากรณ์ของนักพยากรณ์ และนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

แต่เมื่อแผนรายการได้รับคำแนะนำจากนักพยากรณ์ผ่านทางรายการแล้ว ซึ่งนักพยากรณ์ไม่สามารถที่จะบอกรายละเอียดทั้งหมดได้ในเวลาจำกัด เนื่องจากนักพยากรณ์ต้องพยากรณ์ให้กับแผนรายการท่านอื่น ๆ อีก ทำให้แผนรายการรู้สึกว่าข้อมูลที่ตนได้รับยังไม่ละเอียดพอ และคงต้องการข้อมูลเพิ่มเติมจากเดิม ประกอบกับบางครั้งคำพยากรณ์ของนักพยากรณ์ ชี้แนะให้แผนรายการไปพบเป็นการส่วนตัวเพื่อที่จะดูโหราศาสตร์ประกอบในการพยากรณ์ จะได้พยากรณ์ได้ละเอียดมากขึ้น ลักษณะดังกล่าวนำไปสู่การติดต่อกับนักพยากรณ์เป็นการส่วนตัวของแผนรายการ

เห็นได้จากตัวอย่างคำพยากรณ์ ของอาจารย์ภาณุวัฒน์ ที่พยากรณ์ให้แผนรายการในช่วงวิเคราะห์วันเดือนปีเกิด โดยวิเคราะห์ให้กับคุณอรุณีว่า “ถ้ามาพูดถึงรอบอายุนี้ ปีชลาในปีนี้อายุยังอยู่ใน 52 ปี อย่างขึ้น 53 เพราะเกิดปลายปี ตอนนี้ถือว่ายังอยู่ใน 52 ปีนี้ในปลายปีที่ผ่านมาถือว่าอยู่ในปีเคราะห์ เพราะปีที่แล้วเจอปีมะเส็งกับปีชลา พันละวันพันละเกว่นวาย มาปีนี้อายุก็เข้าเคราะห์ต่อเนื่อง ก็เจอศึกหนักต่อเนื่อง เพียงแต่ว่าปีนี้มาเจอเอาปีมะเมียกับปีชลา ปีเกือบหนักกัน ก็ทำให้สามารถผ่านพ้นอุปสรรค แต่ต้องดูจุดเนินบนไบนี่ ว่าเนินปากเป็นอย่างไร คางเป็นอย่างไร อันนี้เป็นองค์ประกอบนะครับ เพียงแต่ว่าถ้าพูดถึงพื้นชะตาดี ถ้าเนินปากสวย คางสวย ถึงแม้จะมีปัญหาเข้ามาเป็นปัญหาแบบรับภาระหนัก แต่ว่าจะหนักเพื่อก้าวไปข้างหน้า” (เทปตลับ, 20 พฤษภาคม 2544)

ดังกล่าวเห็นได้ว่า หลังจากที่แผนรายการติดตามฟังคำพยากรณ์ทางวิทยุแล้ว แผนรายการเหล่านี้ยังติดตามไปพบกับนักพยากรณ์เป็นการส่วนตัว เพื่อต้องการข้อมูลที่เพิ่มเติมและละเอียดลึกซึ้งกว่าที่ฟังจากรายการ หากรู้สึกว่าข้อมูลที่ได้รับในรายการไม่เพียงพอสำหรับตนเอง จากคำให้สัมภาษณ์ของนักพยากรณ์ที่กล่าวว่า “แผนส่วนใหญ่ตามมา อาจจะเป็นว่าฟังไปแรก ๆ แล้วพอเราพูดไปบางเรื่อง เขาบอกว่ารู้สึกว่ามันใช่ ก็เลยโทรมา เขาจะนัดดูเป็นการส่วนตัว ก็เยอะมากเลยนะ ค่ะ เยอะมาก แต่ก็เป็นช่วงหลัง ๆ จะเบรคนิดนึง เพราะว่าเหมือนกับตัวเอง ทั้งสอนด้วยแล้วก็บรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ ด้วย แล้วมานั่งดูดวงคนอื่น มันเครียดนี่คะ เพราะอย่างน้อยถึงเรามีหลักวิชาก็จริง แต่บางทีจะใช้คำพูดแบบไหนเพื่อให้เขารู้สึกเบาบางหรือทำให้เขาสบายใจขึ้น ก็ยอมรับว่าแผนรายการคนรักบ้านตามเข้ามาเยอะ” (สุวิมล พันธุ์ชาติกุล. สัมภาษณ์, 11 กันยายน 2545)

แต่แผนรายการบางท่านเปิดรับสารหรือฟังคำพยากรณ์ เพื่อต้องการความสนุกสนาน เพลิดเพลินใจ ในการผ่อนคลายความตึงเครียด หรือหลีกเลี่ยงความจริง ความกังวลใจมากกว่าที่จะจริงจังกับคำพยากรณ์ ซึ่งแผนรายการคุ้นเคยกับเนื้อเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตมานาน และรู้สึกสนุกที่ได้ฟังคำพยากรณ์ ซึ่งก็ดูในหลายรูปแบบและหลายสื่อ

คุณสุวิมล บ้องกันภัยกล่าวว่า “ก่อนมาฟังรายการ สนใจดูหมอมานานแล้ว ตั้งแต่ มัธยม แต่ก็ไม่ได้เชื่ออะไรหรอกนะ คือว่าอยากรู้นี่ะ แค่อยากรู้เฉย ๆ สนุกดี ก็ดูลายมือ คือมีเพื่อนชอบดูเหมือนกัน ก็เริ่มจากดูลายมือก่อน ตอนเด็ก ๆ ก็ดูแบบพวกเรื่องสุพรรณหงส์ เป็นอย่างไร อะไรทำนองนี้มากกว่า ถ้าเป็นหญิงต้องดูมือซ้าย ถ้าเป็นชายต้องดูมือขวา เรื่องที่ดูจะเป็นพวกเรื่องการเรียน ตอนนั้นเรื่องเอ็นทรานซ์ พอโตขึ้นหน่อยก็เริ่มดูเรื่องเนื้อคู่ ส่วนมากดูเอามันส์มากกว่า ก็ดูเรื่อยมา ใฝ่ฝันจะไปวัดก็ต้องเซียมซีเลย แต่ก็ไม่เชื่อนะ ดูสนุกสนุก พวกหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เจอเป็นดู ไม่รู้เหมือนกันว่าทำไม เพราะพอรู้แล้วก็ลืม ไม่ได้เก็บเอาไปคิด แค่อยากรู้ว่าเค้าจะดูว่ายังไง ไม่ใช่พอมีปัญหาแล้วหาทางออกไม่ได้ถึงไปดู คือ พอเจอก็ดูมากกว่า” (สุวิมล บ้องกันภัย. สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2544)

ลักษณะดังกล่าวของแผนรายการสามารถอธิบายได้ด้วย แนวคิดของทฤษฎีการเล่น (Play Theory) ว่าแผนรายการต้องการการสื่อสารเพื่อความเพลิดเพลิน ความบันเทิง ที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของตนเองจากการเล่น ซึ่งแผนรายการใช้คำพยากรณ์เพื่อความสนุก และผ่อนคลายความวิตกกังวลหรือเพื่อหลีกเลี่ยงจากสภาวะความกังวลหรือความไม่สบายใจมากกว่า โดยไม่ได้ยึดถือในคำพยากรณ์มาปฏิบัติ เห็นได้จากคุณสุวิมล บ้องกันภัย ดูเรื่องของการเอ็นทรานซ์ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เชื่อในคำพยากรณ์แล้วนำไปปฏิบัติ แต่ใช้คำพยากรณ์ในลักษณะของการเล่นเพื่อลดความกังวลใจและความกดดันจากผลการสอบมากกว่า

จากทฤษฎีสิ่งเร้า — การตอบสนอง พบว่าสื่อทำหน้าที่เหมือนกับสิ่งเร้า คือนำเสนอคำพยากรณ์ในเรื่องที่คนส่วนใหญ่สนใจต้องการทราบและมักจะมีปัญหาหรือให้ความสำคัญกับเรื่องนั้น ๆ มาก ซึ่งสื่อสามารถกระตุ้นได้สอดคล้องกับความต้องการของแผนรายการ ที่ต้องการคำแนะนำหรือที่ปรึกษา จึงทำให้เกิดปฏิกิริยาหรือการตอบสนองในแบบต่าง ๆ ได้ ซึ่งก็คือพฤติกรรมในการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตนั่นเอง

แผนรายการต้องการมีส่วนร่วมกับทางรายการ เพื่อต้องการคำพยากรณ์ในเรื่องที่ตนเองกำลังมีปัญหา และการเข้ามามีส่วนร่วมกับรายการเป็นลักษณะหนึ่งของปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนของวัฒนธรรมแฟน คือ การต้องการเข้ามามีส่วนร่วมและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสื่อที่ตนติดตาม โดย

ต้องการแสดงออกถึงความคิดเห็นของตน หรือต้องการเป็นตัวแทนในการแสดงออก ทำให้เกิดพฤติกรรมในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของทางรายการ เช่น การโทรศัพท์ไปพูดคุย ฝากวันเดือนปีเกิดให้นักพยากรณ์ทำนาย หรือการส่งจดหมายตีชมรายการ ดังเช่นได้จากจดหมายของแฟนรายการเหล่านี้

“ผมได้ติดตามรายการ “คนรักบ้าน” ช่วงศาสตร์แห่งชีวิตทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ โดยคุณนพรัตน์ แก้วรัตน์ อาจารย์ภาควิชาพัฒนศึกษา และอาจารย์สุวิมล พันธุ์วิชาติกุล เป็นประจำ การรับฟังทางคลื่น 99 Sport Radio บางครั้งก็รับได้ชัดเจน บางครั้งก็มีคลื่นแทรกเป็นบางครั้ง ผมมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายการดังต่อไปนี้

1. ช่วงวิเคราะห์ดวงดาวเด่น ควรบอกล่วงหน้า 1 อาทิตย์ เพื่อที่จะได้พยายามหารูปนักกีฬาผู้ไหนนำมาประกอบการทำนาย
2. การสอนโหราศาสตร์ทางวิทยุ ควรแนะนำในเรื่องการยกตัวอย่างให้มากเพราะการเรียนทางวิทยุไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า แต่ต้องนึกภาพตาม เช่นคนเจ้าชู้มีภรรยาบ่อย ควรมีลักษณะอย่างไร คนแบบนี้จริงใจหรือไม่โดยการดูหน้าตาเป็นพื้นฐานแบบง่าย ๆ
3. การบอกวัน เดือน ปี เกิดเช่น เกิดวันที่ 22 ตุลาคม 2502 เวลา 11.30 น. การดูจะพิจารณาอย่างไร เช่น ปี 2502 ปีกุน เดือนจอ แต่เวลาและวันจะมีวิธีการดูอย่างไรว่าเป็นราศีอะไร อยากให้อาจารย์ช่วยบรรยายให้ฟังด้วย เพื่อประกอบในการช่วยฟังเวลาที่มีผู้สนใจสอบถามเข้ามา จะได้ติดตามและเรียนรู้ได้ทัน

สุดท้ายนี้ผมขอแจ้งวันเดือนปีเกิดและเวลาเกิด คือ 22 ตุลาคม 2502 เวลา 11.30 น. เพื่อขอรับหนังสือตามนักษัตรปีเกิดของกระผมด้วย และขอให้อาจารย์ช่วยวิเคราะห์วันเดือนปีเกิดให้ผมด้วยครับ ขอขอบพระคุณผมติดตามรายการมาตั้งแต่อาจารย์สอนทาง Sport Radio จนอาจารย์ทบทวนโหราศาสตร์เป็นครั้งที่ 2 แล้ว ทั้งนี้ผมได้ส่งซองติดแสตมป์ 7 บาทมาเพื่อรับหนังสือและขอให้ทางรายการจัดส่งตามที่อยู่ให้กระผมด้วย” (สุกิจ แจ่มมั่งคั่ง, จดหมาย)

นอกจากแฟนรายการต้องการมีส่วนร่วมและรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของแล้ว แฟนรายการเหล่านี้ยังคงต้องการคำพยากรณ์เพื่อนำมาช่วยในลดความไม่แน่นอนให้กับชีวิตตัวเองด้วย โดยใช้รายการในการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับตัวเอง

“ผมได้รับฟังรายการที่อาจารย์จัดเป็นประจำทุกเช้าวันเสาร์-อาทิตย์ ผมคิดว่ามีประโยชน์ต่อผมและผู้ฟังอื่น ๆ มากที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จากการที่ผมได้รับฟังมาพอสมควร ผมมีความคิดเห็นจะเสนอคือ

1. เวลาที่จัดสั้นทำให้บางครั้งยังฟังไม่เข้าใจก็หมดเวลาแล้ว
2. ผู้ฟังบางท่านเวลาอาจารย์อธิบายไม่ค่อยฟังทำให้ไม่รู้เรื่อง ต้องถามให้อาจารย์อธิบายใหม่ทำให้เสียเวลามาก
3. อยากให้อาจารย์นำบุคคลที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จทั้งนักธุรกิจ นักการเมืองและอื่น ๆ มาเป็นตัวอย่างในการดูลักษณะเป็นตัวอย่างให้ผู้รับฟัง ฟังมาก ๆ
4. การโฆษณาเกินเวลานานไปหน่อย
5. คำศัพท์บางคำเป็นคำที่เข้าใจยาก อยากให้อาจารย์อธิบายให้เข้าใจไปด้วย พร้อมกันเวลาออกอากาศ
6. อยากให้อาจารย์เปิดถามตอบปัญหาทางจดหมายหรือทางโทรสารด้วยครับ

ผมเกิดวันเสาร์ที่ 27 กันยายน 2512 ปีระกาเวลา 02.15 น. ขอให้อาจารย์ทำนายชะตาชีวิตของผมด้วยครับ เช่น อาชีพ การงาน ที่อยู่อาศัย ลักษณะที่ควรแก้ไขปรับปรุง จุดด้อย และอื่น ๆ ครับ” (อุดม พันธุ์เอก, จดหมาย)

ดังกล่าวเห็นได้ว่า แฟนรายการมีความยินดีที่จะมีส่วนร่วมไปกับกิจกรรมของรายการ ไม่ว่าจะเป็นการเขียนจดหมาย หรือโทรศัพท์เข้ามาในรายการ โดยเฉพาะในเรื่องของการต้องการคำพยากรณ์จากนักพยากรณ์ ถือได้ว่าเป็นไฮไลท์ (Highlight) ของรายการก็ว่าได้ เพราะกิจกรรมดังกล่าวได้รับความนิยมค่อนข้างสูงจากแฟนรายการ จากคำบอกกล่าวของคุณนพรัตน์ แก้วรัตน์ ซึ่งเป็นทั้งโปรดิวเซอร์และผู้ดำเนินรายการ

แฟนรายการที่ติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตมานาน จะมีความรู้สึกที่ตัวเองเป็นคนคุ้นเคยของรายการและมีส่วนร่วมกับทางรายการเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนของวัฒนธรรมแฟน จะมีการโทรศัพท์เข้าไปพูดคุยกับนักพยากรณ์ รู้สึกเป็นกันเองกับทีมงาน

คุณนพ พร แซ่จึ้ง กล่าวว่า “บังเอิญมาเจอรายการนี้ เราชอบดูดวงอยู่แล้วด้วย ก็เลยลองฟังดู จากนั้นก็ฟังมาเป็นประจำตั้งแต่เริ่มจัดรายการได้มั้ง ก็ประมาณ 3 ปีได้แล้ว ยิ่งเคยได้รับแจก

หนังสือและเทปคำนำด้วย เวลาเมื่อไรสงสัย ก็โทรไปคุยกับคุณแม่เข็มบ่อย ๆ” (ธนพร แซ่อึ้ง, สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2544)

จากการให้สัมภาษณ์ของแพนรายการข้างต้น เห็นได้ว่าแพนรายการเมื่อมีข้อสงสัยในที่นี้คาดว่าเป็นเรื่องของข้อมูลที่ใช้ลดความไม่แน่นอนในชีวิต ซึ่งแพนรายการจะฟังเนื้อหาในเรื่องของการพยากรณ์ชีวิต แพนรายการก็จะสอบถามไปยังนักพยากรณ์โดยตรง และการที่แพนรายการพูดถึงคุณแม่เข็ม ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาด้านการพยากรณ์ชีวิต ให้กับอาจารย์ภาณุวัฒน์และอาจารย์สุวิมล แสดงให้เห็นว่าแพนรายการมีการติดต่อนักพยากรณ์เป็นการส่วนตัว และสามารถปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์ได้ แสดงให้เห็นว่า แพนรายการมีความคุ้นเคยกับนักพยากรณ์ รวมไปถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ไปถึงระดับอาจารย์ของนักพยากรณ์อีกชั้นหนึ่ง ดังกล่าวเป็นลักษณะพฤติกรรมของแพนรายการที่มีความคลั่งไคล้ในตัวเนื้อหา รวมไปถึงตัวนักพยากรณ์

จากการศึกษาพบว่าแพนรายการที่สอบถามเรื่องงานและอาชีพ แพนรายการเหล่านี้มักไม่มั่นใจหรือมีความลังเลในการประกอบอาชีพของตน หรือเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องเปลี่ยนสถานะแวดล้อม เช่น การโยกย้ายงาน หรือมีปัญหาในสถานที่ทำงาน และต้องการคำแนะนำจากนักพยากรณ์ว่าอาชีพใด ที่เหมาะสมกับตน

ส่วนแพนรายการที่สอบถามเกี่ยวกับลักษณะของเนื้อคู่ หรือคู่ครอง แพนรายการเหล่านี้มักจะยังไม่แต่งงาน หรือยังไม่มีคู่ครองหรือคนรัก หรือยังมีความลังเลว่าคนที่ตนคบอยู่นั้นจะใช้คู่ครองของตนหรือไม่

ในขณะที่แพนรายการที่อยู่ในวัยแห่งการสร้างครอบครัว พ้นจากความสนใจเรื่องคู่ครอง เรื่องของหน้าที่การงาน แต่จะให้ความสำคัญกับเรื่องของการเงิน เศรษฐกิจ แพนเหล่านี้จะมีความสนใจในเรื่องของฮวงจุ้ย เรื่องความเจริญรุ่งเรืองของครอบครัว

ซึ่งการให้ความสำคัญของเนื้อหาแต่ละช่วงในรายการขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของผู้รับสารเช่น วิธีการดำเนินชีวิต (life style) วงจรชีวิต (life cycle) ความเชื่อ ด้วย มีส่วนต่อการตัดสินใจเปิดรับรายการพยากรณ์ชีวิต ไม่ใช่แค่เพียงการกระตุ้นจากสื่ออย่างเดียว

ในการเปิดรับรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียง พบว่าแพนรายการจะรับฟังขณะที่ทำกิจกรรมอื่นด้วย เช่น แพนรายการที่มีหน้าที่ต้องทำกับข้าว ก็จะเปิดฟังรายการภายในครัว

ขณะที่ตนเองทำกับข้าว ฟังขณะขับรถและหากช่วงไหนเป็นช่วงที่ตนสนใจก็จะหยุดฟัง และรับฟังคนเดียว

คุณกมลจรัส ไววิทยา กล่าวว่า “ปกติจะฟังคนเดียว เพราะจะมีเครื่องเสียงอยู่ในห้องนอน เป็นคนไม่ติดทีวี ไม่ค่อยชอบดูทีวี ชอบฟังวิทยุมากกว่าเลยลงทุนกับวิทยุสูง จะมีบ้างบางที่ที่ห้องชายเข้ามาฟังก็ฟังในห้องเรา แต่เราก็จะทำอย่างอื่นไป เช่นอ่านหนังสือ แต่รายการคนรักบ้านเนี่ยฟังคนเดียวในห้อง เพราะน้องชายยังไม่ตื่น” (กมลจรัส ไววิทยา. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2544)

คุณวัฒนา กล่าวว่า “ผมรับฟังรายการมานานแล้ว เพราะ F.M. 99 มีรายการกีฬาที่ชอบฟังในช่วงเช้าวันเสาร์ (วิทยุในรถยนต์) อยากบอกว่าเป็นรายการที่ดี มีสาระ และเป็นประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันมาก ทั้งเรื่องฮวงจุ้ย โหงวเฮ้ง ชะตาชีวิต อธิบายได้ละเอียดดี น่าฟังกว่ารายการเพลงบางสถานีด้วยซ้ำ แต่น่าจะเพิ่มเวลาอีกยังไม่จุใจเลย ตอบไม่ก็คำถามก็หมดเวลา สงสารผู้ที่ยังคอยฟังคำถามของตนเอง ต้องรอนาน 3-4 สัปดาห์” (วัฒนา. จดหมาย)

คุณอนิรุทธ์ ปัญญากร กล่าวว่า “ชอบรายการนี้มาก ส่วนใหญ่จะฟังในระหว่างไปเล่นกีฬาตอนเช้า (สาย) ถ้าเป็นไปได้ อยากให้ขยายเวลา อาจจะเป็น เริ่มตอน 7.30 เลยก็ได้ครับ หรือขยายเวลาออกไปอีกสัก 30 นาทีก็ได้ครับ ถ้าอาจารย์ภาณุวัฒน์ไม่ว่างอาจจะให้อาจารย์ท่านอื่นก็คงจะไม่เป็นไร” (อนิรุทธ์ ปัญญากร. จดหมาย)

การฟังและการต้องการข้อมูลของแฟนรายการ มีส่วนทำให้คนใกล้ชิดรับฟังไปด้วยพร้อม ๆ กันกับคนในครอบครัว จากจดหมายของแฟนรายการที่เขียนเข้ามาขอให้นักพยากรณ์พยากรณ์ดวงชะตาให้

“ครอบครัวของดิฉันได้ติดตามรายการคนรักบ้านมาปีกว่า ๆ แล้ว รู้สึกว่าจัดรายการได้ดี โดยเฉพาะช่วงที่มีคำทำนายปีเกิด เมื่อฟังแล้วมาเปรียบกับตัวเองแล้วค่อนข้างตรง แต่ทางรายการคนรักบ้านมีเวลาน้อย จึงทำให้ได้ข้อมูลในแต่ละวันน้อย ดิฉันอยากให้มีความมากกว่านี้ และถ้าเป็นไปได้อยากให้ทางรายการสอนเกี่ยวกับการทำนายไพ่ยิปซี และให้คนฟังรายการเขียนจดหมายไปถามแล้วก็นำมาตอบออกอากาศ” (มุจลินท์ เอกตระกูล. จดหมาย)

เห็นได้ว่าการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตของแฟนรายการเกิดจากความต้องการข้อมูลหรือต้องการคำพยากรณ์เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการลด

ความไม่แน่นอนในสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ หรือเพื่อสร้างความเพลิดเพลินให้กับตนเอง ซึ่งสามารถแบ่งสาเหตุของการติดตามได้ออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. แบบ Instrumental
2. แบบ Consummatory

1. แบบ Instrumental

การติดตามแบบ Instrumental เป็นการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตเพื่อใช้รายการพยากรณ์ชีวิตเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ โดยการลดความไม่แน่นอน (uncertainty) ในชีวิต โดยแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตจะนำคำพยากรณ์หรือความรู้ที่ได้รับจากรายการพยากรณ์ชีวิต เพื่อไปใช้ในการตัดสินใจหรือลงมือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ซึ่งพบว่าแฟนรายการส่วนใหญ่จะเป็นการติดตามแบบ Instrumental คือติดตามเพื่อนำคำพยากรณ์ไปใช้ประโยชน์ เป็นเครื่องมือในการลดความไม่แน่นอนให้กับการดำเนินชีวิต ช่วยในการประกอบการตัดสินใจกระทำการใดการหนึ่ง

2. แบบ Consummatory

การติดตามแบบ Consummatory เป็นการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตเพื่อความอิมเมจ คือแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตต้องการข้อมูลเกี่ยวกับคำพยากรณ์ ไปใช้ในการสร้างความเพลิดเพลิน จรรโลงใจ ให้กับตัวเอง

เห็นได้จากการที่คุณสุวิมล ป๋องกันภัยฟังรายการพยากรณ์ชีวิตในลักษณะการเล่นเพื่อต้องการการสื่อสารเพื่อความเพลิดเพลินและความบันเทิง ให้กับตนเอง มากกว่าใช้คำพยากรณ์ช่วยในการตัดสินใจ คุณสุวิมล ป๋องกันภัยกล่าวว่า “ก่อนมาฟังรายการ สนใจดูหมอมานานแล้ว ตั้งแต่มัธยม แต่ก็ไม่ได้เชื่ออะไรหรอกนะ คือว่าอยากรู้นี่ะ แคะอยากรู้เฉย ๆ สนุกดี ก็ดูลายมือ คือมีเพื่อนชอบดูเหมือนกัน ก็เริ่มจากดูลายมือก่อน ตอนเด็ก ๆ ก็ดูแบบพวกเรื่อสุพรรณหงส์ เป็นอย่างไร อะไรทำนองนี้มากกว่า ถ้าเป็นหญิงต้องดูมือซ้าย ถ้าเป็นชายต้องดูมือขวา เรื่องที่ดูจะเป็นพวกเรื่องการเรียน ตอนนั้นเรื่องเอ็นทรานซ์ พอโตขึ้นหน่อยก็เริ่มดูเรื่องเนื้อคู่ ส่วนมากดูเอามันส์มากกว่า ก็ดูเรื่อยมา ใฝ่ฝันบ้าง ใฝ่รักบ้างก็ต้องเขมขี้เลย แต่ก็ไม่เชื่อนะ ดูสนุกสนุก พวกหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เจอเป็นดู ไม่รู้เหมือนกันว่า

ทำไม เพราะพอรู้แล้วก็ลืม ไม่ได้เก็บเอาไปคิด แค่อยากรู้ว่าเค้าจะดูว่ายังไง ไม่ใช่พอมีปัญหาแล้วหาทางออกไม่ได้ถึงไปดู คือ พอเจอก็ดูมากกว่า” (สุวิมล บ้องกันภัย. สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2544)

แผนรายการที่ติดตามรายการพยากรณ์เนื่องจากต้องการได้รับความอิมเมจใจ ความเพลิดเพลินใจจากคำพยากรณ์มากกว่าการใช้ประโยชน์จากคำพยากรณ์อย่างจริงจัง

ความพึงพอใจและการปฏิบัติตามคำแนะนำ

แผนรายการเมื่อได้รับฟังข้อมูลความรู้ (Knowledge) จากนักพยากรณ์แล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ (Attitude) ต่อนักพยากรณ์และรายการ นำไปสู่ความเชื่อ (Belief) และเกิดความพึงพอใจที่ได้จากคำพยากรณ์หรือคำแนะนำ ทำให้เกิดการติดตามรายการ และที่สุดทำให้แผนรายการเกิดการปฏิบัติตามคำแนะนำของนักพยากรณ์

แผนรายการที่เกิดการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดเรื่อง KABBP จะเกิดความพึงพอใจต่อคำแนะนำที่ได้รับจากนักพยากรณ์และพอใจที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำนั้น ๆ

“ดิฉันติดตามรายการคนรักบ้านมาตลอดทุกสัปดาห์ และมีความรู้สึกชื่นชมเป็นอย่างมาก ที่ได้รับฟังรายการที่มีคุณค่าและมีส่วนช่วยเหลือสังคม ดิฉันศรัทธาอาจารย์ภาณุวัฒน์ ซึ่งท่านเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญศาสตร์ทางด้านโหราศาสตร์เป็นอย่างดี สามารถช่วยเหลือและให้คำแนะนำหรือให้แนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี และดิฉันมีความสนใจเรื่องชะตาชีวิตเป็นอย่างมาก เพราะอย่างน้อยได้ทำให้รู้จักตัวเองมากขึ้น อีกทั้งดิฉันมีความสนใจศาสตร์ด้านการดูลายมือ ซึ่งรายการนี้ได้ทำให้ดิฉันรู้จักเส้นลายมือและลักษณะนิ้วมือต่าง ๆ ได้มากขึ้น สามารถนำมาใช้ในชีวิตรประจำวันได้ดี” (กมลวรรณ โสติวัฒน์, จดหมาย)

หลังจากที่แผนรายการฟังรายการและได้รับฟังความรู้ คำพยากรณ์ หรือคำแนะนำจากนักพยากรณ์ ในเรื่องที่ทำให้ตนสงสัยและวิตกกังวล ก็จะทำให้คลายความกังวลและรู้สึกสบายใจ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความพึงพอใจและยอมปฏิบัติตามคำแนะนำนั้น ๆ ของนักพยากรณ์

“สวัสดิ์ค่ะ ท่านผู้ดำเนินรายการทุกท่าน ดิฉันนางสาวชุตติมา ไชยคราม อายุ 34 ปี ปัจจุบันมีอาชีพรับจ้าง ทำงานมา 10 ปีเศษแล้ว แต่ทำไมฐานะของตัวเองไม่ดีขึ้นเลย ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยทำอะไรที่เป็นสิ่งไม่ดีต่อใคร ๆ เลย ถึงหวนกลับมาคิดว่า ดวงของเราคงไม่ดีมากกว่า พอได้รับฟังรายการ

ของท่านรู้สึกชื่นชอบ มีสารพ ฟังแล้วทำให้จิตใจสบายขึ้น “ปลงได้ค่ะ” รายละเอียดส่วนตัววันเดือนปีเกิด วันเสาร์ที่ 8 พฤษภาคม 2508 ปีมะเส็ง” (ชุตินา ไชยคราม, จดหมาย)

“ดิฉันชื่อวัลล殊ี อภิวัฒนานนท์ เกิดวันที่ 6 มิถุนายน 2506 ปีเถาะ ตรงกับวันพฤหัสบดี ดิฉันติดตามฟังรายการคนรักบ้านมาเป็นเวลานานแล้ว ก่อนอื่นขอชมว่าเป็นรายการที่ให้ความรู้ ในด้านนี้กับผู้ฟังดีมาก อีกทั้งอาจารย์ทั้งสองท่านที่ร่วมจัดรายการ ก็ตอบคำถามที่ให้ข้อคิดและเป็นเหตุเป็นผลดี ไม่ให้เชื่อในสิ่งที่ไม่มีความจริง ดิฉันเองเคยอ่านหนังสือเกี่ยวกับดวงจัญ ขอบอกตรง ๆ ว่าอ่านแล้วไม่สบายใจ แต่พอได้ฟังอาจารย์ภาณุวัฒน์ พันธุวิชาติกุล ตอบคำถามในรายการแล้ว รู้สึกสบายใจขึ้นเพราะอาจารย์จะเน้นในเรื่องเป็นเหตุเป็นผล อยู่อย่างสะดวกสบาย” (วัลล殊ี อภิวัฒนานนท์, จดหมาย)

เมื่อรายการพยากรณ์ชีวิตสามารถนำเสนอเนื้อหาหรือให้ข้อมูลได้สนองต่อความต้องการของแฟนรายการได้ ย่อมทำให้แฟนรายการมีความพึงพอใจต่อการเปิดรับเนื้อหาจากรายการพยากรณ์ชีวิตทางสื่อวิทยุกระจายเสียง ประกอบกับเมื่อแฟนรายการรู้สึกว่่านักพยากรณ์และคำพยากรณ์มีความน่าเชื่อถือ ความพึงพอใจดังกล่าว นำไปสู่การปฏิบัติตามคำแนะนำหรือคำพยากรณ์จากนักพยากรณ์ ในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในหลักของดวงจัญ หรือการวิเคราะห์จากวันเดือนปีเกิด การแนะนำเกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสม รวมทั้งการแนะนำในการเลือกคู่ครอง ฯลฯ

เห็นได้ว่าลักษณะคำพยากรณ์ของนักพยากรณ์ มีลักษณะเป็นการใช้ภาษาที่เรียบง่าย เข้าใจได้ง่าย และใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นกลาง ๆ ไม่ถูกไม่ผิด ทำให้ไม่สามารถตอบคลี่คลายปัญหาได้ตรงประเด็นตามที่แฟนรายการต้องการ คือมีลักษณะกำกวม เป็นเพียงการปลอบประโลมไปวัน ๆ ทำให้แฟนยังคงต้องการเนื้อหาเหล่านั้นอยู่เรื่อย ๆ แต่แฟนรายการก็ยังคงพึงพอใจต่อคำพยากรณ์นั้น ๆ แต่เมื่อแฟนรายการหมดปัญหา คำพยากรณ์จากรายการสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้หมดไป การเป็นแฟนรายการก็จะสิ้นสุดลง หรืออีกกรณีคือ แฟนรายการคิดว่าคำพยากรณ์ไม่ถูกต้องแม่นยำ ความเชื่อถือต่อนักพยากรณ์และคำพยากรณ์ก็จะลดลงจนกระทั่งการเป็นแฟนรายการจะสิ้นสุดลงเช่นกัน

บทที่ 5

แผนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุโทรทัศน์

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมแผนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์” เป็นการศึกษาพฤติกรรมของแผนรายการพยากรณ์ชีวิตจากสื่อกระจายเสียงทั้งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของการเป็นแผนรายการพยากรณ์ชีวิต โดยมีการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการเข้ามาเป็นแผนรายการพยากรณ์ชีวิตทั้งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้แผนรายการสนใจติดตามและแสวงหา ข้อมูลหรือคำแนะนำจากรายการพยากรณ์ชีวิต และมีพฤติกรรมในการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตอย่างไร หลังจากนั้นเมื่อได้รับคำพยากรณ์และคำแนะนำจากนักพยากรณ์เกิดความพึงพอใจและทำตามคำแนะนำนั้นหรือไม่ โดยในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์แผน รายการพยากรณ์ชีวิตเฉพาะสื่อวิทยุโทรทัศน์

รายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุโทรทัศน์ ในการศึกษาครั้งนี้คือ “รายการตีลีสวงจ้อย” ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์ ที่ผลิตโดยบริษัท ยูบีซี เคเบิล เน็ตเวิร์ค จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของ บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ (IBC) และบริษัท ยูทีวี เคเบิล เน็ตเวิร์ค จำกัด (มหาชน) หรือ (UTV) ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2541 เพื่อลดต้นทุนในการส่งข้อมูลผ่านดาวเทียมจากต่างประเทศ ซึ่งต้องจ่ายเป็นเงินสกุลต่างประเทศ (USD) เนื่องจากประสบปัญหาจากสภาวะค่าเงินบาทอ่อนตัวลง ทำให้ในปี 2542 บริษัทขาดทุน ดังนั้นบริษัทที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่จะดำเนินธุรกิจเคเบิลทีวี โดยได้รับสัมปทานจาก อ.ส.ม.ท. ไม่มีรายได้จากโฆษณา แต่จะมีรายได้จากค่าสมาชิกรายเดือนเพียงอย่างเดียว

และออกอากาศทางช่อง 37 (UBC X-Zyte) ของสถานีโทรทัศน์ยูบีซี (Cable TV or Subscription TV) ซึ่งเป็นช่องสารบันเทิง (Entertainment World) โดยออกอากาศเป็นภาษาไทย ตลอด 24 ชั่วโมง เป็นช่องที่นำเสนอรายการประเภทวาไรตี้บันเทิง ความแปลกมหัศจรรย์ และความสนุกสนานตื่นเต้นกับประสบการณ์พิเศษแปลกใหม่ โดยรายการตีลีสวงจ้อยออกอากาศตอนละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 ตอน แต่มีการนำรายการมาออกอากาศซ้ำ (Rerunning) สัปดาห์ละ 5 ครั้ง โดยออกอากาศในวันดังต่อไปนี้

วันจันทร์ เวลา 03.00 – 04.00 น.

วันอังคาร เวลา 11.00 – 12.00 น.

วันพุธ	เวลา	06.00 – 07.00 น.
วันศุกร์	เวลา	14.00 – 15.00 น.
วันอาทิตย์	เวลา	20.00 – 21.00 น.

สำหรับโทรทัศน์เพื่อการค้า การออกอากาศซ้ำเป็นความจำเป็นทางการเงินมากกว่า กลยุทธ์ทางรายการ อย่างไรก็ตาม หากมีการวางในเวลาที่เหมาะสม การออกอากาศซ้ำเป็นกลยุทธ์ได้ อย่างหนึ่งเช่นกัน การออกอากาศซ้ำของเคเบิลทีวี ได้ถูกพัฒนาให้เป็นศิลปะ เพราะไม่ได้ถูกซ้ำว่าเป็น เรื่องทางเศรษฐกิจแต่เป็นวิถีแห่งชีวิต ทั้งนี้ได้เปลี่ยนความคิดที่ว่า จะลงรายการตามกลุ่มคนดู เป็นทุก เวลามีคนดูอยู่ ถึงแม้จะเป็นกลุ่มเล็กก็ตาม ปรัชญาของประเด็นนี้ก็คือ การแสดงรายการในเวลาที่แตกต่างกัน 6 ช่วงเวลา คนที่ต้องการรับชมก็จะสามารถเลือกชมได้ในเวลาที่ต้องการ (วิไลพร นาควิจิตร, 2542)

ช่วงเวลาต่าง ๆ (Time Block) เวลาตลอด 24 ชั่วโมงที่ถูกแบ่งออกเป็นช่วงต่าง ๆ ดังนี้

ช่วงดึก (Late Night)	หมายถึงเวลา 00.00 – 06.00 น.
ช่วงเช้า (Morning)	หมายถึงเวลา 06.00 – 12.00 น.
ช่วงบ่าย (Afternoon)	หมายถึงเวลา 12.00 – 18.00 น.
ช่วงก่อนไพรม์ไทม์ (Early Fringe)	หมายถึงเวลา 18.00 – 19.00 น.
ช่วงไพรม์ไทม์ (Prime Time)	หมายถึงเวลา 19.00 – 23.00 น.
ช่วงหลังไพรม์ไทม์ (Late Fringe)	หมายถึงเวลา 23.00 – 24.00 น.

โดยรายการที่สี่สวญ์แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้คือ ช่วงพื้นฐานสวญ์ ช่วงชีวิตกับสวญ์ จุ้ย และช่วงถามเพื่อเรื่องสวญ์ โดยมีชินแสจ๊ะ จิระเจริญเวศน์ เป็นผู้นำเสนอความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ ของที่สี่สวญ์และมีผู้ดำเนินรายการคือ คุณสาวตรี สามิภักดิ์

รูปแบบรายการที่สี่สวญ์

1. ช่วงพื้นฐานสวญ์

ช่วงแรกของรายการเป็นการให้ความรู้พื้นฐานของสวญ์ โดยชินแสจ๊ะ จิระเจริญเวศน์ เป็นผู้ให้ความรู้ดังกล่าว และมีผู้ดำเนินรายการคือ คุณสาวตรี สามิภักดิ์ คอยซักถามข้อสงสัยแทน ผู้ชมรายการ พร้อมทั้งมีภาพวาดประกอบคำอธิบาย ซึ่งทางรายการเน้นให้ผู้ชมสามารถเรียนรู้และนำ

ไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันเองได้ หรือนำไปดูวงจ้อยด้วยตนเองก็ได้ มีการถ่ายทำที่สตูดิโอ (Studio) ของสถานีโทรทัศน์ยูบีซี (UBC)

ตัวอย่างการบรรยายในเรื่องของวงจ้อย ในช่วงพื้นฐานวงจ้อย ตอน 'น้ำกับพื้นฐานวงจ้อย' วันที่ 2 พฤษภาคม 2544

แหล่งน้ำอยู่ขนานข้างด้านหน้าและด้านหลัง (มีภาพประกอบ)

สาวตรี : สาวดีค่ะ พบกับรายการทีลีสวงจ้อย ต๋อง สาวตรี สามิภักดิ์ เป็นผู้ดำเนินรายการ มีชินแสจระ เป็นผู้ให้ความรู้เรื่องทีลีสวงจ้อย ช่วงแรกของเราจะพูดถึงเรื่องพื้นฐานวงจ้อย หลาย ๆ คนที่เพิ่งมาได้ชม คุณสามารถเรียนรู้และนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันหรือไปดูของตัวเองเองก็ได้ มาดูกันต่อ สืบเนื่องจากสัปดาห์ที่แล้ว เราคุยกันถึงเรื่องบ้านที่สองข้างมีน้ำขนานทั้งหน้าและหลัง

ชินแสจระ : ลักษณะดังกล่าวมีทั้งดีและไม่ดี

สาวตรี : เอาข้อดีก่อนแล้วกันค่ะ

ชินแสจระ : ข้อดีคือ น้ำอยู่ข้างหน้า ข้อเสียคือ น้ำอยู่ข้างหลัง บ้านอย่างนี้มีทั้งดีและไม่ดี หมายถึงว่า เราสามารถแก้ไขได้ง่าย ๆ

สาวตรี : อย่างไรค่ะ

ชินแสจระ : โดยทั่วไปแล้วถ้าบ้านอยู่ข้างหน้าของไม่ดี

สาวตรี : ที่ไม่ดี เนี่ยส่งผลอย่างไรค่ะ

ชินแสจระ : คือถ้าน้ำอยู่หน้าบ้านจะดี น้ำมาข้างหน้าหมายถึง ทรัพย์ดี หากน้ำมาข้างหลังก็อดทรัพย์ไปเลย ส่งผลคือ ทรัพย์มันไม่ได้มาข้างหลัง มันมาข้างหน้า ถ้าน้ำอยู่หลังบ้าน หลังบ้านเป็นคลอง 3 เมตร 4 เมตร ไม่น่าเป็นห่วง ถ้าเป็นคลองใหญ่ เป็นแม่น้ำถือว่าไม่ดี เพราะทรัพย์ไม่ได้มาข้างหลัง ทรัพย์ ลมกับน้ำก่อก้อนขึ้นมาได้ พอก่อก้อนขึ้นมาได้ มาทางข้างหลังบ้าน ข้างหน้าไม่ได้เข้ามา แต่มันดันออก ข้างหน้าก็บ่งบอกถึงลมกับน้ำเหมือนกัน อย่างนี้ต้องไปแก้ข้างหลัง โดยการทำให้ฝั่ง กั้นไว้

ก่อน รากก้นน้ำ จะทำให้ทำธุรกิจรุ่งเรือง สุขภาพแข็งแรง อยู่ไปชั่วลูกชั่วหลาน ร่ำรวย บิวาร ส่งเสริม บารมี เศรษฐี กระแสลมเป็นกระแสทรัพย์ ส่วนข้างหน้าบ่งบอกถึงลมกับน้ำเหมือนกัน ลมกับน้ำมาก่อน ทรัพย์ขึ้นมามันพัดเข้าข้างหน้า ทรัพย์มันมาข้างหน้า เป็นสิ่งที่ถูกต้องอยู่แล้วเพราะฉะนั้นตรงนี้น้ำอยู่ข้างหน้าดี น้ำอยู่ข้างหลังไม่ดี

สาวตรี : ต้องไปแก้ข้างหลัง

ซินแสจ๊ะ : ครับ ต้องไปแก้ข้างหลัง แก้ง่าย ใช้ดินไผ่ตง รากเขาเป็นก้อนใหญ่ สามารถกันไว้ก่อน ทรัพย์ตัวนี้ รากก้นน้ำไว้ ส่วนต้นของไผ่ตงนี้คือ ภูเขาตรงนี้ได้ 2 แบบ ตรงนี้แก้ง่าย ยังไง ๆ ยังเป็นทางบวกมากกว่าทางลบ

สาวตรี : ถ้าแก้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่งผลดี 100%

ซินแสจ๊ะ : ครับ ส่งผลดี 100%

สาวตรี : ทำธุรกิจ รุ่งเรือง สุขภาพแข็งแรง

ซินแสจ๊ะ : ทุกอย่างได้หมด คือไผ่ตง ต้นนั้นปลูกขึ้นมา มันเหมือนภูเขาลูกหนึ่ง มันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ไม่ได้เอาดินไปถมขึ้นมา แต่มันโตขึ้นมาตามธรรมชาติ เพราะฉะนั้นจะส่งผลดีมาก

2. ช่วง “ชีวิตกับดวงจ้อย”

ช่วงนี้ทางทีมงานคัดเลือกแผนรายการที่เป็นสมาชิกยูบีซี แล้วส่งจดหมายเข้ามาแจ้งความประสงค์ต้องการให้ซินแสจ๊ะไปให้คำแนะนำเรื่องศาสตร์ของดวงจ้อย เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องบ้านของแผนรายการนั้น ๆ โดยทางทีมงานรายการที่สี่ดวงจ้อยจะออกไปถ่ายทำรายการในสถานที่จริง หรือบ้านของแผนรายการนั่นเอง ว่าลักษณะบ้านหลังนี้ มีจุดเด่น จุดด้อยตรงไหน จะต้องปรับปรุงส่วนไหนของบ้านอย่างไร โดยทางรายการจะไม่คิดค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

ตัวอย่างของช่วงชีวิตกับดวงจ้อย วันที่ 6 มิถุนายน 2544

สมจิตร : สวัสดิ์ค๊ะ

ซินแสจ๊ะ : สวัสดิ์ครับ

สมจิตระ : วันนี้รู้สึกยินดีที่อาจารย์มาเยี่ยมมนะคะ ก็อยากจะขอให้อาจารย์ช่วยชี้แนะที่อยู่อาศัยอันนี้ด้วยค่ะ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์กับสมาชิกที่อยู่คนใด

ชินแสจระ : ตึกหลังนี้นะครับ ที่อาจารย์ได้ตรวจดูแล้วว่า มันเหมือนกับ ถ้าดูกันเผิน ๆ ตึกนี้ก็ดีสวย คำว่าสวยก็คือ ธรรมชาติ สร้างแล้วใช้ได้ ใช้ได้อยู่ประมาณ 60 70% เท่านั้นเอง แต่เวลานั้นคือภาพรวมนะครับ แต่ว่าตามที่อาจารย์ดูจากเข็มทิศ บอกได้เลยว่าหน้าตึกก็คือ หันค่อนข้างจะตะวันตกเฉียงใต้ ไม่เกิน 20 องศาของเฉียงใต้ซึ่งค่อนข้างจะตะวันตกมากขึ้น ภายในตึกตัวนี้ชุมทรัพย์เปิด แต่ว่ามันมีธรณีไปขวาง มันมีทรัพย์เข้ามาแต่ว่าทรัพย์แปรไปกับตัวอื่นแล้วอีกอย่าง ทรัพย์กินไม่ มี ทำอย่างเศรษฐกิจแต่ไม่กินอย่างเศรษฐกิจ กินอย่าง แบบว่ามีกินก็กิน ไม่มีกินก็ไม่กิน หรือว่ากินอย่างง่าย ๆ ไม่ใช่กินอย่างเศรษฐกิจกิน เพราะว่าชุมทรัพย์กินมันไม่เปิด ทำไมถึงบอกว่าไม่เปิด ก็พื้นที่ในห้องของคุณ มันจะไปหมดไม่มีที่ไปที่มา ไม่มีทรัพย์ตัวหนึ่งไหลลงไป ไม่มีน้ำตัวหนึ่งไหลมาจุดนี้ส่วนหนึ่งที่เก็บ บ้านหลังนี้อาจารย์ย้ำว่าไม่ให้ใครลืม คนเราเกิดมาต้องมี 2 ส่วน ที่คู่กันคือ ทรัพย์กินกับทรัพย์เก็บ แต่ว่าบ้านหลังนี้ขาด 2 ตัว หมายถึงคุณจะทำธุรกิจอะไรข้างหน้า คุณต้องตะเกียกตะกายไปจุด แล้วพูดอะไรดี ๆ กับเค้า เค้าไม่มาเพราะกระแสของลมไม่มีที่ไป กระแสของน้ำไม่มีที่ไหล มันก็หยุดอยู่ตรงนั้น รอจนกว่าแห้งแล้วก็หาใหม่

อาจารย์แนะให้แก้ไขหน้าประตูของห้องน้ำ เวลานี้มีธรณีอันหนึ่ง คุณไปทุบทิ้งซะ เปิดชะทรัพย์มันเปิดอยู่แล้วแค่คุณมีธรณีไปขวางเท่านั้นเอง แค่ทุบทิ้งซะก็ง่ายแล้ว ส่วนห้องครัวนี้ ถ้าคุณคิดว่าอยู่อย่างธรรมชาติหรืออยู่อย่างธรรมดาก็ไม่ต้องไปยุ่งมันก็ได้ ถ้าอยมอยู่แบบนี้กินกล้วยเตี๋ยวห่อ กินอะไรก็ได้ ถ้าคิดว่าเราอยู่อย่างเศรษฐกิจกินอย่างเศรษฐกิจก็ยุบลงไปซะ 5 เซนต์ นะครับ ส่วนการนั่งทำงานของคุณก็นั่งถูกต้องแล้ว แฟนคุณก็ถูกต้องหมดแล้ว คุณไปแก้ไขแค่จุดเล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนประตูห้องที่มันตรงกัน มีอยู่ 4 บาน ก็เอาน้ำเต้าไปแขวนเสีย การเข้าไปในออฟฟิศของคุณ ประตูข้างมีอยู่บานหนึ่ง อาจารย์อยากแนะนำให้คุณปิดทิ้งซะ หรือไม่ก็สร้างกำแพงครึ่งหนึ่ง 60 เซนติเมตร เพื่อให้ปิดกระຈกตัวนั้นแล้ว ปิดเปิดประตูคุณก็ยังใช้

ได้อยู่ ศาสตร์ของฮวงจุ้ยหรือที่ลี้มนมีบังคับเฉพาะจุด แต่ไม่ได้บังคับ
จนคุณเดินไม่ได้เลย สามารถเปิดปิดประตูได้ บ้านหลังนี้ ที่ดินตรงนี้
ไม่สะอาด เอาทับทิมตันเดี่ยวมาปลูก

สมจิตร : ต้นเดี่ยวหรือคะ

ซินแสจ๊ะ : มีที่เยอะมาปลูกมากกว่านี้ก็ได้ ส่วนเทพเจ้าทั้งหลาย คงไม่แนะนำ
ให้บูชา เพราะห้องชุดอย่างนี้ไม่เหมาะให้บูชา เพราะควันธูปอะไร
อย่างนี้ อันตราย ไม่สะดวก

สมจิตร : ดิฉันขอขอบคุณอาจารย์มากที่มาชี้แนะ ขอให้อาจารย์มีสุขภาพแข็งแรง
เจริญก้าวหน้า มั่งมีศรีสุข

ซินแสจ๊ะ : ขอบพระคุณมากครับ ที่มีน้ำใจช่วยพรให้อาจารย์เยอะแยะ

3. ช่วง “ถามเพื่อเรื่องฮวงจุ้ย”

ช่วงนี้จะเป็นการตอบคำถามเรื่องฮวงจุ้ยของแฟนรายการที่ส่ง จดหมาย ไปรษณีย์บัตร
และอีเมล (E-mail) หรืออิเล็กทรอนิกส์เมล (Electronic Mail) มาสอบถามซินแสจ๊ะ

ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างถัดไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างจดหมายที่เขียนเข้ามาในช่วงถามเพื่อเรื่องฮวงจุ้ย

เรียน อาจารย์จิระ ฯ และคุณสาวตรี ฯ ที่เคารพ

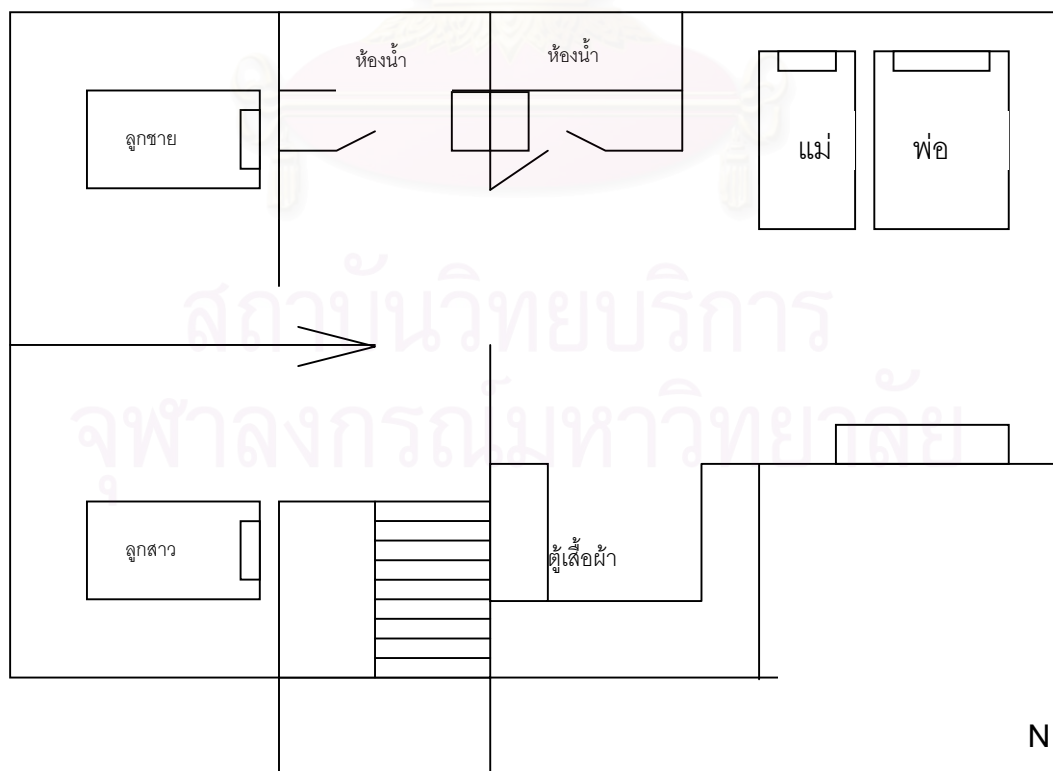
บ้านดิฉันเลขที่ ถนน..... สร้างและอยู่มาประมาณ 10 ปีแล้ว เดิมไม่มี
ระเบียง ไม่มีห้องพระ และห้องใต้ดิน เมื่อ 2 ปีที่แล้ว ได้ต่อเติมระเบียงบ้านไว้นั่งเล่น และตัดแปลงบ่อ
ปลาकारปเป็นห้องใต้ดิน (อยู่ใต้ดิน 1.50 เมตร อยู่เหนือดิน 0.60 เมตร) บนห้องใต้ดินต่อเติมเป็นห้อง
พระ

ดิฉันรบกวนอาจารย์ช่วยดูให้ด้วยว่าตามแปลนที่ส่งมานี้เป็นอย่างไรบ้าง จะต้องปรับ
ปรุงแก้ไขอะไรบ้างไหม เพื่อให้อยู่ดีมีความสุข ร่ำรวย และเจริญยิ่ง ๆ ขึ้น ไปอีก

ขอบคุณค่ะ

(ชื่อ - สกุล)

หมายเลขสมาชิก UBC



แปลนชั้นบน

ตัวอย่างจดหมายที่เขียนเข้ามาในช่วงถามเพื่อเรื่องฮวงจุ้ย

เรียน อาจารย์จ๊ะ ที่เคารพนับถือ

บ้านดิฉันเป็นสมาชิก UBC หมายเลขสมาชิก ที่บ้านมีคุณแม่ ดิฉัน และครอบครัวน้องชาย ที่บ้านติดตามรายการตี้ลีสฮวงจุ้ยของอาจารย์มาประมาณเกือบปีแล้ว ชอบรายการนี้มาก และอยากรบกวนอาจารย์ช่วยดูตี้ลีสที่บ้านให้ด้วยคะ ดิฉันได้แนบรายละเอียดของบ้านมาด้วยแล้ว ขอรบกวนอาจารย์ช่วยดูว่าควรจะมีการเปลี่ยนแปลงจุดไหน พร้อมกันนี้ดิฉันมีคำถามที่จะขอรบกวนอาจารย์ช่วยตอบให้ด้วยคะ

1. บ้านดิฉันเป็นบ้านทาวน์เฮาส์ 4 ชั้น ชั้นล่างด้านหน้าทำเป็น Office ประตุนำบ้านเป็นแบบสวิงเปิดเข้า-ออก มีป้ายชื่อบริษัทติดอยู่ที่ขอบระเบียงชั้น 2 ตัวบ้านหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ค่อนข้างไปทางทิศเหนือ ซึ่งเป็นทิศที่อัปลม ไม่ทราบว่าจะมีวิธีใดที่จะทำให้ตี้ลีสที่บ้านดีขึ้นใหม่คะ และการจัด Office ในปัจจุบันดีขึ้นใหม่คะ และชื่อป้ายบริษัทตั้งเหมาะสมใหม่คะ บ้านที่ตั้งอยู่ทิศนี้คนในบ้านจะเหนื่อย แล้วจะมีโอกาสรวยใหม่คะ อาจารย์ช่วยชี้แนะด้วยคะ
2. ชั้น 2, 3 และ 4 มีห้องนอนด้านหลังบ้านทั้ง 3 ชั้น ไม่ทราบว่าห้องชั้นไหนเป็นห้องมังกร หรือเป็นห้องมังกรทั้ง 3 ชั้น โดยห้องชั้น 2 น้องสะใภ้ หลาน และพี่เลี้ยงเด็กนอนอยู่ ห้องชั้น 3 ดิฉันนอนอยู่ และห้องชั้น 4 น้องชายกับหลานอีกคนนอนอยู่ ขอเรียนถามอาจารย์ว่าห้องที่แต่ละคนนอนในปัจจุบันเหมาะสมใหม่คะ
3. แม่ของดิฉันท่านแก่แล้ว ขึ้นบันไดไม่ค่อยได้ จึงได้จัดที่นอนให้นอนอยู่ในห้องนั่งเล่น ซึ่งเป็นห้องกระจกด้านหลัง Office การนอนห้องกระจกมีผลอะไรใหม่คะ ถ้ามีผลควรจะทำอย่างไร และในห้องนั่งเล่นมีรูปบรรพบุรุษติดอยู่ได้ใหม่ และรูปบรรพบุรุษควรจะทำติดที่ใดที่เหมาะสม ประตูห้องกระจกมีรางอลูมิเนียมบนพื้น ต้องเอาออกใหม่คะ
4. ห้องครัวของที่บ้านได้เปิดหลังคาครัวให้อากาศถ่ายเท เป็นแบบหลังคาชักกลอกได้ อาจารย์ช่วยดูว่ามีผลดีผลเสียอย่างไรบ้างคะ และห้องครัวได้ทำที่เก็บน้ำไว้ตามภาพ แต่น้ำซึมออก ปัจจุบันจึงไม่ได้เก็บน้ำไว้ จะทึบทั้งดีใหม่คะ
5. ปลายเท้าห้องนอน อาจารย์บอกว่าไม่ควรมีตู้ ถ้ามีแอร์แขวนอยู่ที่กำแพงปลายเท้า และวางเก้าอี้นั่งไว้ปลายเตียงได้ใหม่คะ การติดรูปภาพอยู่ที่หัวเตียงหรือปลายเตียงมีผลอะไรใหม่คะ
6. ห้องน้ำชั้น 2 และ 3 มีธรณีประตู พออนุโลมได้ใหม่คะ หรือต้องเอาออกด้วยคะ
7. ประตูระเบียงชั้น 2, 3 และ 4 มีธรณีประตูและเปิดออก ซึ่งมีกำแพงกันบังประตูไว้ด้านนอกระเบียง จะต้องแก้ไขอะไรใหม่คะ
8. บ้านตรงข้ามคาดฟ้าหลังคาบ้านเป็นมุมสามเหลี่ยม ต้องติดกระจกหิวสิงห์ แต่ไม่ทราบว่าต้องแขวนน้ำเต้าด้วยใหม่คะ
9. ที่บ้านมีต้นตะบองเพชรปลูกอยู่นอกรั้ว และมีต้นไม้ปลูกอยู่หน้าประตู ตามภาพจะได้ใหม่คะ

ดิฉันขอกราบขอบพระคุณอาจารย์จ๊ะ ไว้ ณ ที่นี้ด้วย และขอบคุณรายการ UBC ที่จัดให้มีรายการตี้ลีสฮวงจุ้ย ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับสมาชิก UBC ด้วยคะ

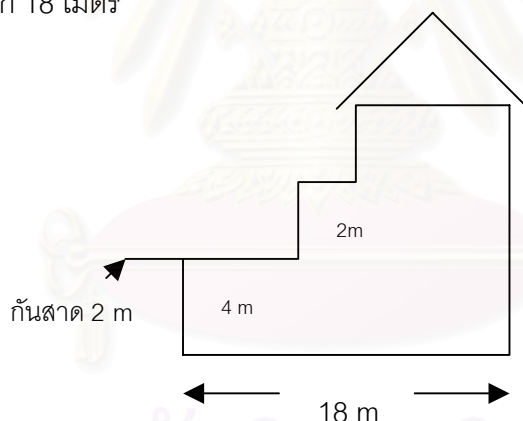
ขอแสดงความนับถือ

(ชื่อ-สกุล)

ตัวอย่างจดหมายที่เขียนเข้ามาในช่วงถามเพื่อเรื่องฮวงจุ้ย

เรียนสอบถามซินแสเกี่ยวกับเรื่องพื้นที่ต่างระดับ

1. มีคนบอกว่าพื้นที่ต่างระดับ มีความสวยงามในระยะสั้น แต่มีผลเสียในระยะยาว โดยเฉพาะด้านหลังต่ำกว่าด้านหน้า จะทำให้ ผู่อาวุโสจะไม่ได้รับการเคารพนับถือก่อให้เกิดปัญหาด้านอารมณ์ คุณเฉียวหงุดหงิดง่าย จริงหรือไม่ ช่วยอธิบายหน่อยครับ
2. ถ้าบ้านหันทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 10 องศา สร้างห้องน้ำทางมังกร ลึก 12 cm และห้องครัวท้ายบ้าน (หางเสือ) มีประตูเปิดออกหลังบ้าน โดยลึก 7 cm จะได้ไหม (ทรัพย์จะกระทบไหม)
3. ถ้าทางทิศตะวันตกเฉียงใต้มีบ่อน้ำจะทำให้แม่บ้านมีโรคภัยหรือไม่
 กรุณาบอก บริเวณหน้าบ้าน
 บริเวณหลังบ้าน นอกตัวบ้านหรือในตัวบ้านให้รายละเอียดด้วยครับ
 บริเวณข้างบ้าน ถ้าจริงแก้อย่างไร ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้เจอทางสามแพร่ง
4. ถ้าหน้าบ้านหันทิศตะวันตกเฉียงใต้ 10 องศา ทำหลังคา 35 องศา เทหน้า เทหลัง ตัวบ้าน 3 ชั้น กว้าง 9 เมตร ลึก 18 เมตร



ถ้าหลังคาสีเขียว ตัวบ้านสีขาว หน้าต่างสีเทา ฐานบ้านสีแทน ด้านในสีเขียวอ่อน จะได้ไหม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างจดหมายที่เขียนเข้ามาในช่วงถามเพื่อเรื่องฮวงจุ้ย

สวัสดีครับ

ที่บ้านผมรับ UBC มานานแล้ว และผมก็ติดตามรายตีลี่ป่อย ๆ ตอนนีที่บ้านกำลังจะทำการสร้างบ้านใหม่ในที่เก่า (ทุบทิ้งสร้างใหม่) ก็เลยอยากจะให้ถูกต้องตามหลักตีลี่ป่อยให้มากที่สุดครับ

ผมมีคำถามที่อยากจะถามมากมาย แต่ก็คงจะต้องค่อย ๆ ทอยถามดังนี้ครับ

(ขอให้ตอบทาง e-mail ก่อนนะครับ เพราะถ้าตอบทาง UBC จะต้องรอนานมาก ไม่ทันการ และกลัวจะพลาดเพราะไม่รู้ว่าจะตอบวันไหน เพราะอาจไม่อยู่บ้าน)

1. เรื่องเกี่ยวกับตีลี่ป่อยมีหนังสือให้ศึกษาเองเพิ่มเติมหรือไม่ ชื่ออะไรซื้อได้ที่ไหนครับ
2. อยากแนะนำให้มี Web ของตีลี่ป่อย (เป็นส่วนหนึ่งของ ubctv.com ก็ได้ จะจำกัดเฉพาะสมาชิกก็ได้นะครับ) เพื่อที่จะได้นำเรื่องต่าง ๆ ที่เคยเสนอไปแล้วหรือคำถามเก่า ๆ มาลงไว้ เพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้ามาหาความรู้ดูก่อนที่จะถามได้ ผมเชื่อว่าทางทีมงานคงได้รับคำถามคล้าย ๆ กันบ่อย ๆ และให้มี Webboard ด้วยก็ดีครับ
3. อยากทราบว่าถ้าจะส่งรูปภาพ หรือแบบแผนผังมาให้ทางทีมงานผ่านทาง e-mail ควรจะส่งใน Format ไหน เช่น *.bmp (Bitmap), *.jpg (Graphic File), *.ppt (Power Point), *.dwg (Autocad) หรืออื่น ๆ ครับ
4. ตามที่ชินแสจ๊ะ บอกว่าหลังคาบ้านต้องเทลงหน้าบ้านและหลังบ้าน (ไม่ใช่ด้านซ้ายขวา) นั้น ขอถามว่าหลังคามีความสำคัญมากน้อยแค่ไหน คือ แบบบ้านที่มองไว้เป็นตึกที่ไม่มีหลังคา (คือหลังคาเป็นดาดฟ้า) อย่างนี้จะมีข้อเสียมากน้อยอย่างไรบ้าง มีเคล็ดในการแก้ไขอย่างไรครับ ขอให้บอกโดยละเอียดด้วย
5. ปัจจุบันชินแสจ๊ะ ยังให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์หรือไม่ จะติดต่อถามได้ในกรณีไหนและช่วงเวลาไหนครับ ผมมีเบอร์ที่เคยให้ไว้ในรายการ แต่ไม่กล้าโทรไป กลัวจะเป็นการรบกวนครับ วันนี้รบกวนเท่านี้ก่อนครับ ขอขอบคุณล่วงหน้าครับ

ด้วยความนับถือ

สมาชิก

ไม่ต้องบอกชื่อในรายการนะครับ

ตัวอย่างจดหมายที่เขียนเข้ามาในช่วงถามเฟืองเรื่องฮวงจุ้ย

ชื่อ..... รหัสสมาชิก โทรศัพท์.....

ผมได้ติดตามดูรายการมาตลอดและได้ทำตามที่อาจารย์แนะนำแต่มีข้อสงสัยดังนี้ครับ

1. ก่อนเข้าครัวมีมุ้งลวดแต่จะปิดเฉพาะตอนกลางคืนเพราะกลัวยุงเข้าไม่ทราบว่ามีผลเสียอะไรหรือไม่
2. ชั้นล่างด้านหลังบ้านเป็นที่ตากผ้าเป็นที่โล่งไม่มีหลังคาแต่พื้นจะสูงกว่าตัวบ้านมีผลอะไรหรือไม่
3. พื้นหน้าบ้านสูง 17 ซม. ได้ทำบันไดก่อนเข้าบ้าน 1 ชั้นผิดหรือไม่
4. พื้นหลังบ้านสูง 17 ซม. ได้ทำบันไดก่อนออกไปนอกบ้าน 1 ชั้นผิดหรือไม่
5. ชั้นบนห้องนอน หัวนอนติดกับหน้าต่างได้ทำการตอกตะปูแล้วแต่ก็ยังฝันทุกคืนจะทำอย่างไรดีครับ
6. การนอน หญิง-ชาย ซ้าย-ขวา นับอย่างไรครับ
7. บ้านเสือไม่ดีอย่างไร เนื่องจากบ้านเป็นทวารนเข้าสหน้าแคบ
8. อาจารย์บอกว่าประตูครัวไม่ควรตรงกับประตูออกหลังบ้านจะทำอย่างไรดี เพราะไม่สามารถเลื่อนได้ ติดห้องน้ำและบันได
9. เนื่องจากมีกันอยู่ 4 คน พ่อ แม่ ลูกชาย 5 ขวบ(ปีชวด) และหญิง 1 ขวบ(ปีมะโรง) ใ้ะอาหารแบบกลมจำเป็นต้องมีเก้าอี้ 6 ตัวหรือไม่ มี 4 ได้หรือไม่
10. ผมปีจอ ภรรยาปีวอก ได้ทำตามอาจารย์บอกทุกอย่างแล้วแต่มีรายจ่ายตลอดเป็นเพราะดวงซงกันหรือไม่ครับ รบกวนอาจารย์ตอบข้อข้องใจด้วยครับ ขอขอบพระคุณล่วงหน้าและขอให้รายการดีสี่ฮวงจุ้ยอยู่คู่ UBC ตลอดไป

ตัวอย่างไปรษณียบัตรที่เขียนเข้ามาในช่วงถามเฟืองเรื่องฮวงจุ้ย

เรียน ผู้จัดการดีสี่ฮวงจุ้ย ทราบค่ะ ขอขอบพระคุณอาจารย์มากค่ะ รบกวนตอบให้ด้วยค่ะ

ข้าพเจ้าได้ชมรายการของท่านเป็นประจำ ข้าพเจ้าเป็นสมาชิก UBC เลขที่ ค่ะ รายการของท่านเป็นรายการที่ดีด้านการให้คำแนะนำฮวงจุ้ยของบ้านว่าควรจัดอย่างไร ข้าพเจ้าได้ชมและทดลองเองที่บ้านของข้าพเจ้าเอง บ้านของข้าพเจ้าหันหน้าทางทิศตะวันตก เป็นอาคารพาณิชย์ 2 ชั้น และบนดาดฟ้าชั้น 3 มองออกไปจะเห็นเสาโทรทัศน์และถังเก็บน้ำใบใหญ่ ตั้งข้ามหน้าบ้านของอาคารพาณิชย์อีกฝ่ายหนึ่งที่สูง 4 ชั้นค่ะ ข้าพเจ้าขอถามคำถามดังนี้ค่ะ

1. บ้านข้าพเจ้าควรจะต้องติดกระจกสะท้อนหรือไม่ค่ะ
2. บ้านนี้มีแต่ผู้หญิง 2 คน (ชั้น 2 ห้องนอน) ควรจะนอนห้องด้านหน้าหรือห้องด้านหลังบ้านค่ะ
3. ถ้าตอนช่วงบ่ายนอนเล่นอยู่ที่ชั้นล่าง แล้วหันเท้าออกหน้าบ้านจะเป็นอะไรหรือเปล่าค่ะ

ขอถามราคาของน้ำเต้าลูกเล็กและลูกใหญ่ ราคาเท่าไร และกระจกสะท้อนเล็กและใหญ่ ราคาเท่าไร ถ้าจะซื้อควรทำอย่างไร สั่งทางธนาคินติ ไปรษณีย์ได้ไหมค่ะ

(ป.ล. กรุณาช่วยตอบทางจดหมายให้ด้วยค่ะ)

ขอแสดงความนับถือ

(ชื่อ-สกุล)

ดังกล่าวเห็นได้ว่ารูปแบบรายการทีวีสวองจู้ย ก็มีความคล้ายคลึงกับรายการคนรักบ้านของสถานีวิทยุ คือ เป็นนำเสนอในลักษณะของการตอบคำถามจากผู้ชมและแฟนรายการเป็นหลัก โดยรายการทีวีสวองจู้ยจะมีบรรยายความรู้เรื่องของสวองจู้ยพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ โดยมีซินแสทำหน้าที่เช่นเดียวกับนักพยากรณ์ของรายการคนรักบ้าน คือทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้และเป็นทีปรึกษาสำหรับผู้ชมหรือแฟนรายการที่มีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับหลักของสวองจู้ย โดยจะเขียนจดหมายไปรษณียบัตร หรืออีเมลเข้ามาสอบถามได้ จะต่างจากรายการคนรักบ้านที่ไม่สามารถโทรศัพท์เข้ามาสอบถามได้ทันที เนื่องจากรายการทีวีสวองจู้ยไม่ได้เป็นรายการที่ออกอากาศสดเช่นเดียวกับรายการคนรักบ้าน จึงรับคำถามจากการส่งเป็นเอกสารเข้ามาเท่านั้น

สาเหตุของการเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุโทรทัศน์

จากแนวคิดของ McQuail (2000) ที่กล่าวถึงผู้รับสารที่เป็นแฟนสื่อ (The medium audience) ว่าเป็นผู้รับสารที่เลือกรับสื่อใดสื่อหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ ซึ่งแต่ละสื่อก่อให้เกิดกลุ่มผู้บริโภคหรือกลุ่มของผู้จงรักภักดี ที่ถูกดึงดูดเข้ามาหรือรั้งไว้ด้วยความเคยชินหรือความจงรักภักดีต่อสื่อหรือเกิดจากการกระตุ้นของสื่อ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นด้วยเหตุผลทางการค้าของสื่อ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดหรือค่อย ๆ เกิดขึ้น

ดังกล่าวการกำเนิดของเคเบิลทีวี (Cable TV) มีจุดมุ่งหมายก็เพื่อที่จะแก้ปัญหาหาอุปสรรคในการรับสัญญาณโทรทัศน์ในบางพื้นที่ เนื่องจากสัญญาณโทรทัศน์ที่ส่งออกไปในอากาศบางครั้งถูกบดบังด้วยภูเขาสูง หรือสิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่ ทำให้ผู้รับสารในบางพื้นที่รับสัญญาณภาพได้ไม่ชัดเจน จึงมีคนคิดติดตั้งเสาอากาศขนาดใหญ่ขึ้นในที่สูงบริเวณละแวกหมู่บ้าน เพื่อรับสัญญาณเข้าสู่เสาแล้วจึงเพิ่มสัญญาณส่งผ่านสายเคเบิลไปตามบ้านเรือนของชุมชนนั้น จากจุดประสงค์ดั้งเดิมที่มุ่งแก้ไขปัญหาการรับสัญญาณโทรทัศน์ เมื่อมีคนนิยมมากขึ้น จึงมีการคิดใช้เคเบิลทีวีเป็นช่องทางสื่อสารการค้า โดยเพิ่มรายการที่ผลิตขึ้นเอง หรือนำรายการที่มีอยู่ ออกอากาศเพิ่มขึ้น และพัฒนาประสิทธิภาพการส่งให้สูงขึ้น วิวัฒนาการของเคเบิลทีวี ได้ขยายบทบาทและจุดหมายจากเดิมออกไปมาก โดยมีการนำรายการโทรทัศน์หลากหลายรูปแบบมานำเสนอ ด้วยบริการตลอด 24 ชั่วโมง และไม่มีโฆษณาขึ้น เพื่อเป็นการเอาใจผู้ชมให้มากที่สุด เป็นการรั้ง ผู้ชมให้เข้ามาเป็นแฟนสื่อ

และจากการศึกษาสาเหตุของการเข้ามาเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางโทรทัศน์พบว่า แฟนรายการที่เป็นสมาชิกสถานีโทรทัศน์ยูบีซี เนื่องจากแฟนรายการเหล่านี้จะเป็นผู้ที่เปิดรับสื่อ

โทรทัศน์เป็นประจำ (Heavy User) จึงยอมเสียค่าสมาชิกเพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการเลือกเนื้อหาได้หลากหลายมากขึ้นกว่าการรับเฉพาะสถานีโทรทัศน์ที่ไม่เก็บค่าสมาชิก (Free TV)

จากการเป็นแฟนสื่อโทรทัศน์สู่การเป็นแฟนรายการ Lewis (1992) ได้กล่าวถึง แฟนว่า การเป็นแฟนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อเมื่อเรารู้สึกว่าชื่นชม นับถือ และปรารถนาของสิ่งนั้นอยู่เสมอ และการเป็นแฟนแสดงให้เห็นว่าสามารถใช้สิ่งที่ได้รับจากการติดตามนั้น ๆ ทำให้เกิดความมั่นใจในสถานการณ์ต่าง ๆ การมีสิ่งที่ตนชื่นชอบเป็นการสร้างความหมายของการมีตัวตนในสังคม

และผู้รับสารที่มีความชื่นชอบในเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง จนเกิดความคลั่งไคล้ในเนื้อหาประเภทนั้น ๆ ตามแนวความคิดของ McQuai (1994) กล่าวว่าผู้รับสารเหล่านี้เป็นลักษณะของกลุ่มแฟน (fan) เช่นกัน แฟนเนื้อหาการพยากรณ์ชีวิตต้องการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตอยู่ตลอดเวลา เพื่อนำคำพยากรณ์มาใช้ในการลดความไม่แน่นอนของชีวิตตัวเอง ดังนั้นเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสื่อสาร การถ่ายทอดเนื้อหาของการพยากรณ์ชีวิตที่จากเดิมเป็นการถ่ายทอดจากนักพยากรณ์สู่ผู้รับสารเป็นการส่วนตัว ได้เปลี่ยนแปลงไปผ่านสื่อกระจายเสียงโดยถ่ายทอดเนื้อหาที่มีความเป็นส่วนตัวไปสู่ผู้รับสารจำนวนมาก แต่ก็ยังคงได้รับความนิยมจากผู้ชม เนื่องจากแฟนเนื้อหาการพยากรณ์ชีวิตอยู่บนพื้นฐานที่มีความต้องการสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเรื่องของยุทธศาสตร์แห่งภูมิทำเลที่ตั้ง (ดีลิ่งฮวงจุ้ย) ซึ่งอาจารย์จิระ ได้อธิบายว่า 'ดีลิ่ง' เป็นเรื่องเกี่ยวกับพื้นที่ธรรมชาติหรือพื้นที่ของทำเล เป็นพื้นที่ที่ส่งผลและมีอิทธิพลต่อมนุษย์ พื้นที่ดีจะให้ผลดี พื้นที่ไม่ดีจะส่งผลร้ายต่อมนุษย์ ซึ่งดีลิ่งจริง ๆ แล้วคือ ภูมิศาสตร์ที่ตั้งทำเลของตัวเอง 'ส่วนฮวงจุ้ย' คือลมกับน้ำ เป็นภาพรวมเรื่องทิศทางของการสร้างบ้านว่าต้องหันไปตรงที่ลมและต้องมีที่น้ำด้วย เขาสองตัวนี้เป็นหลัก ต้องมีลมกับน้ำเลยเรียก 'ฮวงจุ้ย' จากเนื้อหาดังกล่าวที่ได้มีเรื่องเกี่ยวกับการส่งผลดีหรือผลร้ายกับมนุษย์ ทำให้คนทั่วไปมีความสนใจในเรื่องนี้ค่อนข้างมาก ดังนั้นไม่ว่าสารจะมาในรูปแบบใด ก็ยังคงเป็นที่ต้องการของแฟนเหล่านี้

แฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุโทรทัศน์ มีสาเหตุในการเข้ามาเป็นแฟนรายการเนื่องจากมีความเชื่อในเรื่องของฮวงจุ้ยซึ่งเป็นศาสตร์เกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิต ศาสตร์หนึ่ง และได้ติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตจากสื่อโทรทัศน์ โดยยังมีความเชื่อในหลักของดีลิ่งฮวงจุ้ยว่าเป็นการชี้ทางแก้ไขให้สิ่งที่ไม่ดีให้เกิดผลร้ายให้กลับกลายเป็นสิ่งดี และส่งผลดีต่อเจ้าของบ้าน ครอบครัวและบริวาร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของธุรกิจ สุขภาพและความรุ่งเรืองของชีวิต ดังนั้นจึงต้องการข้อมูลหรือคำแนะนำในเรื่องหลักการดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดการติดตามเนื้อหาด้านนี้มาโดยตลอด บุคคลเหล่านี้จะติดตามจากทุก ๆ สื่อตามที่ตนพึงพอใจ เรียกได้ว่าไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามที่

เกี่ยวข้องกับการจัดวางสิ่งของในทูก ๆ สถานที่ที่คำนึงถึงหลักการนี้ตลอด และเมื่อเจอกับนักพยากรณ์หรือซินแสที่ตนเชื่อถือ และได้มีการพิสูจน์ความน่าเชื่อถือในหลักการของนักพยากรณ์ท่านนั้น ๆ โดยมีการตรวจสอบหลักการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจในคำแนะนำให้กับตัวเอง เมื่อพบว่าคำแนะนำสอดคล้องหรือตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตัวเอง และเป็นการนำไปสู่การเชื่อถือในคำแนะนำและหลักการ ทำให้ติดตามเนื้อหาของดีลี่ฮวงจุ้ยจากซินแสท่านนั้น ๆ

แผนรายการที่ติดตามรายการเนื่องจากมีความเชื่อถือในหลักการของฮวงจุ้ยอยู่ก่อนแล้ว จากการเป็นสมาชิกของเคเบิลทีวีทำให้มีโอกาสได้ชมรายการนี้ จากการบรรยายของอาจารย์จิมมี่ที่มีภาพประกอบในการอธิบายทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งสื่อโทรทัศน์จะได้เปรียบสื่อวิทยุตรงส่วนนี้ เพราะการที่ได้เห็นภาพด้วย ในการทำความเข้าใจเนื้อหาจะสามารถเข้าใจได้ง่ายกว่าฟังเพียงอย่างเดียว จากตรงนี้ก็ก่อให้เกิดความเชื่อถือในเนื้อหาของรายการ ทำให้แผนรายการต้องการนำความรู้ที่ได้รับมาไปปรับปรุงใช้กับบ้านของตัวเอง

คุณวรรณุช บุรีสกุล กล่าวว่า “รู้จักรายการดีลี่ฮวงจุ้ยก็เพราะว่าเป็นสมาชิกยูบีซี ได้ดูรายการนี้มาประมาณปีกว่า ๆ นี้เอง ก็สนใจหลักของฮวงจุ้ยมากก่อนที่จะได้มีโอกาสดูรายการนี้เสียอีก พอมาเจอรายการนี้เราก็เลยดู เพราะคิดว่าเป็นรายการที่น่าสนใจ มีประโยชน์ดี สามารถเอาข้อมูลในรายการมาปรับใช้กับบ้านของเราได้ ให้ความรู้กับตัวเราด้วย ตรงนี้มันเป็นการเพิ่มทักษะทางด้านความคิดของเราให้มากขึ้นด้วย ชอบช่วงแรกของรายการ เพราะอาจารย์อธิบายแล้วมีภาพประกอบในการอธิบาย เวลาเห็นภาพมันทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น” (วรรณุช บุรีสกุล. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

สำหรับเนื้อหาที่แผนรายการต้องการทราบ ก็จะเป็นเรื่องของหลักการฮวงจุ้ย ทุกเรื่องเนื่องจากแผนรายการต้องการทราบเพื่อนำไปข้อมูลดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับตัวเองโดยต้องการให้ข้อมูลสามารถตอบสนองต่อความต้องการทางด้านความร่ำรวย ความเจริญรุ่งเรือง

คุณวรรณุช บุรีสกุล กล่าวว่า “เรื่องที่ยากก็พวกสถานที่ ทำเลการปลูกบ้าน ทิศทางลมทิศทางของน้ำและภูเขา ควรอยู่ทิศทางใดที่เหมาะสม ธรรมดาอาจารย์ก็พยากรณ์ได้เป็นไปตามธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมของฮวงจุ้ยนั้น ๆ อยู่แล้ว อยากให้อาจารย์อธิบายให้เข้าใจและละเอียดมากขึ้น” (วรรณุช บุรีสกุล. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

จากการกระตุ้นของสื่อโทรทัศน์ ที่มีการจัดทำนิตยสารรายเดือน (UBC Magazine) เพื่อประชาสัมพันธ์สถานีโทรทัศน์ แนะนำรายการ และเสนอโปรแกรมรายการของทางสถานี ทำให้ผู้ชมโทรทัศน์ สามารถเลือกชมรายการที่ตนสนใจหรือความต้องการของตนได้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้แฟนรายการได้เลือกชมรายการที่ตนสนใจ และเมื่อชมแล้วจะนำความรู้ที่ได้รับไปตรวจสอบกับที่อยู่อาศัยของตัวเอง

“ดูรายการนี้เพราะเป็นสมาชิกยูบีซี เริ่มดูรายการก็ตั้งแต่ที่เค้ามีรายการนี้เลย แต่ว่าไม่ได้ดูทุกตอน เห็นรายการนี้จากหนังสือมันมีโฆษณาอยู่ในหนังสือ ในแมกกาซีนของยูบีซี ไม่เคยรู้จักอาจารย์มาก่อน คือ ลองฟังดู ก็โอเค มันเข้าใจง่ายแล้วอีกอย่างก็คือ เราสามารถมาดูที่บ้านเราว่าเออมันตรงกับอย่างนั้นหรือเปล่า ถูกต้องไหมอะไรอย่างนี้ ถ้าแก้ไขได้ที่มันไม่มากมายอะไรก็แก้ไขไป ในรายการอาจารย์เค้าสามารถอธิบายได้เข้าใจดี อย่างเวลาอาจารย์เค้ายกตัวอย่างบ้านคนอื่น เรายังได้ความรู้ คือ ถึงบางที่มันไม่ได้ตรงกับบ้านเรา เป็นของคนอื่นเนี่ยเราก็ยังสามารถใช้เป็นเกร็ดความรู้ได้ ว่าเออถ้าเราไปเจอที่อื่น เอ๊ะ มันน่าจะคล้าย ๆ กับคนอื่นนะ แต่เราก็ไม่กล้าแนะนำ” (ลิลลี่. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2545)

แฟนรายการติดตามเนื่องจากมีความเชื่อถือในตัวนักพยากรณ์และเนื้อหาที่นักพยากรณ์นำเสนอ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปแก้ไขข้อบกพร่องของบ้านตนเอง อย่างน้อยช่วยในด้านจิตใจ จึงเป็นสาเหตุทำให้แฟนรายการติดตามรายการดีสี่ดวงจ้อย

คุณสรรเสริญ สันติสกุล กล่าวว่า “ไม่เคยรู้เรื่องของฮวงจุ้ยมาก่อน จนกระทั่งได้ดูรายการนี้จากยูบีซีนี้แหละ ดูมาได้ 2 ปีแล้ว ปกติจะดูทุกวันอาทิตย์ ตอน 2 ทุ่มก็ดูคนเดียว ตอนหลังก็แนะนำให้พี่สะใภ้ดูด้วย เพราะพี่สะใภ้เขาสนใจเรื่องนี้มาก ชอบช่วงตอบคำถามเพราะได้เห็นตัวอย่างและการแก้ไขของอาจารย์ ทำให้เราสามารถนำมาใช้ได้บางรายการ อย่างน้อยมันก็ช่วยเราในด้านของจิตใจ” (สรรเสริญ สันติสกุล. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2545)

แฟนรายการที่ชมรายการ เมื่อนักพยากรณ์พูดในลักษณะให้กำลังใจและให้ความหวังต่อผู้ชมรายการว่า “ไม่มีอะไรที่ผิดแล้วจะแก้ไขให้เป็นถูกไม่ได้ ไม่ว่าบ้านของท่านหรือทำเลที่ตั้งของท่านไม่ถูกตามหลักดีสี่ดวงจ้อย ถ้าท่านเริ่มต้นทำให้ทุกอย่างเป็นไปตามศาสตร์นี้ สิ่งที่ไม่ดีจะหายไป สิ่งที่ไม่ดีร้ายจะสูญสลาย และนั่นคือชีวิตที่ดีทั้งสุขภาพและทรัพย์สินเงินทองจะเริ่มต้นนับหนึ่งตั้งแต่วันนี้ และจะไม่มีวันนับถอยหลังอีก” ซึ่งเป็นหลักการของนักพยากรณ์ที่มักจะย้ำในรายการอยู่เสมอว่า “ไม่มีอะไรที่แก้ไขให้ดีขึ้นไม่ได้ แต่แฟนรายการเกิดความรู้สึกว่านั่นเป็นการสื่อสารระหว่างตัวนักพยากรณ์กับ

ตนเองสองคนเท่านั้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะหนึ่งของแฟนที่คลั่งไคล้ต่อผู้ที่ตนชื่นชอบและต้องการครอบครองเนื้อหาว่าเป็นของตัวเอง รวมทั้งรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของรายการ ทำให้เกิดความศรัทธาต่อตัวนักพยากรณ์

คุณงามตา ก่อเกียรติบัณฑิต กล่าวว่า “ประทับใจในตัวอาจารย์จ๊ะ คืออาจารย์บางท่านก็จะให้แก่อ่างนี้ อ่างนี้ แล้วก็พูดจนเรารู้สึกท้อแท้ แต่อาจารย์จ๊ะเนี่ย ถ้าฉันคุณทำอย่างนี้ อย่านี่ไปก่อนละกัน พอทำดูแล้วก็ดีเหมือนกัน ยังมีการให้ความหวังและกำลังใจว่าเรายังไม่แยเซ่ทีเดียว อย่างน้อย ๆ รอก่อนว่าให้ช่วงนี้เราฟันไปก่อน ช่วงนี้การเงินเราไม่ค่อยดี เราจะไปรื้อทั้งบ้านคงไม่ไหว หรือว่ารื้อทั้งบ้านแล้วลูกเราอยู่ได้ไหม เพราะว่ามันมีฝุ่นมาก อะไรมาก ต้องแก้ทีละจุด” (งามตา ก่อเกียรติบัณฑิต. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2546)

แฟนรายการมีความเชื่อในหลักการของทีลีสวงจ้อย เมื่อได้รับชมรายการ ยิ่งเป็นการเพิ่มความประทับใจให้กับรายการ

“สิ่งแรกคือตัวเองชอบเรื่องของศาสตร์ของฮวงจุ้ยเป็นทุน แล้วก็อ่านหนังสือมา อย่างที่สอง สำคัญมากเลยคือ ได้ดูรายการทีลีสวงจ้อย แล้วรู้สึกประทับใจรายการนี้เพราะว่าเป็นรายการที่ช่วยคนอื่นหลาย ๆ คน ซึ่งไม่มีความรู้ตรงนี้ แต่มีความเชื่อทางด้านนี้ ได้ปรับปรุงและได้แก้ไขบ้าน ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ซึ่งมันเหมือนเป็นกุศลอย่างหนึ่งที่ทางรายการทีลีสวงจ้อยจัด” (ชนิภา ศรีนาวงศ์. เทปโทรทัศน์รายการทีลีสวงจ้อย)

ดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าการติดตามรายการของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตทางโทรทัศน์ เกิดจากความต้องการของแฟนรายการที่จะได้ข้อมูลในเรื่องของทีลีสวงจ้อย โดยเกิดจากการให้ความรู้ (Knowledge) ของนักพยากรณ์ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude) ต่อตัวนักพยากรณ์ และหลักของฮวงจุ้ย รวมทั้งเกิดความเชื่อ (Belief) กับตัวแฟนรายการด้วย สู่ พฤติกรรม (Behavior) การติดตามรายการ เพื่อนำหลักการไปแก้ไขที่อยู่อาศัยของตนเอง เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งสามารถส่งผลให้ถึงความร่ำรวย การมีสุขภาพที่ดีต่อไป เมื่อได้คำแนะนำจาก นักพยากรณ์แฟนรายการก็จะนำไปปฏิบัติ (Practice) ตามคำแนะนำนั้น ๆ ซึ่งในการตั้งใจติดตาม ผลงานของนักพยากรณ์ของแฟนรายการ สามารถวิเคราะห์ได้จากวิธีการนำเสนอหรือถ่ายทอดเนื้อหาของนักพยากรณ์ ที่มีส่วนทำให้เกิดเป็นแฟนนักพยากรณ์

วิธีการสื่อสารของนักพยากรณ์

จากลักษณะของการอธิบายและการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับที่ลี้ลับของนักพยากรณ์นี้เองที่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเพราะเหตุใดแผนรายการถึงต้องการแสวงหาข้อมูลเหล่านั้นจากนักพยากรณ์ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยตามความเชื่อของแผนรายการ รวมถึงเป็นการลดความไม่แน่นอนได้อีกด้วย เนื่องจากแผนรายการต้องการตรวจสอบด้วยว่า ตนได้ทำตามหลักของฮวงจุ้ยหรือไม่ ดังกล่าววิธีการในการสื่อสารของนักพยากรณ์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธาต่อตัวนักพยากรณ์และคำแนะนำด้วย ที่ทำให้เกิดขึ้นกับแผนรายการนำไปสู่การติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต

การที่คำพยากรณ์ได้รับความสนใจจากแผนรายการ ส่วนหนึ่งมาจากบุคลิกลักษณะของผู้พูด (Ethos) ซึ่งจากทัศนะของอริสโตเติลที่ได้ศึกษาถึงวิธีการพูดเพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลนั้นพบว่าส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้พูดมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดในสายตาผู้รับสารมาจากลักษณะความน่าเชื่อถือของผู้พูดที่ปรากฏอยู่ในสายตาของผู้รับสาร ซึ่งสามารถแสดงลักษณะหลายประการให้เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิดของผู้รับสารได้ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ที่สามารถถ่ายทอดภาพบุคลิกของนักพยากรณ์ การแต่งกายของนักพยากรณ์ ในลักษณะที่เป็นทางการคือมีการใส่สูทและผูกเนคไท การแต่งตัวให้ดูมีลักษณะภูมิฐาน แสดงให้เห็นว่านักพยากรณ์มีความน่าเชื่อถือดูมีหลักการ ทำให้แผนรายการบางท่านได้มีโอกาสได้เห็นบุคลิกส่วนตัวของนักพยากรณ์ก่อนที่จะมาฟังรายการคนรักบ้าน บุคลิกภาพดังกล่าวสร้างความน่าเชื่อถือให้กับตัวนักพยากรณ์ ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสียงการพูดจา การแต่งกายที่ดูภูมิฐาน น่าเชื่อถือ และขณะเดียวกันในการไปถ่ายทำนอกสถานที่ นักพยากรณ์ก็ยังคงแต่งกายลักษณะสุภาพเรียบร้อย ภาพลักษณ์ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความน่าเชื่อถือและความประทับใจให้เกิดขึ้นกับแผนรายการได้เช่นกัน

นอกจากบุคลิกลักษณะของนักพยากรณ์แล้ว การพูดเพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลแบบ Ethos ยังประกอบไปด้วย ความรู้จริงในเรื่องที่พูด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากหากนักพยากรณ์มีความรู้จริงในเรื่องที่ตนพูด จะทำให้สามารถสื่อสารเรื่องของการพยากรณ์ให้ผู้ฟังเข้าใจได้อย่างชัดเจน การมีคุณธรรมหรือความดีงามในตัวผู้พูด เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อใจศรัทธาต่อตัวนักพยากรณ์ และความจริงจังและความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถแสดงออกได้จาก ท่าทาง สีหน้า แววตานั้น้ำเสียงของนักพยากรณ์ จากลักษณะดังกล่าวนั่นเอง เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้แผนรายการมีความเชื่อถือและศรัทธาในตัวนักพยากรณ์และหลักการของนักพยากรณ์

คุณกาญจน์ชนก กล่าวว่า “ก่อนก็เป็นสมาชิกยูบีซีอยู่แล้ว บังเอิญมาเจอแล้วก็ดูมาเรื่อย ๆ ก็ดูอาจารย์เค้าอธิบาย มันก็น่าสนใจดีสินะ นั่นแหละถูกใจตรงนี้ ตั้งแต่นั้นมาก็ติดตามมาเรื่อยๆ ทั้งที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยรู้เรื่องนี้เลย มาดูรายการนี้ก็เพราะตัวชินแสเลย คิดว่าเวลาไม่มากไปหรอกอยากให้เพิ่มเวลามากกว่านี้ด้วยซ้ำ เพราะถ้าเรามีเวลาติดตามเราก็จะดูไปได้เรื่อย ๆ เคยเตรียมเอกสารจะส่งไปถามชินแสเหมือนกัน เตรียมไว้เรียบร้อยแล้วแต่ก็ยังไม่ส่งซักที จนรายการเลิกทำ พอที่นี้ยูบีซีเราก็ยกเลิก ยกเลิกไปแล้วหมดแล้วตอนนี้ไม่ได้ใช้ยูบีซีแล้ว ก็ไม่รู้จะดูอะไร เพราะดูอยู่รายการเดียว ก็คิดว่าเอ๊ะ อาจารย์จะออกทีวีอีกเมื่อไหร่เนี่ย รออยู่ เห็นอาจารย์บอกว่าจะออกอากาศอีกช่อง 5 อีก” (กาญจน์ชนก. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2546)

เมื่อแฟนรายการศรัทธาในตัวนักพยากรณ์ท่านนี้ ทำให้ติดตามผลงานของนักพยากรณ์ท่านเดียว ไม่สนใจนักพยากรณ์ท่านอื่น

คุณลิลลี่ กล่าวว่า “รายการฮวงจุ้ยอื่นไม่ดู ดูของอาจารย์คนเดียว เพราะรายการอย่างนี้ไม่ค่อยมี มันมีน้อยจำไม่ได้ว่ามีรายการอะไรบ้าง แต่ดูของอาจารย์อย่างเดียว ส่วนการพยากรณ์อย่างอื่นไม่ค่อยดู น้อยแทบไม่ได้ดูเลย มีแต่อันนี้เพราะชอบเรื่องพวกนี้มากกว่า เกี่ยวกับศาสตร์ด้านที่ดีฮวงจุ้ยมากกว่า” (ลิลลี่. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2546)

การติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตก็เพื่อต้องการข้อมูลในเรื่องของดีฮวงจุ้ย เพื่อนำไปปรับใช้กับบ้านของตัวเองและคนใกล้ชิด และอีกส่วนหนึ่งมาจากความชื่นชอบในตัวนักพยากรณ์ของแฟนรายการ และทำให้เกิดการติดตามผลงานของนักพยากรณ์ต่อ ๆ ไปในทุกที่ ที่นักพยากรณ์มีผลงาน เช่นเมื่อนักพยากรณ์จะไปออกรายการที่ช่องอื่น แฟนรายการเหล่านี้ก็จะตามไป หรือเมื่อนักพยากรณ์มีผลงานด้านหนังสือ แฟนเหล่านี้ก็จะติดตามผลงานสิ่งพิมพ์ด้วยเช่นกัน

สรุปได้ว่าแฟนรายการที่ติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต ไม่ว่าจะเกิดจากการเป็นแฟนช่องหรือสถานี แฟนสื่อโทรทัศน์ แฟนเนื้อหา หรือแฟนนักพยากรณ์ พบว่าแฟนเหล่านี้มีปัญหา และต้องการแก้ไขปัญหา โดยการแสวงหาข้อมูลเพื่อลดความไม่แน่นอนในการดำเนินชีวิต โดยมีความเชื่อว่าหลักการของฮวงจุ้ยสามารถแก้ไขเรื่องของการทำเลที่ตั้งและส่งผลดีให้เกิดขึ้นกับชีวิตของตนได้ จากวิธีการสื่อสารและการโน้มน้าวใจของนักพยากรณ์หรือชินแส เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ ให้มีความเห็นคล้อยตามกับหลักการและคำแนะนำ ทำให้เกิดความเชื่อถือในคำแนะนำของนักพยากรณ์ จนกระทั่งกลายเป็นการใช้คำแนะนำหรือคำพยากรณ์เป็นหลักในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงในเรื่องของ

ที่อยู่อาศัยตามหลักของดีสี่สวงจ้อย และนำไปสู่การติดตามรายการต่อไป ๆ เพื่อต้องการความรู้ด้านนี้ให้มีเพิ่มมากขึ้น

พฤติกรรมของแฟนรายการพยากรณ์ชีวิต

จากแนวคิดของทฤษฎีสั่งไว้ – การตอบสนอง เมื่อรายการดีสี่สวงจ้อยนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับดีสี่สวงจ้อย โดยการเชิญซินแสจิมมาบรรยายรวมทั้งมีช่วงตอบคำถามเรื่องเกี่ยวกับสวงจ้อยเปรียบเสมือนกับรายการเป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้แฟนรายการที่มีความต้องการข้อมูลดังกล่าวเกิดปฏิกิริยาตอบสนองต่อรายการ ในแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการติดตามรายการเป็นประจำ การส่งจดหมายเข้ามาให้นักพยากรณ์วิเคราะห์ให้ เป็นต้น

โดยพฤติกรรมการติดตามรายการดีสี่สวงจ้อย แฟนรายการจะเรียนรู้ข้อมูลที่ได้รับจากนักพยากรณ์ ทั้งจากช่วงบรรยายและการตอบคำถามของบ้านผู้ชมที่ส่งจดหมายเข้ามา แฟนรายการจะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ เพื่อนำไปตรวจสอบกับบ้านของตนเองเป็นอันดับแรก ว่าถูกต้องตามหลักของดีสี่สวงจ้อยหรือไม่ ถ้าพบว่าไม่ถูกต้องก็จะติดตามว่าควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร ซึ่งเห็นได้ว่า แฟนรายการที่มีพฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากการมีความเชื่อ และศรัทธาต่อตัวนักพยากรณ์และคำพยากรณ์เป็นหลัก

คุณอรุณรัตน์ เจนสกุล กล่าวว่า “เมื่อก่อนก็ไม่มีความรู้เรื่องของสวงจ้อย แต่พอดู ๆ ไปเรื่อย ๆ ก็ได้ความรู้ไปเอง อย่างดูของคนอื่นก็นำมาดัดแปลง ในจุดนี้มันเหมือนกับของเรา ว่าเรามีปัญหาอย่างนี้ ก็แก้ไขอย่างนี้เหมือนกัน อย่างเรื่องของห้องน้ำก็ปฏิบัติตาม ก็ได้แก้ไขตาม ห้องครัวพอแก้ไขแล้วดีขึ้นหรือเปล่า น่าจะดีขึ้นนะเพราะว่าเราสบายใจขึ้น อย่างที่อาจารย์บอกไว้ว่าพอแก้ไขแล้วจะเห็นผลประมาณ 3 สัปดาห์ขึ้นไป ก็ต้องรอดู” (อรุณรัตน์ เจนสกุล. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2545)

เห็นได้ว่าการถ่ายทอดข้อมูลของนักพยากรณ์ เป็นการกระตุ้นให้แฟนรายการเกิดการเรียนรู้เพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปทดลองปฏิบัติ ในการดูว่าทำเลที่ตั้งของบ้านของตนเป็นเช่นไร ถูกตามหลักของดีสี่สวงจ้อย

เมื่อแฟนรายการได้รับข้อมูลความรู้จากนักพยากรณ์ แฟนรายการจะทำการศึกษารายละเอียดดังกล่าวที่ได้รับจากรายการแล้วจะนำมาเปรียบเทียบกับที่อยู่อาศัยของตนเอง หากเห็นว่าสิ่ง ที่ควรแก้ไขก็จะปฏิบัติตาม จะเลือกปฏิบัติตามคำแนะนำเท่าที่แฟนรายการสามารถปฏิบัติได้ โดยจะนำ

คำแนะนำมาประยุกต์เองและยังแนะนำรายการให้กับคนใกล้ชิดให้ลองติดตามด้วย นอกเหนือจากเนื้อหาเรื่องฮวงจุ้ยแล้ว แฟนรายการก็ยังคงสนใจเนื้อหาของการพยากรณ์ชีวิตในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์วันเดือนปีเกิด และจะติดตามเนื้อหาด้านการพยากรณ์ชีวิตจากหลาย ๆ สื่อ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์สื่อเดียว

คุณวรรณุช บุรีสกุล กล่าวว่า “วันนั้นดูรายการแล้วบ้านเราต้องแก้โดยการเอากระจกกับน้ำเต้ามาติด ก็โทรไปติดต่อทางรายการถามราคากระจกกับน้ำเต้า ราคาค่อนข้างสูง เราก็เลยยังไม่ได้ติด อย่างกระจกเนีย 2,500 น้ำเต้าลูกเล็กนี่ก็ 500 ปลูกเสกแล้ว เราเคยเห็นน้ำเต้าที่ยังไม่ปลูกเสกแค่ 30 – 40 เอง แต่เราก็ไม่กล้าเอามาแก้หรอก มันต้องแบบปลูกเสก พอดีเพื่อนเค้าไปทางเหนือมาแล้วเจออาจารย์ที่เค้ารับปลูกเสก เราก็ฝากเค้าซื้อราคาไม่สูงมากเอามาติดก่อน เค้าไว้สะดวก ๆ กว่านี้ ก็จะไปซื้อของอาจารย์จ๊ะมาติด เวลาเราดูแล้วนำมาเปรียบเทียบกับบ้านของเราเอง เราก็ยังแนะนำให้พวกญาติ ๆ และพี่น้อง เพื่อน ๆ ที่เป็นสมาชิกยูทูปี้ชีดูด้วย เผื่อเค้าจะได้เอาไปปรับใช้กับบ้านของเค้าบ้าง นอกจากฮวงจุ้ยก็พวกสิ่งพิมพ์ที่เขียนเรื่องดวงก็อ่านตลอด ส่วนหมอดูก็ไปหาบ้างคือมีญาติเป็นโหรหลวง เค้าก็ดูให้ บางทีก็อ่านจากตำราหมอดู ไฟยับชีบ้าง แล้วก็พวกเทพพยากรณ์ หรือเสี่ยงทายจากการไหว้เจ้าก็เคย เราคิดว่ามันก็ได้เสียหายอะไร หากเรามีเคราะห์จริง ๆ แล้วได้ทำไปมันก็ดีกับเรา” (คุณวรรณุช บุรีสกุล. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545)

การติดตามชมรายการที่ลิ้งฮวงจุ้ยของแฟนรายการจะชมที่บ้านเนื่องจากว่าเป็นรายการโทรทัศน์ทางเคเบิลทีวี ต้องเป็นสมาชิกจึงจะสามารถรับชมได้ และจะรับชมที่บ้านของตัวเอง ซึ่งแตกต่างรายการวิทยุที่สามารถรับฟังที่ไหนก็ได้ หากมีธุระต้องเดินทางก็ยังสามารถที่จะรับฟังในรถหรือพกวิทยุติดตัวไปได้ซึ่งสะดวกกว่าโทรทัศน์ โดยแฟนรายการเปิดชมรายการคนเดียวก่อน เมื่อรายการมีความน่าสนใจประกอบกับเริ่มทัศนคติที่ดีต่อรายการ และมีความเชื่อถือในความรู้ที่ได้รับจากรายการ ก็แนะนำให้คนใกล้ชิดได้ดูด้วย

คุณสรวิชัย สันติสกุล กล่าวว่า “ดูมาได้ 2 ปีแล้ว ปกติจะดูทุกวันอาทิตย์ ตอน 2 ทุ่มก็ดูคนเดียว ตอนหลังก็แนะนำให้พี่สะใภ้ดูด้วย เพราะพี่สะใภ้เขาสนใจเรื่องนี้มาก” (สรวิชัย สันติสกุล. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2545)

การแนะนำหรือชักชวนให้คนใกล้ชิดหรือผู้ที่สนใจในเรื่องดังกล่าวได้ชมรายการ นำไปสู่เป็นการเพิ่มจำนวนของแฟนรายการและผู้ชมรายการ ซึ่งแฟนรายการจะเป็นคนที่สนใจในเนื้อหาที่อยู่เดิม เห็นได้จากคุณอรุณรัตน์ที่มีโอกาสได้ชมรายการจากการที่มีญาติแนะนำ

คุณอรุณรัตน์ เจนสกุล กล่าวว่า “ตอนแรกไม่รู้จักรายการนี้ ญาติเค้าแนะนำมา อีกที เค้ารู้ว่าดิฉันสนใจเรื่องฮวงจุ้ยก็เลยแนะนำให้ลองเปิดดูทีลีสววจุ้ย ดิฉันก็เลยดูตั้งแต่นั้นมา ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยพลาดรายการนี้เท่าไร บางทีก็ไม่ได้ดู แต่คุณแม่เนี่ยชอบดูรายการนี้มาก ดูทุกครั้งเลย ส่วนพวกการพยากรณ์ชีวิตอย่างอื่น ๆ ก็สนใจนะ แต่ไม่ถึงกับติดตามมาก อาจจะเป็นเพราะว่ากลัวว่าถ้าหมอเค้าทักไม่ดีแล้วเราจะไม่สบายใจคิดมาก แต่เรื่องฮวงจุ้ยมันไม่ใช่อย่างนั้น มันเป็นการแนะนำให้แก้ไขในสิ่งที่ไม่ดีให้ดีขึ้น” (อรุณรัตน์ เจนสกุล. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2545)

ในการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต แฟนรายการมักจะชมรายการ พร้อม ๆ กับคนในครอบครัว เนื่องจากพฤติกรรมชมโทรทัศน์ของแฟนรายการ โดยปกติมักจะรับชมด้วยกันหลาย ๆ คน และความชื่นชอบก็มักจะคล้ายคลึงกัน ทำให้สามารถติดตามรายการเดียวกัน

“ที่บ้านสนใจเรื่องฮวงจุ้ยกันมากอยู่แล้ว แม่เคยเชิญซินแสมาดูฮวงจุ้ยให้ที่บ้าน อย่างตอนที่สร้างบ้านใหม่ ก็เชิญซินแสมาดูให้นะ และก็ทำตามมันเป็นศาสตร์ที่นำมาห้ศวรรษย์ จริง ๆ พอมาเจอรายการทีลีสววจุ้ยทางยูทูปี่ก็ดูกันมาตลอด ชอบดูกันทั้งบ้าน” (ศรียา โชติชาครพันธุ์. สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2545)

เมื่อแฟนรายการรับชมรายการพร้อม ๆ กันกับคนในครอบครัว ก็จะมีการพูดคุย ถกกันถึงเนื้อหาสาระของรายการ จากการสัมภาษณ์คุณลิลลี่ ซึ่งขณะสัมภาษณ์นั้น น้องชายของคุณลิลลี่ ก็คอยเสริมถึงเนื้อหาของรายการเมื่อคุณลิลลี่ไม่ได้กล่าวถึงประเด็นนั้น ๆ

แฟนรายการที่รับชมรายการทีลีสววจุ้ยแล้วมีความเชื่อในตัวนักพยากรณ์ และคำแนะนำของนักพยากรณ์ เนื่องจากต้องการข้อมูลความรู้ที่ได้รับจากนักพยากรณ์ เพื่อนำมาปรับปรุงใช้กับบ้านของแฟนรายการ เนื่องจากแฟนรายการเมื่อได้รับชมรายการก็นำความรู้ที่ได้รับมาลองตรวจสอบดูกับบ้านของตนเอง แต่ก็ยังไม่มั่นใจว่าตนคิดถูกต้องหรือเปล่าจึงต้องการให้นักพยากรณ์ดูให้อีกครั้ง โดยที่แฟนรายการเขียนจดหมายเข้ามาสอบถามนักพยากรณ์

คุณงามตา ก่อเกียรติบัณฑิต กล่าวว่า “เคยเขียนจดหมายเข้าไปสอบถาม แต่ทางรายการจับไม่ได้เลย ไม่เคยจับเราได้เลย อยากถามอาจารย์หลายเรื่อง เพราะว่าหนึ่งที่บ้านมีห้องน้ำผีด เราดูเรารู้เพราะตอนนั้นเราไม่มีเบอร์อาจารย์ รู้สึกกังวลมากกว่าควรจะแก้ไขยังไงกับที่บ้าน แล้วลูกเราก็เยอะด้วย 5 คน เราก็อยากทำให้ดี เราดูรายการบ่อย แต่ไม่ถึงกับทุกวัน เพราะเทปมันเป็นวีรูน (Rerun) เทปซ้ำ แต่บางทีเราดูแล้วไม่เข้าใจเรื่องไหน เราก็จะคอยดูตอนนั้น ๆ ซ้ำอีก คือ ฟังหลาย ๆ เทียวกให้มัน

แน่ใจว่าเออที่เราดูเราเข้าใจถูกต้อง แล้วก็อีกอย่าง ส่วนใหญ่ที่อาจารย์นำมาออกรายการจะเป็นบ้านจัดสรร ตึกแถวน้อยมาก บ้านเราเป็นตึกแถว อยากจะขอร้องอาจารย์นิดนึงให้เป็นตึกแถวบ้าง อยากให้ออกบ้าง เพราะว่าเปิดทุกครั้งไม่เคยเจตึกแถว ไม่เคยเลยเท่าที่จำได้ ดูเป็นสมาชิกมา 3 ปีได้มั้งคะ จำไม่ได้ รู้สึกว่านานมากแล้ว คือเนื้อหาไม่โดนใจที่เราอยากให้มี พอเราถามไปก็จับคำถามเราไม่ได้ซักที ก็เลยอยากให้ออกใจทีเดียวไปเลย ก็อย่างบ้านอาโก เค้าผัดหมดเลย บันไดเค้านั้นออกอะไรอย่างนี้ อันนี้เค้าก็เลยที่เราดูมาเราก็เลยแนะนำให้อาโกลองดูบ้าง” (งามตา ก่อเกียรติบัณฑิต. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2546)

เมื่อแผนรายการติดตามรายการที่ลี้ลวงจู้ยทำให้ทราบที่บ้านของตัวเองไม่ถูกต้องตามหลักที่ลี้ลวงจู้ย จึงต้องการแก้ไขบ้านของตัวเอง ทำให้ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับที่ลี้ลวงจู้ยเพื่อนำไปปรับปรุงบ้านของตัวเองให้ถูกต้องตามหลักของลี้ลวงจู้ย แต่แผนรายการจะเลือกทำตามเฉพาะที่ตนเองสามารถทำได้ และยังคงต้องการข้อมูลนั้น ๆ เรื่อย ๆ เพื่อทบทวนความรู้ที่มีอยู่เสมอ ให้เข้าใจได้ลึกซึ้งมากขึ้น

“ที่ดูนี่ คือ บ้านเราสร้างมาแล้วใช้ใหม่คะ ที่นี้ใช้โครงสร้างข้างนอก มันไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ ถ้าแก้ไขได้อาจจะเป็นพวกตู้ ประตู หรือว่าเตียง ที่นอน หรือว่าอะไรที่เราสามารถจะเคลื่อนย้ายได้ หรือว่าเปลี่ยนแปลงได้ อย่างนี้เราทำ อยากให้มีรายการต่อไปอีก เามาซ้ำก็ได้ บางที่เราไม่ดูทุกตอน เราทำงาน เราไม่สามารถมาดูอะไรอย่างนี้หรือบางที่เราเปิดไปแล้ว เค้าอาจจะเดินเรื่องไปแล้วสัก 30 นาที 20 นาที อ๊ะ เราไม่ได้ดูตรงนั้น การที่เราดูอีก มันก็เหมือนกับการย้ำให้เราเข้าใจมากขึ้น ข้อมูลบางอย่างหายไป บางที่เราจำไม่ได้ พออาจารย์เค้าทำหนังสือ ชื่อเลยทันที” (ลิลลี่. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2546)

แผนรายการที่ติดตามรายการมานาน จะมีความรู้ในหลักการของลี้ลวงจู้ยในขั้นพื้นฐาน พอรู้ว่าสิ่งใดผิดต้องแก้ไข แต่ก็ยังไม่มีความมั่นใจ จึงต้องการคำแนะนำจากนักพยากรณ์เท่านั้น โดยการเขียนจดหมายพร้อมส่งแบบแปลนเข้ามาพร้อมกับรายการเพื่อให้นักพยากรณ์แนะนำ และจะตามไปพบนักพยากรณ์เป็นการส่วนตัวต่อไป

จากการสัมภาษณ์อาจารย์จิริจะ ทำให้ทราบว่าแผนรายการติดตามรายการก็เพื่อนี้ต้องการที่จะมาปรึกษานักพยากรณ์ โดยแผนรายการมีความเชื่อในเนื้อหาเกี่ยวกับที่ลี้ลวงจู้ยและตัวนักพยากรณ์ ทำให้ต้องการให้นักพยากรณ์ตรวจสอบดูว่าทำเลที่ตั้งของบ้านตนเองถูกต้องตามหลักของที่ลี้ลวงจู้ยหรือไม่ หากไม่ถูกต้องก็ต้องการทราบว่ามีส่วนไหนที่ต้องแก้ไขและแก้ไขอย่างไร โดยจะเชื่อ

และทำตามคำแนะนำของนักพยากรณ์ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจหรือลดความไม่แน่นอนให้กับตัวเอง

อาจารย์จ๊ะ จิรเจริญเวศน์ ให้สัมภาษณ์ว่า “แรงจูงใจที่แฟนมาฟังนะครับ ก็คือหนึ่ง มันคือเรื่องเหตุผล สองคือ หลักของความจริง แล้วก็ฟังง่าย แก้ง่าย แล้วก็พิสูจน์ได้ มันก็เลยทำให้คนดูรายการตอนนี้ ดูเท่าไรมันก็ไม่หมด แล้วก็สามารถหันไปกลับไปคิดถึงตัวเค้าเอง เหมือนอย่างเวลานี้ อาจารย์คิดถึงตัวเค้าเองว่าปัจจุบันนี้ เค้าอยู่ยังไงใช้ไหมอะ แล้วก็สามารถที่จะแก้ไขด้วยตนเองได้ หลังจากเค้าแก้แล้วเนี่ย เค้าก็รู้สึกว่ามันดีขึ้น อย่างเช่นสิ่งที่เค้าจะได้ง่าย ๆ คือ เรื่องของสุขภาพ เค้าแก้วันนี้ พรุ่งนี้ มะรืนนี้ เค้าจะดีทันที เพราะฉะนั้นตอนนี้มันทำให้ตัวหนึ่ง เหมือนกับเค้ายิ่งดู เค้ายิ่งฟัง เค้าก็ยิ่งเข้าใจลึกเข้าไป ยิ่งเข้าใจมากขึ้น แล้ววันหนึ่งเราพูดถึงจุดนี้ พรุ่งนี้เราจะพูดถึงอีกจุดหนึ่ง มะรืนนี้เราพูดถึงอีกจุดหนึ่ง ซึ่งทุกจุดมันจะเกี่ยวพันกับตัวชีวิตประจำวันของเค้า มันก็เลยทำให้เค้าคิดว่า เค้าดูตัวนี้เนี่ยมันแก้แล้วมันพิสูจน์ของมันออกมาได้ มันมีประโยชน์ต่อตัวเค้ามาก และก็มันมีความหมายกับเค้ามากจริง ๆ ว่ามนุษย์เราในเวลาเค้าดีขึ้นมาได้อย่างไร เค้าต้องทำอะไร มาจากตัวอะไร คนจะมีความรู้แค่ไหน คนจะเก่งแค่ไหน คุณก็หนีตัวนี้ไม่พ้น เพราะฉะนั้นคนที่ไม่มีความรู้มีสติเป็นใหญ่ เป็นโต รวยขึ้นได้ แต่คนที่มีความรู้สูง ๆ ด็อกเตอร์ก็หายนะได้ แต่หายนะเค้าไม่กล้าบอกใคร เพราะฉะนั้นเมื่อมีการเดินผิดพลาดของการใช้ชีวิตประจำวันขึ้นมาเนี่ยต้องแก้อย่างไร คือตรงนี้มันก็เลยทำให้เค้าฟัง พอฟังแล้วเกิดการติดตามไปเรื่อย ๆ ว่าเออ เอ๊ะ ทำไมจุดนี้เค้าพูดมันตรงกับบ้านเราประสบนี้ เมื่อเค้าเจอปัญหา และได้นำความรู้ที่เราให้เข้าไปแก้ไข” (จ๊ะ จิรเจริญเวศน์. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2546)

เห็นได้ว่าการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุโทรทัศน์ของแฟนรายการเป็นแบบ Instrumental คือเป็นการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตเพื่อใช้รายการพยากรณ์ชีวิตเป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อมูลความรู้ของหลักสรวงจ้อย และนำความรู้ คำแนะนำดังกล่าวไปใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของตนเองให้ถูกต้องตามหลักสรวงจ้อย ทั้งในการส่งผลทางด้านความร่ำรวย ความเจริญรุ่งเรือง และทางด้านจิตใจของแฟนรายการ

และแฟนรายการเหล่านี้ยังมีการรวมกลุ่มในผู้ที่มีความสนใจเนื้อหาพร้อมกัน และต้องการศึกษาเพิ่มเติมในเนื้อหาดังกล่าว เพื่อต้องการมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในเนื้อหานั้น ๆ อีกด้วย จากให้สัมภาษณ์ของอาจารย์จ๊ะ ที่บอกว่าแฟนรายการรวมตัวกันและมาปรึกษาให้อาจารย์เป็นแกนนำในการจัดบรรยายพร้อมทำสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อฝึกปฏิบัติ ในการศึกษาหลักพื้นฐานของตีสี่สรวงจ้อย พร้อมทั้งแฟนรายการยังต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันอีกด้วย

แผนรายการพยากรณ์ชีวิตทางโหราศาสตร์นี้ไม่มีลักษณะในการติดตามเพื่อความเพละเลื้อย เนื่องจากเมื่อได้รับข้อมูลว่าที่อยู่อาศัยของตนถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามหลักดวงจ้ย ลักษณะดังกล่าวเป็นหลักทางจิตวิทยา ถ้าบ้านของตนเองไม่ถูกต้องจะรู้สึกไม่สบายใจและต้องการเปลี่ยนแปลงลักษณะของที่อยู่อาศัยให้ถูกต้องตามหลักที่ลี้ลับจ้ย เพราะฉะนั้นคำพยากรณ์ที่ได้รับจึงไม่สามารถทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนานได้ เนื่องจากแผนรายการจริงจ้งต่อคำพยากรณ์และต้องการนำคำพยากรณ์นั้น ๆ ไปใช้จริง ๆ

ความพึงพอใจและการปฏิบัติตามคำแนะนำ

แผนรายการเมื่อได้รับฟังข้อมูลความรู้ (Knowledge) จากนักพยากรณ์แล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ (Attitude) ต่อนักพยากรณ์และรายการ นำไปสู่ความเชื่อ (Belief) และเกิดความพึงพอใจที่ได้จากคำพยากรณ์หรือคำแนะนำ ทำให้เกิดการติดตามรายการ และที่สุดทำให้แผนรายการเกิดการปฏิบัติตามคำแนะนำของนักพยากรณ์

แผนรายการที่เกิดการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดเรื่อง KABBP จะเกิดความพึงพอใจต่อคำแนะนำที่ได้รับจากนักพยากรณ์และพอใจที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำนั้น ๆ อย่างน้อยก็ในแง่ของจิตใจที่จะรู้สึกดีต่อการได้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขที่อยู่อาศัยเพื่อให้ส่งผลดีต่อแผนรายการ และเมื่อแผนรายการได้ปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลไปในทางที่ดีกับเจ้าตัวขึ้นจริง ๆ ความเชื่อและศรัทธาในตัวนักพยากรณ์และหลักการก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

คุณอรุณรัตน์ เจนสกุล กล่าวว่่า “พออาจารย์แนะนำ เราได้ปฏิบัติตามเกือบหมด รู้สึกได้เลยว่่า การเงินดีขึ้น พอใจมาก เพราะฉะนั้นเวลาอาจารย์แนะให้แก้อย่างไร เราจะแก้อย่างตามท่่า อาจารย์บอก อย่างน้ำเต้า เราก็ซื้อจากอาจารย์ เพราะอย่างน้อยเราสบายใจได้ว่่าเราแก้ไขถูกต้อง เกิดเราไปซื้อจากที่อื่น หากยังไม่ได้ปลุกเสกละ แล้วมันก็ไม่มีว่่าความหมายอะไร” (อรุณรัตน์ เจนสกุล. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2545)

คุณนนทยา จิวบางป่า กล่าวว่่า “พี่ก็ไม่ได้รู้จักอาจารย์มาก่อน แต่พี่รู้จักที่มงาน โปรดิเวเซอร์รายการและที่ผู้ดำเนินรายการ รู้จากพวกที่มงานเรื่องศาสตร์นี้ จะว่่าไปศาสตร์นี้มันก็แล้วแต่คนเชื่อนะ มันได้ผลนะ สำหรับตัวพี่ มันได้ผลในแง่ของจิตวิทยา คืออย่างน้อยเราก็เห็นอยู่ว่่าเราได้ปรับปรุงมันนะ มันทำให้เราตั้งใจที่จะเก็บเงินให้ได้มากขึ้น พี่ก็ทำตามท่่าอาจารย์เค้าแนะนำ แต่บางอย่างท่่ามัน

มากเกินไปพื้ก็ไม่ได้ทำ แต่สำหรับตัวพื้มันได้ผลจริง ๆ มันดีขึ้นจริง ๆ พื้มีงานเข้ามาเยอะเลยละ จะว่าด้วยอะไรก็ตามแต่มันก็ดีสำหรับเรา พื้ก็พอใจ” (นนทียา จิวบางป่า.สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2546)

เห็นได้ว่าเมื่อผลจากการแนะนำและการปฏิบัติสอดคล้องกับความต้องการของแฟนรายการแล้ว แฟนรายการก็หยุดที่จะแสวงหาข้อมูลที่ตนต้องการนำมาแก้ไขในเรื่องนี้

คุณนนทียา จิวบางป่า กล่าวว่า “พื้ก็ไม่ได้ไปดูที่ไหนอีก เพราะพื้ถือว่าพื้ได้ทำแล้ว แก้ไขเรียบร้อยแล้ว มันก็ไม่น่าจะมีปัญหาอะไรอีกในเรื่องของฮวงจุ้ยบ้านหลังนี้ ถ้าพื้มีบ้านใหม่คราวนี้พื้คงให้อาจารย์เค้าดูให้ก่อนเลย จะได้สร้างให้ถูกต้องไม่ต้องมาแก้ไขทีหลัง มันยุ่งยาก” (นนทียา จิวบางป่า.สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2546)

การเป็นแฟนจะจบลงเมื่อแฟนรายการได้ในที่ต้องการ และไม่มีปัญหาอีก แต่เมื่อมีปัญหาเข้ามาอีกเมื่อไหร่ ก็จะกลับไปเป็นแฟนอีกครั้ง เพื่อติดตามและแสวงหาข้อมูลเพื่อมาลดความไม่แน่นอนในชีวิตของตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมแพนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของการเป็นแพนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อทราบถึงพฤติกรรมในการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจที่ได้รับจากการติดตามรายการพยากรณ์ชีวิต ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการพยากรณ์ชีวิต โดยเฉพาะวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

สรุปผลการวิจัย

สาเหตุของการเป็นแพนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุกระจายเสียง มีสาเหตุเนื่องมาจากแพนรายการมีความเชื่อในเรื่องของการพยากรณ์ชีวิตและมีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ โดยยังมีความเชื่อเดิมที่ว่าคำพยากรณ์สามารถบอกถึงเหตุการณ์ในอนาคตได้ และสามารถนำมาเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจ ดังนั้นจึงต้องการข้อมูลหรือคำพยากรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจในการกระทำต่าง ๆ จึงติดตามเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตมาโดยตลอด บุคคลเหล่านี้จะติดตามจากทุก ๆ สื่อตามที่ตนพึงพอใจ เรียกได้ว่าติดตามการพยากรณ์เป็นงานหลัก และเมื่อเจอกับนักพยากรณ์ที่ตนสนใจ และได้มีการพิสูจน์ความน่าเชื่อถือในคำพยากรณ์ชีวิตของนักพยากรณ์ท่านนั้น ๆ จากการตรวจสอบคำพยากรณ์กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในคำพยากรณ์ให้กับตัวเอง เมื่อพบว่าคำพยากรณ์สอดคล้องหรือตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตัวเอง และเป็นการนำไปสู่การเชื่อถือในคำพยากรณ์และติดตามเนื้อหาของรายการพยากรณ์ชีวิตจากนักพยากรณ์ท่านนั้น ๆ

ส่วนการเข้ามาเป็นแพนรายการพยากรณ์ชีวิตทางวิทยุโทรทัศน์ มาจากการเลือกเปิดรับสื่อวิทยุโทรทัศน์ เนื่องจากถูกรั้งเข้ามาจากสื่อประเภทนี้โดยการเป็นสมาชิกของสถานีโทรทัศน์แบบเสียค่าสมาชิก โดยมีสาเหตุในการเข้ามาเป็นแพนรายการจากความเชื่อในเรื่องของดวงจัญซึ่งเป็นศาสตร์เกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิต ศาสตร์หนึ่ง และได้ติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตจากสื่อโทรทัศน์ โดยยังมีความเชื่อในหลักของดีสี่ดวงจัญว่าเป็นการชี้ทางแก้ไขให้สิ่งที่ไม่ดีส่งผลร้ายให้กลับกลายเป็น

สิ่งดี และส่งผลดีต่อเจ้าของบ้าน ดังนั้นจึงต้องการข้อมูลหรือคำแนะนำในเรื่องหลักการดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดการติดตามเนื้อหาด้ำนนี้มาโดยตลอด บุคคลเหล่านี้จะติดตามจากทุก ๆ สื่อตามที่ตนพึงพอใจ เรียกได้ว่าไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการจัดวางสิ่งของในทก ๆ สถานที่ที่คำนึงถึงหลักการนี้ตลอด และเมื่อเจอกับนักพยากรณ์หรือซินแสที่ตนเชื่อถือ และได้มีการพิสูจน์ความน่าเชื่อถือในหลักการของนักพยากรณ์ท่านนั้น ๆ โดยมีการตรวจสอบหลักการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจในคำแนะนำให้กับตัวเอง เมื่อพบว่าคำแนะนำสอดคล้องหรือตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนเอง และเป็นการนำไปสู่การเชื่อถือในคำแนะนำและหลักการ ทำให้ติดตามเนื้อหาของดีลี่ฮวงจุ้ยจากซินแสท่านนั้น ๆ

สรุปได้ว่าสาเหตุการเข้ามาเป็นแฟนรายการพยากรณ์ชีวิตของสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์ โดยการที่แฟนรายการถูกรั้งเข้ามาจากสื่อที่ตนให้ความสนใจหรือจากการเป็นแฟนสื่อวิทยุหรือสื่อโทรทัศน์มาก่อน ประกอบกับมีความชื่นชอบและสนใจในเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตและความเชื่อถือในตัวนักพยากรณ์เป็นสิ่งสำคัญซึ่งมักจะเป็นแฟนนักพยากรณ์ ประกอบกับแฟนรายการเหล่านี้มีปัญหาหรือมีความไม่แน่นอนในสถานการณ์ที่ตนประสบอยู่ ทำให้เลือกเปิดรับรายการพยากรณ์ชีวิตเพื่อต้องการข้อมูลหรือคำพยากรณ์ไปใช้ประโยชน์ในการช่วยการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาให้กับตัวเอง เป็นประเภทแฟนเนื้อหา แต่ก็ยังมีแฟนรายการที่เปิดรับรายการพยากรณ์ชีวิตเพื่อความเพลิดเพลิน และสนุกสนาน แต่ก็เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงความวิตกกังวลใจหรือความไม่สบายใจนั่นเอง เพียงแต่ไม่ได้ใช้คำพยากรณ์ในการตัดสินใจ

การถูกกระตุ้นจากสื่อ และสภาพแวดล้อมของแฟนรายการ เช่น วิถีชีวิต (life style) วงจรชีวิต (life cycle) มีส่วนต่อการตัดสินใจเปิดรับรายการพยากรณ์ชีวิต เพื่อหาข้อมูลที่มีส่วนช่วยในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหของแฟนรายการ

ความชื่นชอบในบุคคลซึ่งมีชื่อเสียง และเมื่อนักพยากรณ์นำเสนอผลงานของตนผ่านทางสื่อมวลชน อันก่อให้เกิดความโด่งดัง การเป็นที่รู้จักของคนจำนวนมาก และวิธีการสื่อสารของนักพยากรณ์ที่สร้างให้เกิดความน่าเชื่อถือ ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีทั้งกับตัวนักพยากรณ์และคำพยากรณ์ ทำให้มีการยอมรับในตัวนักพยากรณ์จากแฟนรายการ และเมื่อนักพยากรณ์มีผลงานในสื่อหรือในรายการใด แฟนของบุคคลนั้น ๆ ย่อมที่จะติดตามไปด้วยเช่นกัน จนกลายเป็นแฟนรายการไปด้วย

แผนรายการพยากรณ์ชีวิตเมื่อได้รับความรู้ และเนื้อหาเกี่ยวกับการพยากรณ์ชีวิตแล้ว จะนำไปประยุกต์และปรับปรุงใช้กับตัวเองและมีการแนะนำหรือถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้กับคนรอบข้างอีกด้วย

แผนรายการพยากรณ์ชีวิตใช้รายการพยากรณ์ชีวิตเป็นเสมือนที่ปรึกษาส่วนตัวของตัวเอง เมื่อมีปัญหาหรือต้องการคำแนะนำ แนวทางแก้ไขต่าง ๆ

แผนรายการพยากรณ์ชีวิตพอใจในการมีส่วนร่วมไปกับกิจกรรมของรายการพยากรณ์ชีวิต โดยการเขียนจดหมายหรือโทรศัพท์เข้าไปในรายการ ไม่ว่าจะเพื่อต้องการข้อมูลความรู้หรือว่าต้องการรางวัลจากทางรายการ และต้องการเป็นส่วนหนึ่งของรายการโดยพยายามเสนอความคิดเห็นชมรายการ แต่แผนรายการบางส่วนก็พอใจกับการเป็นแฟนเพียงลำพัง ไม่ต้องการมีส่วนร่วมใด ๆ กับทางรายการพยากรณ์ชีวิต

แผนรายการพยากรณ์ชีวิตมีความต้องการข้อมูลเพิ่มเติม และคิดว่ารายการพยากรณ์ชีวิตให้ข้อมูลกับตนเองไม่เพียงพอ มีความต้องการที่จะให้รายการขยายเวลาเพิ่มขึ้นจากเดิม และติดต่อกับนักพยากรณ์เป็นส่วนตัว เพื่อต้องการข้อมูลที่ละเอียดกว่าที่ออกอากาศ

การติดตามรายการพยากรณ์ชีวิตของแผนรายการพบว่า จะติดตามเป็นประจำในเวลาที่ตนเองสะดวก และบางครั้งมีการอัดเทป หรือจดบันทึกเอาไว้ด้วย ถ้าเป็นรายการวิทยุ แผนรายการจะฟังเพียงลำพัง ในขณะที่แผนรายการโทรทัศน์จะชมรายการพร้อม ๆ กันภายในครอบครัว

ความพึงพอใจของแผนรายการพยากรณ์ชีวิต เกิดจากความรู้ และข้อมูลที่ได้รับจากรายการ ซึ่งมีได้รับข้อมูลแล้วจะก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีทั้งต่อคำพยากรณ์และนักพยากรณ์ ดังกล่าวนักพยากรณ์จึงสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อที่จะให้แผนรายการเกิดการยอมรับในตัวเองและคำพยากรณ์ของตัวเอง มีแผนรายการมีความพึงพอใจ ทำให้นำไปสู่การปฏิบัติตามคำพยากรณ์หรือคำแนะนำนั้น ๆ สื่อมวลชนมีส่วนในการสร้างความสำคัญให้กับบุคคล หรือเรื่องราวที่เข้ามาอยู่ในสื่อ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ความศรัทธาต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ทำให้แผนมีความเชื่อถือ และปฏิบัติตามคำแนะนำของนักพยากรณ์

ความเชื่อต่อคำพยากรณ์ชีวิตของแผนรายการ จะบอกว่าคำทำนายแม่นยำหรือไม่ จะดูจากคำทำนายที่ทายในเรื่องของอดีตได้ถูกต้อง บวกกับคำพยากรณ์ที่เป็นไปในแง่บวกของอนาคต

ในแง่ที่ดีสำหรับตนเอง และสอดคล้องกับความคิดของตนเองประกอบด้วย ดังกล่าวเมื่อแผนรายการได้รับคำแนะนำจากการพยากรณ์ชีวิต ก็จะนำคำแนะนำนั้นไปปฏิบัติตาม แต่เมื่อปฏิบัติตามแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปไปในทางที่ดีขึ้น หรือไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลยในชีวิต อย่างที่คาดหวังไว้ แผน รายการจะรู้สึกหมดศรัทธาในนักพยากรณ์

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมแผนรายการพยากรณ์ชีวิตของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เมื่อต้องสัมภาษณ์แผนรายการ ซึ่งแผนรายการบางท่าน ไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากไม่ต้องการเปิดเผยว่าตนเองสนใจในเนื้อหาของการพยากรณ์ชีวิต แต่เมื่อพิจารณาจากจดหมายที่ส่งมาให้ทางรายการกลับเป็นอีกลักษณะหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยในอนาคต

ผู้วิจัยเสนอว่า ในการศึกษาพฤติกรรมแผนควรทำการศึกษาเปรียบเทียบในสื่อชนิดอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ (นิตยสาร หนังสือพิมพ์) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต, ออดิโอเท็กซ์) เป็นต้น เนื่องจากแฟน (fan) จะชวนขวายหาข้อมูลที่ตนต้องการจากสื่อทุกประเภท โดยคำพยากรณ์ของแต่ละสื่อ จะมีความแตกต่างกัน ทำให้สามารถวิเคราะห์หาลักษณะเด่นของคำพยากรณ์เหล่านั้นเพิ่มเติมได้อีก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลจรัส ไววิทยา. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2544.

กัญชัช ศศิธร. บทบาทของหมอดูในสังคมไทย กรณีศึกษาเฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541.

กาญจน์ชนก. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2546.

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์ 2541.

เกศินี ศิลปี. การศึกษาชมรมแฟนภาพยนตร์ของหนังสือสตาร์ฟิกส์ และหนังสือซีเนี่ยมัก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

งามตา ก่อเกียรติบัณฑิต. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2546.

จิระ จิรเจริญเวศน์. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2546.

เจษฎา รัตนเขมากร. ศิลปินเพลงไทยและเครือข่ายการสื่อสารกับแฟนคลับ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ชไมพร แก้วประไพ. การวิเคราะห์แฟนของสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ชยุตตรา ศิริไกรวัฒนาวงศ์. พฤติกรรม การเปิดรับ การคาดหวัง ประโยชน์ และความพึงพอใจ ของผู้อ่านนิตยสารแนวธรรมะ และแนววิถีปฏิบัติปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ชุตติมา ไชยคราม. จดหมาย.

เด่นเดือน เหลืองแข็ง. บทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการสนับสนุนวัฒนธรรมการเลี้ยงโชคจากตัวเลข.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ธนพร แซ่อึ้ง. สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2544.

นนทยา จิวบางป่า. สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2546.

นพรัตน์ แก้วรัตน์. สัมภาษณ์, 7 กันยายน 2545.

บันเทิงศักดิ์ เพิ่มไพศา. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2544.

บุรณี พุทธิประเสริฐ. สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2544.

พรทิพย์ จงเจิดศักดิ์. ความน่าเชื่อถือของหมอดูกับความตั้งใจกระทำพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

พิจักษณ์ สุวรรณปัญญา. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545.

พีไลรัตน์ รุจิวิชัยกุล. การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการจากหมอดู : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับบริการจากหมอดูของสมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

ภัทระ นาคประดิษฐ์. จดหมาย.

ภุชงค์ น้อยสง่า. การใช้สื่อวิทยุและโทรทัศน์ ของคนงานไร่อ้อยที่หมู่บ้านหนองประเสีริฐ อำเภอนองแสง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ คณะวารสารศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

มลยา พงษ์ประภาชื่น. สัมภาษณ์, 11 กันยายน 2545.

มูจลินท์ เอกตระกูล. จดหมาย.

ยอดธง ทับทิวไม้. โหราศาสตร์ไทย วิทยาการแห่งความอัปยศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ผู้จัดการ, 2534.

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. การวิเคราะห์ผู้รับสาร. กรุงเทพฯ : ที.พี. พรินท์, 2542.

ยุพาวดี วงษ์เพ็ญ. จดหมาย.

รัชนีกร เศรษฐ์. โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2532.

รูปแบบรายการสปอร์ตเรดิโอ / เข้าถึงโดย [<http://www.siamsport.co.th/FM99/form5.html>]

ลลนา นันทา. จดหมาย.

ลิลลี่. สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2546.

วรรณชุตี บุรีสกุล. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545.

วัลชุลี อภิวฒนานนท์. จดหมาย.

วิไลพร นาควิจิตร. ปัญหาการบริหารผังรายการและแนวทางแก้ไข บริษัท บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (UBC) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร, 2542.

ศรียา โชติชาครพันธุ์. สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2545.

ศรียาภรณ์ ปาลิวณิช. สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2544.

สรรเสริญ สันติพงษ์สกุล. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2545.

सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล. หมอดู : กระบวนการสร้างตัวตนและความสัมพันธ์ทางสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

สุกิจ แจ่มมั่งคั่ง. จดหมาย.

สุมน ทิพยมาศโกเมน. การวิเคราะห์ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ระหว่างปี 2534 – 2536. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สุมาลี สงวนทรัพย์. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545.

สุวิมล พันธุ์วิชาติกุล. สัมภาษณ์, 11 กันยายน 2545.

สุวิมล ป็องกันภัย. สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2544.

สุวิมล อังศ์สิงห์. พฤติกรรมกรรมการบริหารจากสื่อสิ่งพิมพ์ภายในและความพึงพอใจในการสื่อสารของพนักงานฝ่ายสินค้าและไปรษณีย์ภัณฑ์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

อนิรุทธ์ ปัญญากร. จดหมาย.

อมรา พงศาพิชญ์. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

อรุณรัตน์ เจนสกุล. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2545.

อุดม พันธุ์เอก. จดหมาย.

โสภาส ไพบูลย์ภาณุพงศ์. จดหมาย.

ภาษาอังกฤษ

Jenkins, Henry. Textual poachers: television fans & participatory culture. New York: Routledge, 1992.

Lewis, Lisa A. The adoring audience: fan culture and popular media. London: Routledge, 1992.

McQuail, Denis. Audience analysis. Thousand Oaks: Sage, 1997.

McQuail, Denis. Mass communication theory. 3rd ed. London: Sage, 1994.

McQuail, Denis. Mass communication theory. 4th ed. London: Sage, 2000.

Stephenson, William. The play theory of mass communication. Chicago: The university of chicago, 1968.

Windahl, Sven. Using communication theory: an introduction to planned communication. London: Sage, 1992.



ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโหราศาสตร์จีน

ปีนักษัตรตามโหราศาสตร์จีน มี 12 ปี คือ ปีชวด ปีฉลู ปีขาล ปีเถาะ ปีมะโรง ปีมะเส็ง ปีมะเมีย ปีมะแม ปีวอก ปีระกา ปีจอ และปีกุน ตามลำดับ

หากต้องการทราบว่าปีนักษัตรใดสมพงศ์กับปีนักษัตรใด ให้เขียนปีนักษัตรลงตามแนวตั้งเรียงตามลำดับ โดยแบ่งเป็น 3 แถวดังนี้คือ

ปีชวด	ปีมะโรง	ปีวอก
ปีฉลู	ปีมะเส็ง	ปีระกา
ปีขาล	ปีมะเมีย	ปีจอ
ปีเถาะ	ปีมะแม	ปีกุน

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ปีชวดจะสมพงศ์กับปีมะโรงและปีวอก ปีฉลูจะสมพงศ์กับปีมะเส็งและปีระกา ปีขาลจะสมพงศ์กับปีมะเมียและปีจอ ปีเถาะจะสมพงศ์กับปีมะแมและปีกุน เป็นต้น

หากเป็นปีนักษัตรที่ไม่สมพงศ์หรือไม่เกี่ยวพันกัน หรือชงกัน ให้เขียนปีนักษัตรลงตามแนวตั้งเรียงตามลำดับ โดยแบ่งเป็น 2 แถวดังนี้คือ

ปีชวด	ปีมะเมีย
ปีฉลู	ปีมะแม
ปีขาล	ปีวอก
ปีเถาะ	ปีระกา
ปีมะโรง	ปีจอ
ปีมะเส็ง	ปีกุน

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ปีชวดชงกับปีมะเมีย ปีฉลูชงกับปีมะแม ปีขาลชงกับปีวอก ปีเถาะชงกับปีระกา ปีมะโรงชงกับปีจอ ปีมะเส็งชงกับปีกุน เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติอาจารย์ภาณุวัฒน์ พันธุ์ชาติกุล



- ประวัติอาจารย์ : ประธานกรรมการ บริษัท โปรเกรสซึ่งมีเดีย โปรดักชั่น จำกัด
- : อดีตสมาชิกสภาเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี ปี 2533-2538
 - : อดีตผู้ว่าการไลออนส์สากล ภาค 310 B ปีบริหาร 2537-2538
 - : อดีตกรรมการหอการค้า จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4 สมัย
 - : อดีตประธานชมรมพัฒนาบุคลิกภาพ สุราษฎร์ธานี 3 สมัย
 - : กิจกรรมพิเศษ เป็นอาจารย์และวิทยากรพิเศษ แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนหลายแห่งเช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รามคำแหง ศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) สงขลานครินทร์ สถาบันราชภัฏ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เกษตรศาสตร์ มหิดล บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด บริษัท ซีพี เซเว่น อีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน)
 - : วิทยากรรายการวิทยุ FM 99, FM 97, รายการบ้านเลขที่ 5, รายการสี่แยกรัชโยธิน สถานีโทรทัศน์ ไอทีวี ฯ
 - : งานประจำ รับสอนและดูวงจ๊อย โหงวเฮ้ง ลายมือ
 - : เขียนหนังสือ เช่น คู่มือชีวิต, เปิดพลังชีวิต, หมอคุณหมออย่างไร ฯ
 - : สถานที่ทำงาน ชมรมศาสตร์แห่งชีวิตแห่งประเทศไทย 18/53-54 ถ.รามอินทรา กม.5 แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กทม. 10230 โทรศัพท์ 02-9456034-5

ประวัติอาจารย์สุวิมล พันธุ์วิชาติกุล



- ประวัติอาจารย์ : อดีตเคยเป็นนายกสโมสรไลออนส์ศรีสุราษฎร์
 : อดีตรวมการสมทบศาลคดีเด็กและเยาวชนสุราษฎร์ธานี
 : อดีตผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์บริษัท โรงแรมเมืองทองสุราษฎร์
 : เป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน
 : วิทยากรในรายการวิทยุ คลื่น FM 99 MHz.
 : วิทยากรในรายการบ้านเลขที่ 5
 : วิทยากรของบ้านโหร (ห้างอิมพีเรียลลาดพร้าว)
 : วิทยากรของสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ (วัดราชนัดดา)
 : รับสอนและพยากรณ์ด้าน โหงวเฮ้งและ 12 นักษัตรจีน
 : เขียนหนังสือ ลิขิตฟ้าชะตาคน , เทปดวงชะตาพยากรณ์ ฯ
 : ผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรมชมรมศาสตร์แห่งชีวิตแห่งประเทศไทย
 : สถานที่ทำงาน ชมรมศาสตร์แห่งชีวิตแห่งประเทศไทย 18/53-54 ถ.รามอินทรา
 กม.5 แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กทม. 10230 โทรศัพท์ 02-9456034-5

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติอาจารย์จ๊ะ จิระเจริญเวศน์



ประวัติอาจารย์ : อาจารย์จ๊ะ ได้ศึกษาหลักตีล้ฮวงจุ้ยจากซินแสท่านหนึ่ง ซึ่งเป็นความโชคดีที่ อาจารย์จ๊ะสามารถสื่อสารกับซินแสท่านนั้นได้โดยการใช้ภาษาจีน โดยอาจารย์ จ๊ะได้ติดตาม ซินแสท่านนั้นอยู่เป็นเวลา 4 ปีกว่า ในการเรียนรู้จากการปฏิบัติโดยใช้หลักการของตีล้ฮวงจุ้ย คือ ติดตามซินแสไปดูตามสถานที่ต่าง ๆ และคอยจำที่ซินแสอธิบาย

- : 2531 ชี้นะหลักการของตีล้ฮวงจุ้ยครั้งแรก
- : 2537 เริ่มชี้นะหลักการของตีล้ฮวงจุ้ยอย่างจริงจัง
- : วิทยากรรายการตีล้ฮวงจุ้ย ทางสถานีโทรทัศน์ยูบีซี
- : เขียนหนังสือ ตีล้ฮวงจุ้ย เล่ม 1, เล่ม 2 และ เล่ม 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกระจ่างศรี ศรีกระจ่าง เกิดเมื่อ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2516 ที่จังหวัดลำปาง สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2537 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2542

ปัจจุบันทำงานในแผนกธุรการเทคโนโลยีสารสนเทศ สังกัดสำนักงานกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ฝ่ายงานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย